

PERUSKOULUSTA KRISTILLISEEN KOULUUN

Koulunvaihto lasten ja heidän vanhempiensa kokemana

Hanna Kankaanniemi

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Syksy 1999

Opettajankoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Kankaanniemi, H. 1999. Peruskoulusta Kristilliseen Kouluun. Koulunvaihto lasten ja heidän vanhempiansa kokemana. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitoksen pro gradu -tutkielma.

Tutkimuksen tehtävänä on kuvailla peruskoulusta kristilliseen kouluun siirtyneen oppilaan koulunvaihtokokemusta. Kokemusta tarkastellaan erityisesti uuteen kouluun sopeutumisen kannalta. Tutkimuksen tapauskouluna on Jyväskylän Kristillinen Koulu, joka on yksi Suomen yhteiskristillisistä peruskoulua korvaavista kouluista.

Tutkimus noudattaa kvalitatiivista tutkimusotetta ja on fenomenologisesti suuntautunut tapaustutkimus. Aineisto kerättiin kymmenen teemahaastattelun avulla. Tutkimukseen osallistui viisi syksyllä 1998 Kristilliseen Kouluun peruskoulusta siirtynyttä lasta sekä toinen heidän vanhemmistaan. Aineiston analyysi noudattaa fenomenologisen psykologian analyysimenetelmää, jonka tavoitteena on kuvata yksilön kokemusta mahdollisimman samanlaisena, kuin yksilöt sen itse kokevat.

Koulunvaihto näyttää tämän tutkimuksen valossa varsin myönteiseltä elämäkokemukselta ja kristilliseen kouluun sopeutuminen vaikuttaa sujuneen lapsilta lähes ongelmitta. Koulun oppilasmäärän kasvaessa sen oppilaiksi tulee jatkuvasti lapsia, jotka ovat jo peruskoulunsa aloittaneita. Tutkimuksen tarkoituksena on tarjota Kristillisen Koulun opettajille ja soveltuvin osin myös peruskoulun opettajille tietoa oppilaan koulunvaihtoprosessista.

Asiasanat: kristillinen koulu, koulunvaihto, sopeutuminen, minäkäsitys, kouluasenne, fenomenologinen psykologia

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO

2 KRISTILLISET KOULUT TULEVAT	7
2.1 Kristilliset koulut maailmalla	7
2.2 Kristilliset koulut Suomessa	7
2.3 Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistys (KKKK)	8
2.3.1 Kristillisten koulujen kasvatustyön periaatteet ...	8
2.3.2 Kristillisten koulujen toimintaperiaatteet	9
2.4 Miksi kristillisiä kouluja?	10
2.5 Aikaisempi kristillisiin kouluihin liittyvä tutkimus	11
3 JYVÄSKYLÄN KRISTILLINEN KOULU	12
3.1 Koulun historia ja nykypäivä	12
3.2 Koulun toiminta -ajatus	13
3.3 Toiminnalliset periaatteet	14
3.3.1 Kristillisen opetuksen toteuttaminen	15
3.3.2 Persoonallisuuden kehityksen tukeminen	16
4 KOULUNVAIHTO LAPSEN ELÄMÄNMUUTOKSENA	17
4.1 Sopeutuminen	18
4.1.1 Sopeutuminen käsitteenä	18
4.1.2 Sopeutuminen tässä tutkimuksessa	19
4.2 Minäkäsitys	22
4.2.1 Minäkäsitys käsitteenä	22
4.2.2 Minäkäsityksen osa-alueet	23
4.2.3 Minäkäsityksen kehittyminen ja sukupuolierot ..	24
4.2.4 Minäkäsitys tässä tutkimuksessa	25
4.3 Kouluasenne	27
4.3.1 Asenne käsitteenä	27
4.3.2 Asenteen osa-alueet	28
4.3.3 Kouluasenteiden kehittyminen ja sukupuolierot .	28
4.3.4 Kouluasenne tässä tutkimuksessa	29
4.4 Minäkäsityksen ja kouluasenteen yhteys	29

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄT	31
5.1 Tutkimustehtävä	31
5.2 Teemahaastattelu	31
5.3 Fenomenologisesti suuntautunut tapaustutkimus	34
5.4 Fenomenologisen psykologian analyysimenetelmä	36
6 TUTKIMUSTULOKSET	42
6.1 Koulunvaihto ja sopeutuminen yksilöllisesti koettuna:	
yksilökohtainen merkitysverkosto	42
6.2 Koulunvaihto ja sopeutuminen yleisesti koettuna:	
yleinen merkitysverkosto	57
6.2.1 Koulunvaihtoa edeltänyt tilanne	57
6.2.2 Uuden koulun alkuaikaan liittyvät merkitykset ..	59
6.2.3 Kaverisuhteisiin liitetyt merkitykset	59
6.2.4 Kouluasenne	61
6.2.5 Minäkäsitys	64
6.2.6 Vanhempien muut Kristilliseen Kouluun	
liittämät merkitykset	69
6.3 Sopeutumisen tarkastelua	69
6.4 Tutkimuksen luotettavuudesta	74
7 POHDINTA	77
LÄHTEET	80
LIITTEET	84

1 JOHDANTO

Lapsuudessa koetut elämänmuutokset voivat olla merkittäviä tapahtumia yksilön elämän kannalta. Aikuisen näkökulmasta katsottuna lapsen elämässä tapahtuvat muutokset saattavat näyttää vaikutuksiltaan vähäisiltä, mutta lapsi itse saattaa kokea elämäänsä liittyvät muutostekijät vahvemmin ja eri tavalla kuin aikuinen.

Tutkimukseni käsittelee yhtä lapsen elämään liittyvää elämänmuutosta, koulunvaihtoa. Koulunvaihto ei kosketa kaikkia lapsia välttämättä koskaan, mutta joidenkin kohdalle se voi osua useammankin kerran. Koulun vaihtaminen ei tapahdu ilman syytä ja ainakin Suomessa vanhemmat tekevät päätöksen lapsensa kouluvaihdosta yleensä vain todella merkityksellisten tai pakottavien syiden vuoksi.

Itseäni lähelle kouluvaihtokokemus tuli ollessani Jyväskylän Kristillisellä Koululla suorittamassa opintoihini kuuluvaa kenttäharjoitteluani ja viimeistä opettajaharjoitteluani. Oppilaista suurin osa oli tullut tavallisesta peruskoulusta Kristilliseen Kouluuun. Harjoitteluni aikana minulla oli tilaisuus tutustua koulun oppilaisiin ja opettajiin. Koululla tapasin myös joitakin oppilaiden vanhempia ja yhden äidin kanssa käymäni keskustelu sai vireille ensimmäiset tähän tutkimukseen liittyvät ajatukset.

Lyhyen keskustelumme aikana äiti kertoi lapsestaan ja niistä myönteisistä muutoksista, joita lapsessa oli tapahtunut koulunvaihdon myötä. Lapsen äiti puhui myös omasta tyytyväisyydestään koulua kohtaan. Myöhemmin myös koulun opettajien kanssa käymäni keskustelut ohjasivat tutkimuksen aihe-aluetta kohti sen lopullista muotoa.

Kristillisen Koulun oppilaiden koulunvaihtokokemus eroaa joiltakin osin peruskoulun sisällä koulua vaihtavien oppilaiden koulunvaihtokokemuksesta Kristillisen Koulun erityispiirteiden vuoksi. Eroista huolimatta koulunvaihto peruskoulusta Kristilliseen Kouluuun sisältää samoja tekijöitä kuin vaihto "tavallisesta" peruskoulusta "tavalliseen" peruskouluun.

Tutkimuksessa koulunvaihtokokemusta tarkastellaan lähemmin sopeutumisen käsitteen kautta. Tarkoituksena on selvittää miten sopeutuminen uuteen

kouluun on oppilailta sujunut. Sopeutuminen määrittyy tutkimuksessa kouluasenteen, minäkäsityksen ja toverisuhteiden kautta.

Kvalitatiivinen tutkimusote näkyy tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Aineisto kerätään haastattelemalla lapsia sekä heidän vanhempiaan. Aineiston analyysissä käytetään fenomenologisen psykologian analyysimetodia, joka mahdollistaa yksilöllisen sekä yhteisen kokemuksen tarkastelun mahdollisimman aitona ja alkuperäisenä, jollaisena se on yksilön elämässä esiintynyt.

Itse suhtaudun kristillisen koulun ideaan myönteisesti ja näen sen vahvuudet ja mahdollisuudet kehittyä peruskoulun rinnalla yhdeksi vaihtoehtoiseksi kouluksi monien muiden vaihtoehtopedagogiikan omaavien koulujen tavoin. Kristillinen koulu tarjoaa vaihtoehdon niille perheille, joiden maailmankatsomus on vahvasti kristillinen ja jotka haluavat kristillisyyden vaikutuksen näkyvän myös lastensa kouluympäristössä.

Tutkimuksen tarkoituksena ei ole vertailla Kristillistä Koulua ja peruskoulua toisiinsa tai asettaa niitä paremmuusjärjestykseen. Tarkoituksena on keskittyä Jyväskylän Kristilliseen Kouluun ja siihen, millaisena oppimisympäristönä lapset ovat uuden koulunsa kokeneet. Tutkimuksessa ei myöskään perehdytä lasten koulumenestykseen, perhetaustaan tai muihin mahdollisiin taustavaikuttajiin. Kokemusta rajoitetaan tarkastelemaan yksittäisenä elämäkokemuksena eikä siihen liittyviä tekijöitä pyritä laajemmin kartoittamaan.

2 KRISTILLISET KOULUT TULEVAT

Kristillisillä kouluilla tarkoitetaan tutkimuksessa peruskoulua korvaavia kouluja , jotka asemansa perusteella vastaavat peruskoulua. Kunnan ylläpitämästä peruskoulusta käytetään yksinkertaisesti nimitystä peruskoulu.

2.1 Kristilliset koulut maailmalla

Maailmanlaajuisesti kristilliset koulut ovat yleisiä ja niitä syntyy jatkuvasti lisää. Järjestö nimeltään Accelerated Christian Education (ACE) ylläpitää 8000 kristillistä koulua ja adventtikirkko 5500 koulua. Yhdysvalloissa kristillisiä kouluja perustetaan koko ajan lisää ja Pohjoismaissaakin niitä on jo satoja. Esimerkiksi Ruotsissa toimii 46 kristillistä peruskoulua. (Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 3)

2.2 Kristilliset koulut Suomessa

Suomessa kristillisiä kouluja on vielä vähän ja toiminnassakin olevat koulut ovat melko uusia tulokkaita suomalaisessa koulukentässä. Vanhin Suomessa toimiva kristillinen koulu on katolisten 50 vuotta sitten perustama Helsingin Englantilainen Koulu. Suomen Adventtikirkon ylläpitämiä kouluja on Piikkiössä, Tampereella, Vihdissä ja Joensuussa. (http://www.mediacabinet.fi/krkoulu/html/body_lyhyesti.html)

Suomessa yhteiskristillisiä kouluja toimii Helsingissä, Jyväskylässä, Porissa ja Espoossa. Näistä vanhin on Helsingin Kristillinen koulu, joka aloitti toimintansa vuonna 1987 kuuden oppilaan voimin. Koulu sai peruskoulua korvaavan koulun aseman vuonna 1995 ja nyt oppilaita on 225 luokilla 1 - 9. Porin Kristillinen koulu on perustettu vuonna 1996 ja se on saanut virallisen aseman 1999. Koulussa toimivat luokat 1 - 6 ja oppilaita on 33. Espoon Kristillinen koulu on perustettu vuonna 1999 eikä sillä ole vielä virallista asemaa. Oppilaita on 7 esi- ja 1. - 2. luokilla.

(http://www.mediacabinet.fi/krkoulu/html/body_lyhyesti.html; Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 3).

Kristillisten koulujen perustamishankkeita on meneillään Kuopiossa, Keravalla ja Tampereella. Kuopiossa kannatusyhdistys hakee opetuksen järjestämislupaa syysksi 2000. Vuosille 2001-2006 on Kuopiossa ilmoittautunut 73 oppilasta. Myös Keravalla haetaan opetuksen järjestämislupaa syysksi 2000, jossa vuosille 2001-2005 ilmoittautuneita oppilaita on 64.

Hallinnollisen toimintatavan perusteella Suomen kristilliset koulut voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään: peruskoulua korvaavat koulut, luokkasarjat normaalin peruskoulun sisällä ja kannatusyhdistyksen ylläpitämät koulut. (Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelma 1999, 3.)

2.3 Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistys (KKKK)

Kristillisten koulujen yhteistyöjärjestönä toimii 1987 perustettu Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistys (KKKK). Yhdistyksen tehtävänä ja tavoitteena on lisätä kristittyjen kasvatustuollisuutta lasten ja nuorten parissa. Yhdistys tukee kristillisten koulujen ja päiväkotien perustamista sekä julkaisee ABC+ -lehteä. Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistys on kristillisten tunnustusten välinen palvelujärjestö, jonka syntyyn on vaikuttanut yhteiskristillinen, kansainvälinen Youth With a Mission -järjestö. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistys määrittelee yhteistyöjärjestöikseen kuuluvien kristillisten koulujen yhteiset kasvatustyö- ja toimintaperiaatteet, joihin koulujen tulee toiminnassaan sitoutua.

2.3.1 Kristillisten koulujen kasvatustyön periaatteet

Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistys on määritellyt periaatteet, joiden mukaan yhteiskristillisten koulujen kasvatustyössä toimitaan. Periaatteiden mukaan koulut tunnustavat kotien ensisijaisen oikeuden lasten kasvatuksessa ja suhtautuvat avarakatseisesti erilaisiin kristillisyyden ilmenemismuotoihin. Koulujen

tehtävä on tukea lasten hengellistä kasvua, vahvistaa lasten eettistä vakaumusta sekä rakentaa kristillistä nuorisokulttuuria yhteistyössä kotien ja seurakuntien kanssa. Seurakuntien kanssa tehtävää yhteistyötä toteutetaan niiden seurakuntien kanssa, jotka hyväksyvät Apostolisen uskontunnustuksen. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

Yhteiskristillisissä kouluissa noudatettavien periaatteiden mukaan koulujen uskonnonopetuksessa seurataan evankelis-luterilaisen tunnustuksen mukaisia uskonnonopetuksen tavoitteita. Koulujen kristilliset arvot vaikuttavat uskonnonopetuksen ohella muuhunkin koulun toimintaan, kuten koulun toiminta-ajatukseen, tavoitteisiin, opetussisältöihin, arviointiin, työyhteisön kehittämiseen, työtapojen valintaan, kodin ja koulun toiminta-ohjeisiin, koulun profiloitumiseen ja muuhun koulun kehittämiseen. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

Periaatteiden mukaan kouluissa tiedostetaan ja käsitellään myös niitä ongelmia, joita yksipuolinen moralisoiva tai kulttuuriin ahdasmielisesti suhtautuva uskonnollisuus saattaa aiheuttaa. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

2.3.2 Kristillisten koulujen toimintaperiaatteet

Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistys määrittelee toimintaperiaatteet yhteistyöjärjestöikseen liittyneille kristillisille kouluille. Periaatteiden mukaan koulujen tulee pitää ensisijaisena tehtävänänsä yleisen oppivelvollisuuden mukaisen yleissivistyksen antamista. Kunkin koulun tehtävä on täyttää oman paikkakuntansa ja lähialueensa koulutustarvetta ajanmukaisia kristillisiä kasvatusmalleja koulu- ja kasvatustyössään soveltaen. Koulujen tulee pyrkiä läheiseen yhteistyöhön kunnallisten koulujen ja kouluviranomaisten kanssa. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

Koulujen opetussuunnitelman lähtökohtana tulee olla opetusministeriön hyväksymä Helsingin Kristillisen Koulun opetussuunnitelma, joka toimii peruskoulua korvaavan koulun opetussuunnitelmana. Kullakin koululla tulee olla oma kannatusyhdistys, joka mahdollistaa koulun itsenäisen toiminnan. Koulujen opettajilta

edellytetään kelpoisuusasetusten mukaista pätevyyttä. Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistys järjestää opettajille säännöllisesti kristillisen kasvatuksen täydennyskoulutusta. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

Toimintaperiaatteiden mukaan oppilaiden tulee voida siirtyä kristillisestä koulusta peruskouluun ja peruskoulusta kristilliseen kouluun miltä luokalta tahansa. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

2.4 Miksi kristillisiä kouluja?

Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistys on määritellyt lähtökohdat, joihin kristillisten koulujen olemassaolon oikeutus perustuu. KKKK:n mukaan kristilliset koulut elvyttävät suomalaisen koululaitoksen alkuperäisiä arvoja ja ihanteita. Alkuperäisillä arvoilla ja ihanteilla tarkoitetaan kristillissiveellisiä ihanteita, joiden tarpeellisuutta korostettiin kansakoululaitoksen perustamisen yhteydessä. Kristilliset koulut katsovat tukevansa alunperin evankelis - luterilaisen kirkon luomaa kansansivistysjärjestelmää. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

Kristillisten koulujen olemassaolon oikeutus kytkeytyy vahvasti vanhempien oikeuteen päättää lapsensa saamasta koulutuksesta. Tämä periaate nousee YK:n ihmisoikeuksien julistuksen, Unescon sopimuksien ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisen periaatteen pohjalta, jotka korostavat vanhempien oikeuksia lastensa koulutuksen suhteen. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

Nykyinen perusopetuslaki mahdollistaa Kristillisen Koulun olemassaolon. Perusopetuslaki antaa lapsen huoltajalle entistä laajemman mahdollisuuden valita koulun, jossa oppivelvollisen lapsen perusopetus annetaan. Perusopetuslain mukaan perusopetusta voi järjestää säätiö tai rekisteröity yhdistys, joista jälkimmäinen kristillistenkin koulujen taustalla aina on (Perusopetuslaki N:o 628/1998, 7 §).

Arvojen katsotaan olevan kaiken kasvatuksen perusta. Kristilliset koulut tarjoavat kristillisen arvomaailman omaaville vanhemmille mahdollisuuden saada lapsensa kouluun, joka tukee kodin kasvatusta. Kristilliset koulut haluavat omalta

osaltaan tarjota lapsille ja nuorille turvallisen kasvuympäristön, joihin kasvavilla yksilöillä on oikeus. (Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite.)

2.5 Aikaisempi kristillisiin kouluihin liittyvä tutkimus

Kristillisiin Kouluihin liittyvä tutkimus on maassamme vielä vähäistä koulujen lyhyestä historiasta johtuen. Paavola ja Taskinen (1991) ovat pro gradu -työssään tutkineet sitä, miten Helsingin Kristillisen Koulun oppilaiden vanhemmat ja koulun opettajat tulkitsevat ja arvioivat koulun kasvatuksen yleistavoitteiden tärkeyttä ja sisältöä sekä sitä, eroavatko vanhempien ja opettajien arvioinnit toisistaan.

Adventtikirkon ylläpitämien koulujen oppilaiden itsearvostusta, luokkien ilmapiiriä ja niiden välistä yhteyttä ovat tutkineet Lahtinen ja Mäkelä pro gradu -työssään. Heidän ehdotuksensa jatkotutkimusaiheeksi kristillisten koulujen suhteen on tavallisesta koulusta kristilliseen kouluun vaihtaneiden oppilaiden tutkiminen (Lahtinen & Mäkelä 1994, 134).

3 JYVÄSKYLÄN KRISTILLINEN KOULU

3.1 Koulun historia ja nykypäivä

Jyväskylän Kristillinen koulu aloitti Jyväskylässä syksyllä 1995. Oppilaita oli yhdeksän ja kevääseen 1997 asti koulu toimi yksityisenä kouluna, jolloin opiskelu kustannettiin pääasiassa koulumaksuilla. (http://www.mediacabinet.fi/krkoulu/html/body_lyhyesti.html). Koulumaksut jäivät pois, kun Jyväskylän Kristillinen koulun toiminta jatkui 1.8.1997 osana Jyväskylän kaupungin koululaitosta. (Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelma 1999, 4.) Kaupungin kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksena syntyi Suomessa ainutlaatuinen kristillisen koulun "koulu koulussa"- malli, jossa koulu toimii osana kaupungin koululaitosta. Malli mahdollistaa oman opetussuunnitelman toteuttamisen ja monipuolisen yhteistyön kunnallisen koulutoimen kanssa. (http://www.mediacabinet.fi/krkoulu/html/body_lyhyesti.html; Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 4.)

Jyväskylän Kristillinen koulu on Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän Kristillisen koulun ry:n yhteinen kokeilu. Hallinnollisesti Kristillinen Koulu on yksi Cygnaeuksen koulun opetusryhmistä ja kaupungin koululaitoksen alainen yksikkö. Kristillisen koulun hallinnollinen johtaja on Cygnaeuksen koulun rehtori ja pedagogisena johtajana yksi Cygnaeuksen koulun opettajista.

Johtokuntaa vastaavana elimenä ja koulun taustayhteisönä toimii Jyväskylän Kristillisen koulun rekisteröity yhdistys. Ry:llä on hallitus ja opetussuunnitelmatyöryhmä, jotka ovat vastuussa koulutuslautakunnalle. Ry:n tehtävänä on tukea koulun työskentelyä.

Koulun opetussuunnitelmana toimii opetusministeriön 1995 hyväksymä Helsingin Kristillisen Koulun opetussuunnitelma, joskin koululla on kehitteillä myöskin koulutuslautakunnan edellyttämä oma opetussuunnitelma. Koulu on valtakunnallisen Kristillisen Koulun ja Kasvatuksen Kannatusyhdistyksen (KKKK) jäsen. (http://www.mediacabinet.fi/krkoulu/html/body_lyhyesti.html).

Tutkimukseni aineistonkeruuvaiheessa keväällä 1998 oppilaita koulussa oli 43. Opetus on yhdysluokkaopetusta, joka jakaantui kahteen eri luokkahuoneeseen niin, että luokat 1 - 3 ja luokat 4 - 6 muodostivat oman kokonaisuutensa. Käytännössä myös luokilla 3 - 4 oli yhteisiä oppitunteja. Syksystä 1999 lähtien koulun opetus on edelleen yhdysluokkaopetusta, mutta luokkajako on muuttunut niin, että nyt 1- 2-luokat, 3 - 4-luokat ja 5 - 6-luokat muodostavat kolme erillistä opetusryhmää. Syksyllä 1999 on toimintansa aloittanut myös peruskoulun 7. luokka normaaliluokkaan integroituna kristillisenä opetusryhmänä. Koulussa on nyt 62 oppilasta.

3.2 Koulun toiminta -ajatus

Jyväskylän Kristillinen koulu on yhteiskristillinen, tunnustustenvälinen ja kristittyjen yhteyttä toiminnassaan korostava koulu. Koulu pyrkii palvelemaan kaikkia kristillisestä kasvatuksesta kiinnostuneita perheitä. Kuten muutkin kristilliset koulut, myös Jyväskylän Kristillinen koulu on syntynyt vanhempien tarpeesta antaa lapsilleen mahdollisimman hyvää, Raamattuun pohjautuvaa kasvatusta. Koulun periaatteisiin kuuluu, että vanhemmilla on oikeus saada lapsilleen arvojen mukaista opetusta. Moniarvoisen kulttuurin keskellä eheän, kristillisen arvopohjan tarjoaminen on yksi koulun päätehtävistä. (http://www.mediacabinet.fi/krkoulu/html/body_lyhyesti.html; Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 3 - 4.)

Opetuksen lähtökohtana on kristillinen elämäkatsomus, jonka perustana on Raamatun sanoma Jumalasta sekä ihmisen ja Jumalan välisestä suhteesta. Ihmisen ja Jumalan suhteen lisäksi korostetaan ihmisen suhdetta itseensä, lähimmäisiinsä ja ympäristöönsä. Suhteet nähdään vuorovaikutuksena, jonka kautta ihminen jäsentää omaa elämäänsä. Vuorovaikutussuhteissa tapahtuva kohtaaminen nähdään tärkeänä kasvun ja kasvatuksen kannalta. (http://www.mediacabinet.fi/krkoulu/html/body_lyhyesti.html; Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 4.)

Koulun kasvatusajatus luonnehtii kohtaamisen pedagogiikka. Vuorovaikutussuhteissa tapahtuvan kohtaamisen kautta lapsen ajatellaan kasvavan tietoisiksi omasta minuudestaan. Koulun tavoitteena on auttaa lasta tulemaan tietoisiksi omista tunteistaan, tarpeistaan ja suhtautumistavoistaan sekä huomioimaan nämä asiat myös suhteessa toisiin ihmisiin. Kasvatus nähdään kohtaamisena ja

suhteiden rakentamisena. (Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 4.)

3.3 Toiminnalliset periaatteet

Koulutyön toiminnalliset periaatteet on määritelty koulun opetussuunnitelmaluonnoksessa (1999, 8 - 9) seuraavasti:

1. Yhteiskristillisuus

Koulu toimii tunnustusten välisenä kouluna kunnioittaen eri seurakuntien työtä. Oppilaille annetaan mahdollisuus tutustua kristilliseen lähetystyöhön ja erilaisiin kristillisiin työmuotoihin.

2. Perheiden tukeminen

Tavoitteena on tukea koteja heidän kasvatustyössään. Oppilasta autetaan kehittymään kohti tasapainoista aikuisuutta terveen itsetunnon ja ehjän minäkuvan muodostumisen yhteistyössä vanhempien kanssa.

3. Opetuksen kokonaisvaltaisuus

Oppilas pyritään kohtaamaan kaikilla elämän tasoilla

4. Sosiaalinen kehitys

Oppilasta ohjataan kunnioittamaan kaikkia ihmisiä, palvelemaan lähimmäisiä ja kunnioittamaan auktoriteetteja.

5. Persoonallisuuden kehitys

Persoonallisuuden kehityksessä on tavoitteena eheä ja realistinen minäkuva

6. Hengellinen ja moraalinen kehitys

Oppilasta pyritään ohjaamaan rakastamaan Jumalaa ja lähimmäistään

7. Tiedollinen ja taidollinen kehitys

Tavoitteena on oppilaan oman potentiaalinsa maksimaalinen käyttöönotto ja itsensä luova ilmaiseminen

8. Terveystietoisuus ja fyysisen kunnan vaaliminen

Tavoitteena on oman kehon kunnioittaminen ja terveellisten elintottumusten omaksuminen.

Tutkimusaiheeni kannalta huomio kiinnittyy periaatteeseen, jonka mukaan koulun tehtävänä on tukea oppilaiden persoonallisuuden kehitystä. Periaatteen

käytännön toteuttamisen käsittelyn lisäksi käsittelen lisää myös kristillisen opetuksen toteuttamiseen liittyviä periaatteita.

3.3.1 Kristillisen opetuksen toteuttaminen

Tietojen ja taitojen tarjoaminen on Kristillisen Koulun opetussuunnitelmaluonnoksen (1999, 6) mukaan kasvatuksen ensimmäinen tehtävä. Koulu arvostaa yleissivistykseen liittyviä perustietojen ja - taitojen vankkaa hallintaa. Sosiaalinen vuorovaikutus oppimistilanteissa, tekemällä oppiminen ja itsenäinen tiedonhankintataito korostuvat koulun oppimiskäsityksessä. (Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 8.)

Toiseksi kasvatuksen tehtäväksi määritellään arvomaailman välittäminen. Kristillisen arvomaailman katsotaan tarjoavan oppilaille turvallisen ja realistisen kontekstin, jonka puitteissa tietojen ja taitojen omaksuminen ja kehittäminen koituu yksilön sekä koko yhteiskunnan parhaaksi. (Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 6.)

Kristillisessä koulussa oppilaat oppivat samat tiedot ja taidot kuin normaalissa peruskoulussa. Opetuksen lähtökohtana oleva kristillinen arvopohja toteutuu läpäisyperiaatteella eri oppiaineiden sisällä (Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 4.) Koulussa ei ole erikseen oppiainetta nimeltään uskonto, vaan kristillinen aines liittyy kaikkiin oppiaineisiin ja koulun arkipäivään. Kristillistä ainesta ei keinotekoisesti yhdistetä jokaiseen oppituntiin, vaan se tulee esiin siihen luonnollisesti liittyvissä yhteyksissä. Kristillisten arvojen merkitys korostuu erityisesti eettisen kasvatuksen alueella, jossa korostetaan rehellisyyttä, erilaisuuden hyväksymistä, kaverin auttamista ja luonnon kunnioittamista (Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 7).

Koulun tavoitteena ja ihanteena on tietojen ja taitojen sekä arvomaailman välittämisen kautta vaikuttaa oppilaissa kokonaisvaltaista sydämen sivistystä. Sydämen sivistyksen ja sisäisen tasapainon avulla oppilaille katsotaan olevan mahdollisuus selviytyä muuttuvan maailman ulkoisista haasteista. (Jyväskylän Kristillisen koulun opetussuunnitelmaluonnos 1999, 8).

3.3.2 Persoonallisuuden kehityksen tukeminen

Koulutyön toiminnallisten periaatteiden mukaan yksi tärkeistä osa-alueista on persoonallisuuden kehittyminen. Tavoitteena persoonallisuuden kehittämisessä on eheän ja realistisen minäkuvan omaksuminen. Käytännön koulutyössä minäkuvaan kiinnitetään huomioita erityisillä viikoittaisilla minävihkotunneilla. Tunneilla pohditaan syvällisesti elämän perussuhteita eli ihmisen suhdetta Jumalaan, itseensä, lähimmäisiinsä ja ympäristöönsä. Asioita pohditaan yhdessä opettajan johdolla ja yksilöllisesti minävihkon tehtävien avulla. 4. - 6.-luokkalaiset oppilaat joutuivat koululla viettämieni harjoittelujaksojen aikana miettimään mm. suhdettaan äitiinsä ja isäänsä, omaa ainutlaatuisuuttaan ihmisenä sekä kuolemaan liittyviä asioita.

4 KOULUNVAIHTO LAPSEN ELÄMÄNMUUTOKSENA

Hurmeen (1981) tutkimus on osoittanut peruskoulun aloittamisen ja koulunvaihdon kesken peruskoulun ala-asteen olevan elämänmuutoksen kannalta suunnilleen yhtä merkittäviä asioita. Hurmeen elämänmuutosasteikon mukaan merkittävin muutostekijä lapsuudessa on äidin kuolema ja vähiten merkittävä asunnon vaihtaminen. Tällä asteikolla koulun aloittaminen ja koulun vaihtaminen sijoittuvat vaikuttavuudeltaan hieman keskitasoa ylemmäksi niin, että koulun aloittaminen koetaan koulun vaihtoa hieman enemmän vaikuttavaksi elämänmuutokseksi. (Hurme, 1981, 26.)

Koulunaloitukseen liittyvää tutkimusta on tehty runsaasti (mm. Pölkki 1978a, Sarmavuori & Piha 1981). Ala-asteen aikana tapahtunutta koulun vaihtoa ei juurikaan ole tutkittu. Koulun aloituksen ja koulun vaihtamisen suora rinnastaminen ei liene järkevää, mutta niiden samanlainen vaikuttavuus elämänmuutoksen kannalta oikeuttanee koulun aloittamisen ja koulunvaihdon tarkasteluun samansuuntaisena asiana.

Piha (1981) ja Pinola (1995) näkevät koulun aloittamisen sekä koulunvaihdon yhtenä elämänmuutoskriisinä. Kriisi nähdään positiivisena elämään kuuluvana asiana, joka antaa yksilölle mahdollisuuden psyykkiseen kasvuun. (Sarmavuori & Piha 1981, 13; Pinola 1995, 61 - 62). Elämäkriisissä joku edessä oleva elämäntapahtuma aiheuttaa jännitystä, mikä virittää yksilössä sopeutumiskeinojen käyttöönottoa. Kriisiin alkuvaiheisiin kuuluu jännityksen myötä ns. psyykkistä epätasapainoisuutta mikä kuitenkin vähenee ja loppuu kriisin onnistuneen läpi elämisen myötä. (Sarmavuori & Piha 1981, 13.)

Koulunvaihto voidaan nähdä elämänmuutoksena, joka aiheuttaa lapsen elämään koulun aloituksen lailla jonkinasteisen elämäkriisin. Hurmeen elämänmuutostutkimuksessa äidit arvioivat koulunvaihdon vaikeuttaneen lapsen kielteisesti. Hurme kommentoi tulosta mielenkiintoiseksi, koska aihetta ei ole juurikaan tutkittu. (Hurme 1981, 174.)

4.1 Sopeutuminen

Tutkimuksessani tarkastelen kouluvaihtokokemusta sopeutumisen käsitteen kautta. Sopeutumista on tutkittu lähinnä koulun aloituksen yhteydessä (mm. Kääriäinen 1980) ja eri vähemmistöjä edustavien lasten suomalaiseen koulujärjestelmään sopeutumista tutkittaessa (mm. Suonperä 1971; Lahti 1975; Sarmavuori & Piha 1981; Korkiasaari 1986).

4.1.1 Sopeutuminen käsitteenä

Arkikielessä "sopeutuminen" saatetaan mieltää merkitykseltään yksipuolisesti negatiiviseksi. Sopeutuminen sanana voi herättää kuulijassa assosiaation olosuhteisiin tai tilanteeseen alistumisesta (Lahti, 1975, 27). Oman käsitykseni mukaan sopeutuminen tutkimukseni kontekstissa merkitsee myönteistä ja tavoiteltavaa asia. Myös tieteellinen kieli määrittelee sopeutumisen arkiajattelusta ratkaisevasti poikkeavalla tavalla. Määritelmille on yhteistä sopeutumisen näkeminen toisaalta yksilön ja toisaalta yksilöä ympäröivän yhteisön näkökulmasta (Korkiasaari 1986, 69).

Lummelahti (1990) on tutkimuksessaan päiväkotikäisten sopeutumisesta määritellyt sopeutumisen konstruktiivisuudeksi, mukautuvuudeksi ja aktiivisuudeksi. Konstruktiivisella käyttäytymisellä tarkoitetaan sovittelevaa ja positiivista suhtautumista kulloisiinkin tilanteisiin. Mukautuvuudella tarkoitetaan myös sovittelevaa, mutta samalla jonkun verran alistuvaa käyttäytymistä, kun taas aktiivisuudella päämäärätietoista ja omatoimista käyttäytymistä. (1990, 7 - 8.)

Lummelahden (1990) mielestä sopeutuminen on toisaalta myös yksilön mukautumista niihin odotuksiin ja vaatimuksiin, joita häneen kohdistetaan. Yksilön katsotaan toimivana subjektina pystyvän vaikuttamaan vaatimuksia asettaviin ulkoisiin ja sisäisiin tekijöihin. Tällainen aktiivinen toiminta merkitsee yksilön sopeutumista ympäristöön. (Lummelahti 1990, 5.)

Käyttäytyminen odotusten mukaan sosiaalisessa vuorovaikutustapahtumassa tulkitaan merkiksi sopeutumisesta. Sopeutumista tarkkailevan tulkitsijan sosiaaliseen tilanteeseen liittyvät odotukset ja hänen sosiaalinen

kognitionsa eli tietonsa ihmisen toiminnasta suhteessa ympäristöön vaikuttavat aina tulkitsijan näkemykseen. (Lummelahti 1990, 3.)

Suonperä (1971) lähestyy koulusopeutumista kolmen tärkeän vaikuttajan kautta: sopeutumiseen vaikuttavina tekijöinä oppilaan kontekstin muodostavat kotiympäristö, yleiset ympäristötekijät ja kouluympäristö, jonka sisäisiä vaikuttajia ovat kouluorganisaatio, oppilastoverit ja opettajat. (1971, 3.) Lahden (1975) näkemyksen mukaan koulusopeutumisessa on kysymys kouluyhteisön vaatimusten ja odotusten täyttämisestä, johon osana kuuluvat koulun tiedollisten tavoitteiden saavuttaminen ja tiettyjen käyttäytymisnormien noudattaminen (1975, 30).

Pietarinen (1999) jakaa tutkimuksessaan ala-asteelta yläasteelle siirtyneet oppilaat eri luokkiin sopeutumisen ja kouluvaihtokokemuksen suhteen. Koettujen odotusten, pelkojen ja ongelmien perusteella voidaan määritellä kahdeksan erilaista oppilastyyppeä yläasteelle sopeutumisen suhteen:

- sosiaaliset ja pedagogiset sopeutujat
  - pedagogiset sopeutujat
  - sosiaaliset sopeutujat ja pedagogiset epäonnistujat
  - omaan itseensä opiskelijana pettyneet
  - sosiaalisesti ja pedagogisesti sopeutumattomat
  - sosiaalisesti sopeutumattomat ja omaan opiskeluunsa pettyneet
  - opetukseen ja itseensä opiskelijana pettyneet
  - sosiaalisesti ja pedagogisesti sopeutumattomat ja itseensä opiskelijana pettyneet
- (Pietarinen 1999, 202 - 231.)

Oppilastyyppeiden jaottelun pohjalta voidaan havaita viisi eri suhdetta, joiden kautta oppilas sopeutumistaan määrittelee. Nämä viisi osa-aluetta ovat suhde toisiin oppilaisiin, suhde opettajiin, suhde kouluun, suhde opetukseen ja suhde itseen opiskelijana. (Pietarinen 1999, 203 - 204.)

4.1.2 Sopeutuminen tässä tutkimuksessa

Tutkimuksen kantavana ajatuksena aina tutkimustehtävästä aineiston analyysiin ja tulkintaan asti kulkee Korkiasaaren (1986) muotoilema sopeutumisteoria. Korkiasaaren käsityksen mukaan sopeutuminen jakaantuu yksilöä ja tämän ympäristöä koskevaksi

siten, että yksilön oma kokemus sopeutumisestaan nimetään subjektiiviseksi sopeutumisiksi ja ympäristön näkemys normatiiviseksi sopeutumisiksi. Subjektiivista sopeutumista voidaan mitata ja tutkia yksilön omaa ilmaisua tarkastelemalla. Normatiivisen sopeutumisen arviointia voidaan suorittaa käyttämällä hyväksi jonkun ulkopuolisen havaintoja. (Korkiasaari 1986, 70).

Sarmavuori (1981) erottaa koulutulokkaita koskevassa tutkimuksessaan koulu-sopeutumisen kolme eri aluetta. Hänen mukaansa sopeutuminen koostuu kouluun totuttamisesta, tiedollis- taidollisesta edistymisestä ja sosio-emotionaalisesta sopeutumisesta. Koulutyöhön totuttaminen määrittyy oppilaan aktiivisuuden kautta. Viittaaminen, keskusteluun ja ryhmätyöhön osallistuminen, läksyjen teko, huolellisuus, työrauhan suominen muille ja järjestyssääntöjen noudattaminen ovat merkkejä koulutyöhön totuttamisesta ja koulun työskentelytapojen omaksumisesta. Sosio-emotionaaliseen sopeutumiseen liitetään motivaatio, kouluasenteet, minäkuva, toverisuhteet, suhteet opettajaan sekä psykosomaattisten häiriöiden ja psyykkisen häiriintyneisyyden puuttuminen. Tiedollis - taidollinen edistyminen tarkoittaa tehtävistä suoriutumista. (Sarmavuori & Piha 1981, 10.)

Korkiasaari näkee kouluun totuttamisen ja tiedollis- taidollisen edistymisen edustavan normatiivista sopeutumista ja sosio-emotionaalisen sopeutumisen subjektiivista sopeutumista (Korkiasaari 1986, 70). Kouluun totuttamisen tarkastelu rajautuu tutkimukseni ulkopuolelle subjektiivista sopeutumista tarkasteltaessa, koska Jyväskylän Kristilliseen Kouluun tulleilla lapsilla on jokaisella takanaan oma kouluhistoriansa ja koulukulttuuriin totuttaminen on suurimmalta osaltaan tapahtunut jo aikaisemmin edellisissä kouluissa. Myöskin tiedollis- taidollinen edistyminen sopeutumisen mittaajana jää tutkimuksen ulkopuolelle.

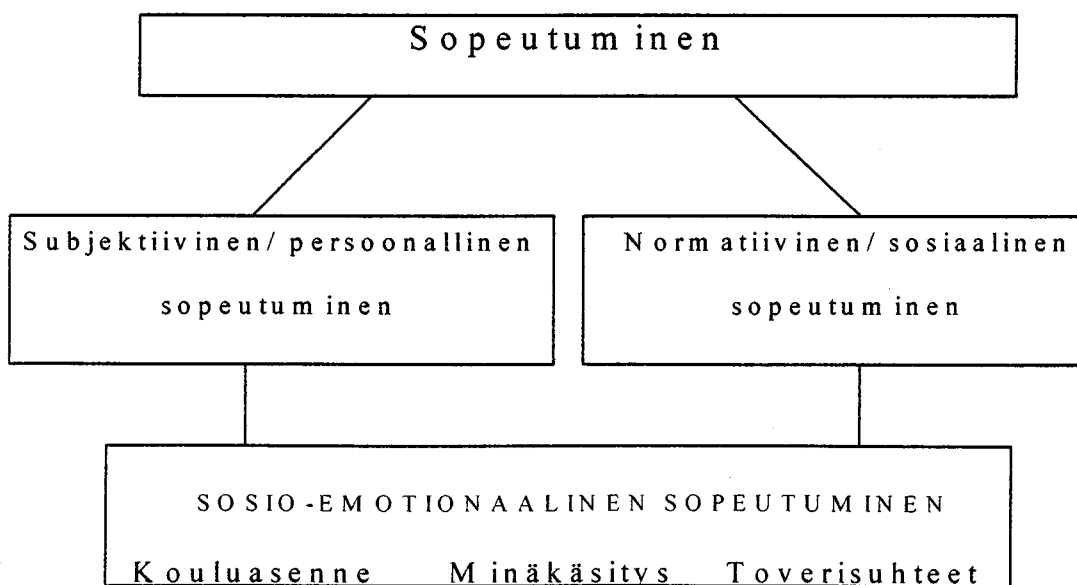
Sosio-emotionaalista sopeutumista kuvaavat tekijät, kouluasenne, minäkuva ja toverisuhteet, nousevat tutkimukseni tärkeimmiksi subjektiivista sopeutumista määritteleviksi tekijöiksi. Toverisuhteiden, kouluasenteen ja minäkuvan kautta on mahdollista tarkastella laajasti koululaisen elämään ja kokemuksiin liittyviä asioita ja sisällyttää mukaan myös kouluun totuttamiseen ja tiedollis - taidolliseen edistymiseen liittyviä seikkoja. Subjektiivista sopeutumista tutkimuksessani edustavat lasten omakohtaiset tunteet ja kokemukset.

Normatiivinen sopeutuminen tulee tutkimuksessa esiin vanhempien kokemusten kautta. Normatiivisen sopeutumisen näkökulma tarkastelee sopeutumista jonkun muun kuin yksilön omasta näkökulmasta ja koulusopeutumista tutkittaessa sen luonnollisia arvioitsijoita ovat opettajat ja vanhemmat (Korkiakangas 1986, 73). Tutkimukseni keskittyessä perheen kokemuksen kuvaamiseen opettajat jäävät tutkimuksen ulkopuolelle. Sopeutumisen kokonaiskuva olisi voinut ollut laajalaisempi, jos opettajan näkökulma olisi otettu tutkimukseen mukaan. Normatiivista sopeutumista tutkitaan samojen aihe- alueiden kautta, kuin subjektiivistakin sopeutumista.

Subjektiivisesti koettua sopeutumista ja ulkopuolisten arviota sopeutumisesta voi tarkastella eri aiheiden ja teemojen kautta, mutta tutkimuksessani päädyin käyttämään samoja aihe - alueita kummassakin. Subjektiivisen ja normatiivisen sopeutumisen rinnakkain tarkastelu mahdollistaa kokemusten vertailun ja antaa laajemman kokonaiskuvan sopeutumisesta.

K o u l u n v a i h t o k o k e m u s

KUVIO 1. Sopeutuminen tässä tutkimuksessa

4.2 Minäkäsitys

4.2.1 Minäkäsitys käsitteenä

Pölkki (1978a, 5 - 13) esittelee minää kuvaavia psykologisia käsitejärjestelmiä seuraavan jaon mukaan:

1. Sosiaalipsykologiset minäteoriat (mm. James, Cooley, Mead)
2. Psykoanalyttiset ja egopsykologiset teoriat (mm. Freud, Horney, Sullivan, Erikson, Mahler)
3. Fenomenologiset teoriat (mm. Lewin, Rogers, Beatty & Clark)
4. Kognitiiviset teoriat (mm. Baldwin, Neubauer, Piaget, Kohlberg)

Osa minäteorioista määrittelee minän ja persoonallisuuden identtisiksi käsitteiksi. Sosiaalipsykologista näkökulmaa edustavat esimerkiksi Aho ja Laine (1997), jotka määrittelevät persoonallisuuden ja minän eron seuraavasti: persoonallisuus edustaa yksilöstä saatua kokonaiskuvaa ja sitä, mitä muut yksilöstä näkevät, kun taas minä on persoonallisuuden ydin, se jollaisena yksilö itse näkee ja kokee itsensä (Aho & Laine 1997, 17). Myös Scheinin (1990) erottaa persoonallisuuden ja minän toisistaan niin, että persoonallisuus on minäkäsityksen ja itsetunnon yläkäsite (Scheinin 1990, 13 - 14.)

Persoonallisuuden ja minän erottelemisen sijasta osa teorioista on erikoistunut minän eri ulottuvuuksien, kuten itsearvostuksen ja itsehyväksynnän tutkimiseen (Sandelin 1981, 11). Eri koulukunnille on yhteistä se, että ne kaikki pitävät minää kokonaisuutena, jonka sisällä toimii hierarkkinen järjestelmä (Sandelin 1981, 31).

Kääriäinen (1986) tukeutuu tutkimuksessaan määritelmään, jonka mukaan minä on tietoisien ja tiedostamattomien osa-alueiden muodostama kokonaisuus. Tietoista osa-aluetta Kääriäinen nimittää minäkäsitykseksi, joka on yksilön kokemus itsestään olemassaolevana, toimivana ja aistivana kokonaisuutena. (Kääriäinen 1986, 39.) Ahon (1987) mukaan tällaista yksilön kokonaiskuvaa itsestä voidaan nimittää yleiseksi minäkuvaksi (1987, 9).

Scheinin (1990) määrittelee minäkäsityksen “niiden käsitysten, asenteiden ja tuntemusten joukoksi, joita yksilöllä on ominaisuuksistaan, kyvyistään ja suhteistaan ympäristöönsä sekä siinä oleviin ihmisiin ja yhteisöihin” (1990, 81). Minäkäsitys on myös Ahon (1987) mielestä itseen kohdistuneiden asenteiden joukko (Aho 1987, 9).

Pölkki (1978b) esittelee tutkimuksessaan tavanomaisimpana pitämänsä minäkäsityksen määritelmän, jonka mukaan minäkäsityksellä tarkoitetaan yksilön kokonaisarviointia itsestään. Minäkäsityksen muodostavat yksilön arviot omasta taustastaan, ulkonäöstään, resursseistaan, asenteistaan ja tunteistaan. (Pölkki 1978b, 1.)

Minäkuva on Kääriäisen (1986, 1988) tutkimusten mukaan mielikuva itsestä sekä itseen liittyvistä arvoista ja asenteista. Minäkuvaa voidaan tarkastella laadun (myönteinen - kielteinen) tai rakenteen perusteella. (Kääriäinen 1986, 49; 1988, 18.) Minäkuvan ajatellaan koostuvan yksilön kokemuksista eikä se näin ollen aina vastaa objektiivista todellisuutta (Aho 1987, 7).

Käsitteitä minäkuva tai yleinen minäkuva ja minäkäsitys voidaan käyttää ja käytetään yleensä synonyymeina (Aho 1996, 8; Aho & Laine 1997, 18; Kääriäinen 1986, 39; Kääriäinen 1998, 18).

4.2.2 Minäkäsityksen osa-alueet

Scheinin (1990) pitää minäkäsityksen luokittelua eri osa-alueisiin mielivaltaisena niiden rajojen epämääräisyyden ja keinotekoisuuden vuoksi. Luokittelu soveltuu kuitenkin hänen mukaansa käytettäväksi minäkäsityksen jäsentämisen apuvälineenä. (Scheinin 1990, 83.)

Kääriäinen (1986) toteaa minäkäsityksen muodostuvan joukosta minäkuvia ja alaskeemoja, kuten fyysinen minä ja sosiaalinen minä (Kääriäinen 1986, 39). Myös Rechartt (1978) toteaa minätunteen eli minäkäsityksen muodostuvan joukosta minäkuvia, jotka ovat mielikuvia omasta itsestä (1978, 97). Korpinen (1990) määrittelee koululaisen minäkäsityksen osa-alueiksi kotiminän, kouluminän, yleisminän ja toveriminän (1990, 16).

Aho ja Aho ja Laine (1997) määrittelevät minäkäsityksen dimensioiksi tiedetyn minän, ihanneminän ja normatiivisen minän, jotka jakautuvat neljään aspektiin: akateeminen, sosiaalinen, emotionaalinen ja fyysinen aspekti. (Aho 1993, 48;

Aho 1996, 19; Aho & Laine 1997, 19). Yksilön todellinen minäkäsitys kuvaa sitä, millaisena yksilö pitää itseään. Ihanneminäkäsitys kuvaa sitä, millainen ihminen haluaisi olla, kun taas normatiivinen minäkäsitys sisältää yksilön tiedon ja olettamuksen siitä millaisena muut ihmiset hänet näkevät. (Aho 1996, 15.)

Shavelson ja Bolus (1982) jakavat yleisen minäkäsityksen kahteen pääsisältöön, akateemiseen, koulusaavutuksiin liittyvään minäkäsitykseen ja ei-akateemiseen minäkäsitykseen. Jälkimmäiseen he liittävät sosiaalisen, emotionaalisen ja fyysisen minäkäsityksen (1982, 4). Akateeminen minäkäsitys voidaan nähdä kouluminäkuvana tai suoritusminäkuvana, joka tarkoittaa yksilön käsitystä itsestään kognitiivisissa tilanteissa kuten esimerkiksi oppijana. Sosiaalinen minäkuva kuvaa yksilön käsitystä itsestään suhteessaan muihin ihmisiin. Emotionaalinen minäkuva tarkoittaa yksilön käsitystä omasta luonteestaan ja tunteistaan. Fyysinen minäkuva koostuu käsityksestä ulkonäöstä, kehosta ja sen ominaisuuksista. (Aho 1987, 8; Aho & Laine 1997, 19.)

4.2.3 Minäkäsityksen kehittyminen ja sukupuolierot

Eri minäkuvateoriat korostavat ja ymmärtävät eri tavalla sosiaalisten vuorovaikutustekijöiden, yksilön omien kiinnostuksenkohteiden ja sisäsyntyisten tekijöiden merkityksen minäkuvan muodostumisessa (Aho 1990, 34). Yhteisymmärrys eri teorioiden välillä vallitsee siitä, että minä voi kehittyä vain vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Yksilö vaikuttaa aktiivisesti itseensä sekä ympäristöönsä, joka taas puolestaan vaikuttaa yksilöön. Kehityksen voidaan sanoa olevan dialektista. (Sandelin 1981, 31.)

Recharidin (1978) mukaan minä muodostuu synnynnäisistä toiminnoista, kuten motoriikka, havaitsemien ja refleksit, ulkomaailmasta peräisin olevien kokemusten sisäistämisestä sekä sisäisten ärsykkeiden ja elämysten muistoista. (Recharidt 1978, 97.)

Korpisen (1990) mukaan kouluikäisen kokemusmaailman osa-alueet, kotiympäristö, kouluympäristö, toveripiiri ja joukkotiedotus vaikuttavat siihen millaiseksi koululaisen minäkäsitys kehittyy (Korpinen 1990, 16). Sosiaalisessa

vuorovaikutuksessa saatu palaute vaikuttaa minäkäsitykseen ja vahvistaa yksilön itsetuntemusta (Korpinen 1990, 15).

Minäkäsityksen muodostumisen voidaan katsoa koostuvan prosesseista. Valinnan ja sisäistämisen avulla yksilö valitsee ja sisäistää informaatiota, ihanteita, arvoja ja odotuksia ja integroi ne osaksi ihanneminäänsä. Valinnan ja sisäistämisen prosessiin vaikuttaa aikaisempi minäkäsitys. (Korpinen 1990, 13.)

Toinen minäkäsityksen muodostumiseen liittyvä prosessi on motivoituminen. Ihanneminään sisäistetyt arvot ja tavoitteet vaikuttavat siihen, mihin yksilö elämässään tähtää. Itsearviointi ja vertailu prosesseina antavat mahdollisuuden minän arvioimiseen ja itsearvostuksen syntymiseen. (Korpinen 1990, 13 - 15.)

Ala - asteen aikana minäkäsityksen on tutkittu muuttuvan tietyn mallin mukaisesti. Peruskoulun ensimmäisellä ja kuudennella luokalla minäkuvan on todettu olevan samantasoista minäkuvan myönteisyyttä mitattaessa. Minän kokeminen myönteisenä lisääntyy luokilla 1- 4, mutta vähenee luokilla 5 - 6 murrosiän epävarmuuden myötä. (Kääriäinen 1988, 29 - 30.)

Ala - asteikäisten lapsien minäkäsityksen laatua tutkittaessa on huomattu eroja sukupuolten välillä. Tyttöjen minäkäsityksen on todettu olevan myönteisempi kuin poikien. (Kääriäinen 1988, 30.) Erityisesti urheilusuorituksissa menestyminen ja fyysiset ominaisuudet ovat tärkeitä poikien positiivisen minäkuvan muodostumisen kannalta (Aho & Laine 1997, 42; Kääriäinen 1986, 49). Myös selvien toimintarajojen osoittaminen tukee poikien minäkuvan myönteistä kehitystä (Kääriäinen 1986, 51).

4.2.4 Minäkäsitys tässä tutkimuksessa

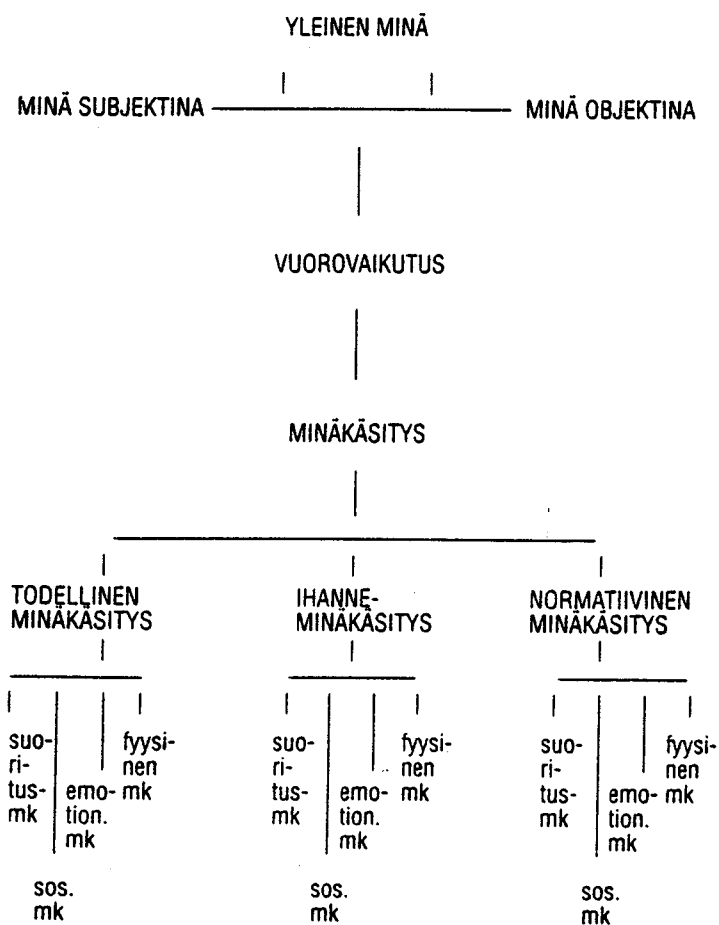
Minäkuvaa tarkastelleet tutkijat ovat huomanneet tutkimusaiheensa vaikeuden. Tutkimusta vaikeuttavina seikkoina pidetään käsitteiden monimutkaisuutta ja sekavuutta (Aho 1987, 114; Aho 1996, 8) sekä ilmiön mittaamisen ongelmallisuutta (Aho 1987, 115; Lummelahti 1990, 19; Hankamäki 1994, 3).

Käsitteiden kompleksisuuteen vaikuttaa eri tieteenalojen ja teoreettisten koulukuntien kiinnostus minäkuvatutkimuksesta. Käsitteet minä, minäkuva, minäkäsitys, itseluottamus, itsensä tiedostaminen, itsetunto ja omanarvontunto ovat

saaneet hyvin erilaisia tulkintoja ja selityksiä, minkä vuoksi niiden merkitykset ovat epäselviä. (Aho, 1987, 114; Aho & Laine 1997.)

Tässä tutkimuksessa minäkäsitys nähdään yläkäsitteenä eri osa-alueista koostuville minäkuville. Minäkäsitys määrittyy yksilön kokonaisnäkemys itsestä, jota arvioidaan lähinnä normatiivisen ja todellisen minäkäsityksen kautta eri minäkuvia tarkastellen.

Tutkimuksessa on kysymys verbaalisesta minäkuvasta, josta voidaan puhua silloin kun yksilö kuvaa itseään sanoin. Shavelsonin ja Boluksen (1982) sekä Ahon (1987; 1996) ja Aho ja Laineen (1997) esittämää minäkäsityksen jakoa kouluminään, sosiaaliseen minään, emotionaaliseen minään ja fyysiseen minään käytetään käsitteen sisäisenä jäsentämisperiaatteena. Kyseinen minäkäsityksen rakenne on hyvin operationaalistettavissa lapsen käsitettäväksi ja hänen kokemusmaailmaansa vastaavaksi. Minäkäsitystä ei tutkimuksessa pyritä varsinaisesti mittamaan vaan sen tehtävänä on kuvata oppilaan sopeutumisprosessia.

KUVIO 2. Minäkäsityksen osa-alueet (Aho 1996, 19)

4.3 Kouluasenne

4.3.1 Asenne käsitteenä

Asenteella tarkoitetaan eri näkemysten mukaan erilaisia asioita. Psykoanalyttikoiden mielestä asenne on yksilön tarpeiden ja motiivien tyydyttäjä, jolloin asenteet syntyvät ja muuttuvat tarpeiden purkautumisen myötä. Behavioristit näkevät asenteen opittuna (esimerkiksi jäljittelyn tai havainnoinnin avulla) käyttäytymisenä, jolloin asenne nähdään ehdollistuneena tunnereaktiona (Rainio & Helkama 1974, 110 - 111.) Tällaiseksi opituksi myönteiseksi tai kielteiseksi reaktioksi jotakin kohtaan myös Aho (1993) määrittelee asenteen käsitteen. Kouluasenteen yhteydessä asenteen kohteena on koulunkäynti. (1993, 75.)

Sosiologinen lähestymistapa määrittelee asenteen ympäristössä vallitsevien normien aiheuttamaksi yhdenmukaisuudeksi, jolloin sosiaalinen ympäristö vaikuttaa asenteen syntyyn ja muutokseen. Kognitiivinen näkemys mieltää asenteen ajatusten, tunteiden ja toimintatapojen järjestelmäksi, jonka avulla yksilö jäsentää maailmaansa. Myös kognitiivinen näkemys pitää asenteita opittuna (Rainio & Helkama 1974, 111.)

Aho (1990) määrittelee kouluasenteen oppilaan negatiiviseksi tai positiiviseksi suhtautumiseksi koulutyöhön ja koulunkäyntiin yleensä (1990, 38). Myös Kääriäinen (1986) näkee kouluasenteen suhtautumistapana koulunkäyntiä ja opiskelua kohtaan. Koulunkäynti käsitteeseen sisällytetään koulun keskeiset toiminnot ja henkilöryhmät sekä yksilön suhde kouluyhteisön jäseniin. (Kääriäinen 1986, 43.)

Yksittäisiin oppiaineisiin liittyvät arvostukset ja arvioinnit vaikuttavat opiskelun mielekkyyden kokemiseen. Tämä taas vaikuttaa oppimisen motivaatioon ja sävyttää jopa itse oppimistapahtumaa. Toisaalta jokainen oppiaine on osa koulua ja koulunkäynnin kokonaisuutta. (Olkinuora 1979, 60.)

Eri oppiaineiden arvostukset ja arvioinnit, oppilaan menestyminen niissä sekä tähän yhteydessä olevat opettajien, vanhempien ja kavereiden reaktiot synnyttävät myönteisiä ja kielteisiä asenteita koulua kohtaan. Nämä asenteet yleistyvät koskemaan uusia oppimistehtäviä, koko koulu, opettajia ja koulutehtäviä. (Olkinuora 1979, 63.)

4.3.2 Asenteen osa-alueet

Karvosen (1967) jaottelun mukaan asenteet jakautuvat kolmeen eri osaan. Asenteen affektiivinen komponentti on asenteen merkittävin osa, joka ilmaisee asenneobjektin mieluisuutta tai epämieluisuutta. Affektiivisen komponentin reaktiot ovat nopeasti omaksuttavia, mutta hitaita muuttumaan. Kognitiivinen komponentti sisältää objektiivista tai subjektiivista tietoa asenteen kohteesta. Toimintakomponentti mahdollistaa toiminnan asenneobjektin puolesta tai sitä vastaan. (Karvonen 1967, 16 - 19.)

Kaikki asenteen osa-alueet ovat mukana myös kouluasenteesta puhuttaessa. Affektiivinen ja kognitiivinen komponentti sekä toimintakomponentti vaikuttavat siihen, millaiseksi lapsi kokee koti - , koulu - ja toveriympäristön ja kuinka lapsi suhtautuu itseensä, muihin ihmisiin sekä koulunkäyntiin. (Kääriäinen 1986, 43).

4.3.3 Kouluasenteiden kehittyminen ja sukupuolierot

Peruskoulun luokilla 1 - 6 kouluasenteen suhteen tapahtuu tutkimusten (mm. Aho 1990, Aho 1993, Kääriäinen 1986) mukaan selvää muutosta. Kouluasenteet ovat koulunkäynnin alkuvaiheessa suhteellisen myönteisiä, mutta vaatimustason noustessa luokkatason mukana asenteet koulua kohtaan muuttuvat kielteisemmäksi. (Kääriäinen 1986, 191.) Asenteiden muuttumisen syyksi nähdään myös se, että ajan myötä kouluun "opitaan" asennoitumaan negatiivisesti (Kääriäinen 1986, 189). Yksilön asenteeseen vaikuttavina tekijänä voidaan nähdä ympäristön vaikutus. Koulutoverien ja vanhempien asenteet vaikuttavat omalta osaltaan lapsen ajatusmaailmaan.

Myös Ahon (1990, 1993) tutkimustulokset osoittavat kouluasenteiden samansuuntaista kehitystä. Ensimmäisellä ja toisella luokalla lapset asennoituvat koulunkäyntiin varsin positiivisesti, mutta jo toiselle luokalle siirryttäessä asenteet muuttuvat kielteisempään suuntaan. Kolmennella ja neljännellä luokalla asennoitumista voidaan kuvailla neutraaliksi, jolloin koululunkäynti ei kiinnosta, muttei myöskään herätä erityisiä negatiivisia tunteita. Viidennellä ja kuudennella luokalla kouluasenteet ovat jo selvästi negatiivisia. (1990, 118 - 119; 1993, 147.)

Kouluasenteiden yhteydessä voidaan puhua myös oppimismotivaatiosta ja sen muuttumisesta. Sirryttäessä peruskoulun alemmilta luokilta ylöspäin oppilaiden kiinnostukset alkavat eriytyä eri oppiaineisiin ja erityyppisiin tehtäviin. Toisaalta oppimismotivaation kehitykseen ja muutoksiin vaikuttaa myös se, että vanhempien ja opettajien vaikutus vähenee ja omien ikätovereidien vaikutus kaikilla elämänalueilla, myös suhtautumistavassa koulua kohtaan, lisääntyy. (Kasvuvuosien psyykinen kehitys 1980, 83.)

Poikien asenteet koulua kohtaan muuttuvat tyttöjen asenteita nopeammin (Aho 1990, 118 - 119). Tyttöjen ja poikien asenteissa ei ole havaittu selviä eroja, mutta tyttöjen kouluasenteen on todettu olevan hieman poikien kouluasennetta positiivisempi (Kääriäinen 1986, 189).

4.3.4 Kouluasenne tässä tutkimuksessa

Kouluasenne nähdään tässä tutkimuksessa Ahon (1990) ja Kääriäisen (1986) tavoin oppilaan negatiivisena tai positiivisena suhtautumisena koulutyöhön ja koulunkäyntiin yleensä (1990, 38). Kouluasenteen asenneobjekteja ovat koulun keskeiset toiminnot ja niiden sisällöt sekä lapsen suhde muihin kouluyhteisön jäseniin.

Kouluasenne operationalisoitiin tässä tutkimuksessa Kääriäisen (1980, 66) tutkimuksessaan käyttämän kouluasennefaktorin avulla. Kouluasennetta kuvaaviksi tekijöiksi tulivat näin seuraavat osa-alueet: koulussa viihtyminen, oppiaineiden hyödyllisyys ja tarpeellisuus, koulutyön mieluisuus, koulunkäynnin rasittavuus, suhde opettajaan ja kristilliseen ainekseen suhtautuminen.

4.4 Minäkäsityksen ja kouluasenteen yhteys

Minäkuvalla on läheinen suhde asenteisiin (Kääriäinen 1980, 28). Minäkuvaltaan positiivisten ja vahvojen oppilaiden on todettu pitävän koulunkäyntiä sekä tarpeellisena että hauskana. Myös suhtautuminen opettajaan on vahvan minäkuvan omaavien oppilaiden taholta myönteistä: opettaja nähdään pätevänä, kannustavana ja oikeudenmukaisena. Minäkuvan osa-alueista vain fyysisellä minäkuvalla ei ole yhteyttä positiiviseen kouluasenteeseen. (Aho 1987, 74.)

Minäkuvaltaan negatiiviset oppilaat korostavat Ahon (1987) mukaan koulun ulkonaisia puitteita, fyysistä ja sosiaalista ympäristöä. Tulosta perustellaan sillä, että negatiivisen minäkuvan omaavilla oppilailla arvellaan olevan erittäin vähän tai ei lainkaan kontakteja muihin oppilaisiin ja opettajaan ja tästä arvellaan johtuvan ulkonaisten puitteiden kokeminen tärkeänä. Erittäin heikon minäkuvan omaavilla oppilailla on myös todettu olevan heikko yleisminäkuva ja erittäin heikko sosiaalinen minäkuva (Aho 1987, 73).

Aho (1993) tiivistää tutkimustuloksensa kouluasenteiden ja minäkuvan yhteydestä kuvailemalla tyypillistä erittäin negatiivisen kouluasenteen ja tyypillistä erittäin positiivisen kouluasenteen omaavaa oppilasta. Kouluasenteeltaan negatiivinen oppilas on hänen mukaansa yleensä poika, joka käyttäytyy koulussa häiritsevästi ja on luokan valtias. Oppilaan yleisminäkuva on heikko ja minäkuvan osa-alueista sosiaalinen minäkuva kaikkein heikoin. Fyysinen minäkuva voi kouluasenteiltaan negatiivisella oppilaalla olla kuitenkin keskitasoa vahvempi. Oppilas pitää opettajaa epäoikeudenmukaisena, rankaisevana ja ei-rohkaisevana. (1993, 146.)

Tyypillinen positiivisen kouluasenteen omaava oppilas on tyttö, jonka käyttäytyminen on koulun tavoitteiden mukaista. Oppilas ei kiusaa eikä tule kiusatuksi. Myönteisen kouluasenteen omaavan oppilaan sosiaalinen minäkuva ja itsetunto ovat vahvoja. (Aho 1993, 146.)

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄT

5.1 Tutkimustehtävä

Pro gradu -tutkielmani pyrkii selvittämään ja kuvailemaan yksilöiden koulunvaihtokokemusta. Mielenkiintoni kohteena ovat syksyllä 1998 Jyväskylän Kristilliseen kouluun tulleet oppilaat ja heidän vanhempansa. Tarkoituksena on selvittää millainen kokemus koulunvaihto peruskoulusta kristilliseen kouluun on ja miten sopeutuminen uuteen kouluun tapahtuu.

Koulunvaihtokokemus tulee esille tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden kokemusten kuvauksissa. Sopeutumista tarkastelen sosio - emotionaaliseen sopeutumiseen liittyvien käsitteiden, minäkäsityksen, kouluasenteen ja toverisuhteiden kautta.

Valitsin tutkimukseni kohderyhmäksi syksyllä 1998 peruskoulusta Kristilliseen Kouluun tulleet oppilaat sekä heidän vanhempansa. Tutkimushenkilöiksi valitsin tarkoituksellisesti ne, joiden ajattelen muistavan koulunvaihtoprosessin hyvin ja joille aihe on vielä ajankohtainen. Oppilaiden osalta olen kiinnostunut heidän kokemuksestaan ja tarkemmin heidän sopeutumisestaan. Vanhempien osalta olen myös kiinnostunut heidän omasta kokemuksestaan lapsen kouluvaihdon suhteen sekä heidän näkemyksestään lapsen sopeutumisen suhteen.

5.2 Teemahaastattelu

Yksilön kokemuksen aito ja syvälinen tavoittaminen ohjaavat tutkimuksen menetelmiä kohti kvalitatiivista tutkimusotetta. Kvalitatiivisen tutkimusotteen mahdollisuudet, todellisen elämän kuvaaminen ja kokonaisvaltaisuus vastaavat tutkimustehtäväni pohjalta nouseviin tarpeisiin. (vrt. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1998, 161).

Laadullisessa tutkimusotteessa tutkijan asenne on kyselevä ja tarkasteleva. Tutkimus on elämäntähtänteisiin liittyvää ja inhimillisen elämän kannalta

hyödyllistä. Tutkijan päämääränä on rikastuttaa ja syventää ymmärrystä jostakin tietystä ilmiöstä. (Varto 1996, 15 - 16.)

Tiedonkeruumenetelmänä tutkimuksessa käytetään haastattelua. Tutkimustehtävän kannalta parhaaksi tiedonkeruumenetelmäksi valikoitui haastattelu, joka antaa mahdollisimman paljon tilaa haastateltavalle. Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan haastattelu onkin tiedonkeruumenetelmänä tarkoituksenmukaisin silloin, kun halutaan tietää esimerkiksi ihmisten ajatuksista ja motiiveista (1998, 86). Myös Pattonin (1990) mukaan haastattelu on ainoa keino saada tietoa ihmisten tunteista, ajatuksista ja aikomuksista (1990, 278). Tutkimuksen analysointivaiheessa tärkeiksi tulevien merkitysrakenteiden tutkimisen kannalta aineistolle esitetään vaatimus, jonka mukaan sen täytyy olla juuri haastatteleamalla kerättyä (Alasuutari 1994, 73).

Haastattelutyypeistä teemahaastattelu valikoitui tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi. Teemahaastattelun avulla on mahdollista käydä samat asiat läpi jokaisen haastateltavan kanssa edeten kuitenkin haastateltavan ehdoilla (Patton 1990, 283). Harjoittelujaksojeni aikana havainnoin lasten toimintaa, mutta en vielä siinä vaiheessa tiennyt, ketkä lapsista tulisivat osallistumaan tutkimukseeni. Havainnointi koululla oloikanani oli hyvin epäsystemaattista, enkä ole käyttänyt sen pohjalta omaavaani tietoa tutkimuksessa. Havaintojen voi ajatella vaikuttavan tutkijan työhöni lähinnä ajatuksieni taustalla olevana tekijänä.

Aiheeseen liittyvän teoriaan tutustumisen ja alustavan viitekehyksen suunnittelemisen sekä omien ajatusteni pohjalta muodostin teemahaastattelurungon (Liite 1), joka ohjaa sekä lasten, että aikuisten haastattelua. Pääteemoihin liittyneisiin alakysymyksiin sain apua aikaisemmista tutkimuksista, varsinkin kouluasenteita ja minäkuvaa käsittelevien teemojen osalta (mm. Aho 1990; Kääriäinen 1980, 1986; Korpinen 1990). Aikuisten haastattelussa pääteemat riittivät keskustelun ohjaamiseen, mutta lasten haastatteluissa tarvitsin alakysymyksiä.

Minäkuvaa ja kouluasennetta mitataan usein tarkoitukseen kehitetyillä asenne- ja minäkuvamittareilla. Mittareiden käyttö olisi voinut puoltaa paikkaansa tutkimuksessani, jotta haastatteluilla kerättyä tietoa olisi ollut helpompi tulkita. Ahon (1987) mukaan minikäsitteilymittaaminen on ongelmallista myös mittareiden avulla ja hän näkee haastattelun antavan mahdollisuuden monipuolisempaan tiedonsaantiin (Aho 1987, 115).

Haastattelut toteutin vuoden 1999 alussa, jolloin oppilaat olivat ehtineet olla uudessa koulussaan noin puoli vuotta. Syksyllä 1998 Kristilliseen kouluun tuli luokille 4 - 6 kuusi uutta oppilasta. Tässä vaiheessa päädyin rajaamaan tutkimushenkilöiksi 4. - 6.-luokkien oppilaat, koska tunsin heidät paremmin ja oletin heidän ikäisillään olevan valmiuksia kertoa omasta kouluvaihtokokemuksestaan. Lasten mukana kotiin lähetetyn kirjeen välityksellä lähestyin lasten vanhempia pyytäen lupaa lasten sekä heidän itsensä haastattelemiseen (Liite 2). Samalla halusin toteuttaa Pattonin (1990) korostamaa avoimuutta ja luottamuksellisuutta kertomalla vanhemmille tutkimuksen tarkoituksesta sekä sen etenemisestä (1990, 327 - 328). Kuudesta perheestä viisi ilmoitti osallistuvansa tutkimukseen kuudennen perheen vanhempien kieltäytyessä ajanpuutteen vuoksi. Perheestä tutkimukseen osallistui lapsi ja toinen hänen vanhemmistaan.

Lasten haastattelut suoritin Jyväskylän Kristillisen koulun tiloissa lasten kouluaikana. Vanhempien haastatteluista yksi suoritettiin kotonani, yksi haastateltavan kotona ja loput kolme haastattelua Kristillisen Koulun tiloissa. Kodeissa tehdyt haastattelut olivat luonteeltaan jonkin verran keskustelunomaisempia ja vapaampia kuin koululla tehdyt haastattelut. Koulun tilojen laitosmaisuuks ei antanut ulkoisena ympäristönä yhtä kotoisaa ja rauhallista keskustelumiljöötä. Haastattelupaikkojen valinnassa halusin noudattaa Eskolan ja Suorannan (1998) mainitsemaa periaatetta siitä, että haastattelupaikan valinnan suhteen edetään haastateltavan ehdoilla (1998, 92). Vanhemmat saivat itse valita haluamansa paikan ja heille sopivimman ajankohdan haastattelun toteutukseen.

Jokaisen haastattelun alussa korostin haastateltavalle tietojen luottamuksellista käyttöä ja anonyymiteetin säilyttämistä. Rohkaisin haastateltavia kertomaan kokemuksestaan mahdollisimman laajasti ja tuomaan esiin niin myönteiset kuin kielteisetkin asiat. Haastattelut nauhoitettiin haastateltavien suostumuksesta ja kirjoitettiin ylös sana sanalta. Käyttämäni aineiston analyysimenetelmä vaati nauhoittamista ja koko puhutun aineiston sanatarkkaa kirjoittamista (Perttula 1995a, 119). Haastattelut tuottivat n. 65 sivua jokaiselle riville kirjoitettua tekstiä.

Haastattelemisen oli minulle uusi kokemus ja uusi rooli aiheutti alussa hermostuneisuutta ja epävarmuutta. Lapsissa huomasin myös tiettyä jännittyneisyyttä ja jotkut mainitsivatkin siitä ennen haastattelua tai haastattelun aikana. Muutaman

haastattelukerran jälkeen huomasin suhtautuvani tilanteisiin luonnollisemmin ja vapaammin alkaessani tottua uuteen rooliini. Myös haastateltavien puheen sisältöön keskittyminen ja keskustelun ohjaaminen tuntui helpommalta muutamien haastattelukertojen jälkeen. Aineistoa lukiessani huomaan haastattelutekniikassani ja tilannekohtaisessa käyttäytymisessäni vieläkin parantamisen varaa.

5.3 Fenomenologisesti suuntautunut tapaustutkimus

Omaa tutkimusaiheittani lähinnä on fenomenologinen koulukunta, jonka päämääränä on kuvata yksilöiden kokemuksia (Perttula 1995a, 60). Sen pyrkimyksenä on tavoittaa yksilön kokemus aina mahdollisimman aitona ja alkuperäisenä. Fenomenologisen tutkimuksen aineiston keruun tulisi olla mahdollisen strukturoimatonta ja vapaata ennakko-oletuksista. (Perttula 1995a, 65; Varto 1996, 86) Näin tutkittavalle annetaan mahdollisuus kertoa kokemuksestaan mahdollisimman vapaasti suullisesti tai kirjallisesti. Myös varsinaisessa aineiston analyysivaiheessa tulisi välttää valmiita jaotteluja, joita tutkimusaineisto saattaa tarjota (Perttula 1995a, 176-177).

Tutkimukseni aineiston kerääminen tapahtui viiden lapsen ja viiden aikuisen haastattelemisella, eli kymmenen teemahaastattelun avulla, joiden runko muodostui hyvin pitkälti teorian sekä myös oman ajatteluni pohjalta. Puhdas fenomenologinen tutkimus lähtee liikkeelle ilman ennakko-oletuksia ja tietoja, joten puhtaan fenomenologisen lähestymistavan kriteereihin ei tutkimukseni yllä. Valmiiden teemojen käyttöä ja teemahaastattelun valintaa puoltavat kuitenkin muutamat tärkeät seikat. Aloittelevana tutkijana koen mahdottomaksi tai ainakin vaikeaksi tehtäväksi mennä tutkimuskentälle ilman minkäänlaisia ennakkoon hahmoteltuja aihealueita. Se olisi tuntunut liian kepeältä menettelytavalta aloittaa ensimmäinen oma tutkimusprosessi.

Toinen seikka, joka puoltaa teemojen hyväksikäyttöä ovat tutkimuskohteeni. Puolet haastateltavista on lapsia ja vaikka tunsinkin heidät, en voinut olettaa, että he osaisivat kertoa kokemuksestaan ilman ennalta mietittyjä aihealueita ja kysymyksiä. Aikuisten kohdalla haastatteluissa tuli myös esiintyä samat asiat, kuin heidän lapsiaan haastatellessa, koska kysymys on pääosin lapsen kokemuksesta.

Kolmanneksi tutkimuksen teoriatausta antaa vahvasti suuntaa haastatteluille ja niiden toteutukselle.

Fenomenologisen tutkimuksen kannalta tärkeitä ovat merkitykset. Tutkittavien arkitodellisuudessa muodostuvat merkitykset ovat tutkijan mielenkiinnon kohteena ja ohjaavat esim. haastattelutilanteissa tutkijaa suuntaamaan mielenkiintoaan haastateltavan jokapäiväisiin kokemuksiin (Perttula 1995a, 64). Merkityksien suhteen tutkija on kiinnostunut niiden laadullisesta erilaisuudesta, ei niiden määrästä tai edustavuudesta (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1995, 127). Merkityksiä pyritään ymmärtämään “etsimällä ilmiön yleisiä ja toisaalta ainutkertaisia sisältöjä” (Perttula 1995a, 53).

Empiirisesti tavoitettujen merkitysten tulkinnan kautta tutkijan on mahdollista ymmärtää tutkimaansa ilmiötä (Varto 1996, 64). Kuten laadullisessa tutkimuksessa yleensäkin pyritään ymmärtämiseen (Syrjälä ym. 1995, 126), niin myös tässä tutkimuksessa ymmärtäminen nousee tärkeäksi seikaksi lopullisia johtopäätöksiä tehtäessä. Ymmärtämisen tavoittelussa on kuitenkin muistettava, että ymmärtämisen kohteena oleva kokemusmaailma ei ole minun vaan jonkun toisen ja näin ollen täydellinen ymmärtäminen on mahdotonta (Varto 1996, 59).

Fenomenologinen tutkimus muistuttaa tapaustutkimusta, koska ne kummatkin eroavat muista kvalitatiivisista tutkimusotteista. Sekä tapaustutkimus että fenomenologinen tutkimus korostavat ihmistä ilmiön sijaan. (Perttula 1995a, 60.) Tapaustutkimuksen kohderyhmänä on yleensä yksilö, ryhmä tai yhteisö ja sen tavoitteena on tavallisimmin ilmiön kuvailu. Tutkimuskohteena tapaustutkimuksessa ovat usein prosessit sekä yksittäistapaukset, joita käsitellään osana ympäristöään. (Hirsjärvi ym. 1998, 130.)

Tapaustutkimuksen lähtökohtana voidaan pitää oletusta yksilöiden kyvystä tulkita elämänsä tapahtumia ja muodostaa merkityksiä ympäröivästä maailmasta. Olennaista tapaustutkimuksessa on myös todellisuuden kokonaisvaltainen kuvaaminen, jossa tukittavien “ääni kuuluu”. Aineistonkeruuvaiheessa korostetaan tutkittavan ehdoilla etenemistä, koska ollaan kiinnostuneita tutkittavan omasta tavasta jäsentää maailmaa ja kokemuksiaan. (Syrjälä ym. 1995, 13 - 14.)

Tapaustutkimuksen keskeisiin ominaisuuksiin kuuluvat myös monitieteisyys, mikä mahdollistaa eri tieteenalojen hyväksikäytön ja vuorovaikutus,

jolla korostetaan tutkijan ja tutkittavan luonnollista ja luottamuksellista kanssakäymistä. Tapaustutkimuksen piirissä myönnetään tutkijan persoonallisuuden ja arvomaailman vaikutus tutkimukseen. (Syrjälä ym. 1995, 13 - 15.)

Kvalitatiivisten tutkimusotteiden joukosta tutkimusaiheittani ja tutkimuksen kysymyksenasettelua parhaiten vastaavat fenomenologinen tutkimusotekä tapaustutkimus. Tutkimukseni Jyväskylän Kristillisen Koulun oppilaiden sekä heidän vanhempiensa koulunvaihtoprosessin kokemuksesta paikantuu fenomenologiasta vaikutteita saaneeksi tapaustutkimukseksi.

5.4 Fenomenologisen psykologian analyysimenetelmä

Grönforsin (1982) mukaan kvalitatiiviseen tutkimukseen ja sen analyysivaiheeseen kuuluu tietynlainen epävarmuus valittavasta analyysitekniikasta. Analyysimenetelmien kriteerinä on ainoastaan se, että analyysitekniikan tulisi vastata mahdollisimman hyvin tutkimuksen intresseihin ja tuoda aineistosta esiin kaikki tarpeellinen. (1982, 144.) Kvalitatiivisen aineiston analyysin avulla aineistoa pitäisi pystyä tarkastelemaan kokonaisuutena huomioiden sen rikkauden ja monipuolisuuden (Alasuutari 1994, 28).

Tutkimusaineistoni analyysimenetelmäksi valitsin pitkällisen harkinnan jälkeen fenomenologisen psykologian analyysimenetelmän, jota voidaan kutsua deskriptiivisyyteen pyrkiväksi fenomenologisen psykologian metodiksi. Analyysin antamat mahdollisuudet ja sen tuottamat havainnot ja tiedot vastaavat omia ajatuksiani ja tarpeitani.

Käyttämäni fenomenologisen psykologian analyysimenetelmä perustuu hyvin pitkälle Juha Perttulan esittelemään Amedeo Giorgin (1988) kehittämään analyysimalliin, jota Perttula on muokannut tarpeitaan vastaavaksi (Perttula 1995a, 2). Aineiston analysoinnissa olen noudattanut Perttulan mallia muokaten sitä kuitenkin joiltakin osin tutkimusaineistoni tarpeita paremmin vastaavaksi

Fenomenologisen psykologian analyysi jakautuu kahteen eri päävaiheeseen. Ensimmäisessä päävaiheessa tavoitteena on muodostaa kunkin tutkittavan yksilökohtainen merkitysverkosto. Toinen päävaihe keskittyy tutkittavan ilmiön yleisen merkitysverkoston rakentamiseen. (Perttula 1995a, 119.)

Analyysi alkaa transkriptoidun aineiston huolellisella ja avoimella lukemisella. Lukemisen tarkoituksena on omien ennakkoluulojen ja ajatusrakenteiden reflektointi eli sulkeistaminen. (Perttula 1995a, 116, 119-120.) Ala-asteen aikaisesta koulunvaihdosta minulla ei ole henkilökohtaista kokemusta, mutta Kristillinen Koulu ympäristönä on minulle tuttu. Oppilaiden tilanteista, mahdollisista ongelmista ja edistymisestä tiedän jonkin verran opettajien kanssa käymieni keskustelujen pohjalta. Yhden oppilaan äidin kanssa olen keskustellut koulunvaihdon vaikutuksista, mutta kenenkään tutkimushenkilöiksi valittujen oppilaiden koulunvaihtoon liittyvistä asioista en ole tietoinen. Tutkimushenkilöiksi valittuja vanhempia en tunne entuudestaan, mutta lapset ovat minulle tuttuja.

Seuraava vaihe analyysia on sisältöalueiden muodostaminen aineistosta. Sisältöalueiden muodostamisen kriteerinä on, että niiden tulisi olla mahdollisimman laajat, jotta niillä ei olisi myöhemmässä vaiheessa vaikutusta merkitysten sisältöihin. (Perttula 1995a, 121.) Sisältöalueet muodostin hyvin pitkälle haastattelun teemojen pohjalta, koska ne ovat aineiston pohjana ja luonnollinen jakoperuste sisältöalueita muodostettaessa.

Aineiston sisältöalueiksi määrittelen siis seuraavat:

1. Koulunvaihtoa edeltäneeseen tilanteeseen liitetyt merkitykset
2. Koulunvaihtoon ja koulun aloitukseen liittyvät merkitykset
3. Koulunvaihdon vaikutus kaveripiiriin
4. Kouluasenne
5. Minäkäsitys
6. Vanhempien muut Kristilliseen Kouluun liittämät merkitykset

Analysointivaiheessa aineiston jakaminen uusiin, teema-alueista poikkeaviin sisältöalueisiin tuntui mahdottomalta, vaikka se Perttulan mukaan olisikin ollut suositeltavaa (Perttula 1995a, 176). Teorian pohjalta nousseet selkeät teema-alueet säilyvät tutkimuksessani alusta loppuun saakka ja antavat tutkimuksen eri vaiheille selkeyttä. Grönforsin (1982) mukaan tärkeää kvalitatiivisen aineiston analysoinnissa onkin toimia tutkimuksen vaatimalla tavalla (Grönfors 1982, 144).

Myönnän valmiiden teema-alueiden suunnan ajatteluani ja myös haastateltavieni ajattelua, mikä on vastoin puhtaan fenomenologian vaatimuksia. Annoin kuitenkin jokaiselle haastateltavalleni tilaisuuden kertoa kokemuksestaan niin

vapaasti ja laajasti kuin osasin. Periaatteena oli Pattonin (1990) esittämä avoimien kysymysten kriteeri, jonka mukaan hyvä avoin kysymys ei ennakoiki vastauksen suuntaa, vaan antaa haastateltavan puhua haluamastaan asiasta. Tällaisilla kysymyksillä on mahdollista tavoittaa ihmisten tunteita, mielipiteitä ja ajatuksia. (Patton, 1990, 296.)

Suoritin analyysin seuraavan vaiheen, aineiston jakamisen merkityksen sisältäviin yksiköihin, samanaikaisesti sisältöalueiden muodostamisen kanssa. Jako merkityksen sisältäviin yksiköihin tapahtuu intuitiivisesti ja sen tarkoituksena on antaa aineistolle hallittavampi muoto (Perttula 1995a, 122). Merkityksen sisältävä yksikkö voi sisältää esimerkiksi yhden haastattelijan kysymyksen ja yhden haastateltavan vastauksen, tai kaksi kysymystä ja kaksi vastausta tai osan yhdestä vastauksesta.

Seuraavaksi merkityksen sisältävät yksiköt siirretään tutkijan kielelle. Tarkoitus ei ole käyttää tieteellistä kieltä, vaan mahdollisimman yleispätevää ja tarkkaa ilmaisua. (Perttula 1995a, 124, 127). Tutkijalta vaaditaan keskittymistä ja yhä edelleen omien ajatusten sulkeistamista. Tärkeää on antaa tekstille vain siitä itsestään nouseva merkitys. Tämä vaihe oli analyysin ehkä työläin, vaikein ja aikaa vievin vaihe.

Aineiston järjestäminen sisältöalueiden perusteella kokonaisuuksiksi tapahtuu sijoittamalla merkityksen sisältävät yksiköt eri sisältöalueisiin (Perttula 1995a, 127). Lasten haastattelut etenivät aika pitkälti haastattelurungon mukaan, joten järjestelytyötä ei paljon ollut. Aikuisten haastatteluissa teemojen käsittelyjärjestys vaihteli enemmän ja aineiston järjestäminen sisältöalueiden mukaan vaati enemmän työtä.

Tässä vaiheessa analyysia kunkin tutkittavan yksilökohtainen merkitysverkosto alkaa hahmottua. Merkityksen sisältävät yksiköt pitää vielä siirtää toistensa yhteyteen ja niin syntyy "pienoiskertomus", jossa yksi kappale vastaa yhtä sisältöaluetta (Perttula 1995a, 137-138). Aineistoni vaati jakamaan sisältöalueet kuitenkin useampaan kappaleeseen luettavuuden kannalta.

Käytännössä kertomusten muodostaminen merkityksen sisältävistä yksiköistä vaati muokkaustyötä tekstin luettavuuden paranemiseksi. Tekstin sisältöä en muuttanut, mutta kertomuksen yhtenäisyyden vuoksi lisäsin esimerkiksi sidesanoja ja muuntelin lauseiden sanajärjestystä. Tuloksena aineiston analyysin ensimmäisestä päävaiheesta on kunkin tutkittavan yksilökohtainen merkitysverkosto, jotka ovat nähtävissä tutkimusraportin kohdassa 6.1.

Yksilötasolta siirrytään yleisemmälle tasolle analyysin toisessa päävaiheessa, jonka tarkoituksena on yleisen merkitysverkoston muodostaminen. Merkitykset erotetaan yhteyksistään, mutta loppuun asti ne ovat paikallistettavissa ja takaisin alkuperäiseen kontekstiinsa siirrettävissä. (Perttula 1995a, 154.)

Vielä tässä vaiheessa jouduin muokkaamaan yksilökohtaisia merkitysverkostoja niitä lukiessani. Korjaukset liittyivät lähinnä kappalejakoön ja kieliasun parantamiseen. Siirsin sisältöalueen neljä (koulunvaihdon vaikutus kaveripiiriin) sisältöalueiden kaksi (koulunvaihtoon ja koulun aloitukseen liittyvät merkitykset) ja kolme (kouluasenne) väliin yksilökohtaisen merkitysverkoston johdonmukaisuuden parantamiseksi.

Aineiston analyysin tässä vaiheessa tutkijan huomio kiinnittyy merkityssuhteisiin, jotka näyttäytyvät kaikkien tutkittavien kokemuksissa. Kuten jo kerran aikaisemminkin tehtiin raaka-aineiston kohdalla, niin nytkin kunkin tutkittavan yksilökohtainen merkitysverkosto jaetaan merkityksen sisältäviin yksiköihin ja muutetaan tiivistetyksi yksilöllisyyden häivyttäväksi merkitykseksi. Ilmaisut ovat tutkijan muotoilemia ja poikkeavat alkuperäisestä aineistosta merkittävästi. (Perttula 1995a, 154 - 156.)

Yksilöllisyyden häivyttäminen ja yleiselle tasolle siirtyminen tuntui tässä vaiheessa aineiston väärinkäytöltä ja sen rikkauden tuhoamiselta. Tutkijana olin kiintynyt luomiini yksittäisiin merkitysverkostoihin, jotka sinällään jo tuottavat havaintoja aineistosta. Analyysin lopullista tavoitetta, yleistä merkitysverkostoa, ei olla kuitenkaan vielä saavutettu.

Seuraavaksi Perttula esittää sisältöalueiden sisäistä jakoa pienempiin osiin. Perttulan omassa tutkimuksessa tämä jako on puoltanut paikkaansa, koska hänen tutkimuskohteenaan on ollut vain yksi sisältöalue. Omassa tutkimuksessani uusien sisältöalueiden luominen olisi ollut turhaa jo aikaisemmin sisältöalueiden yhteydessä esittämieni perusteiden vuoksi.

Analyysi jatkuu järjestelytyöllä: jokainen ei-yksilölliselle kielelle muunnettu tiivistetty merkitys sijoitetaan sisältöalueisiin siten, että nyt yhteen sisältöalueeseen tulevat eri yksilöiden merkitykset (Perttula 1995a, 156). Tässä kohden ongelmaksi nousi lasten ja vanhempien kokemukset. Olisi ollut mahdollista yhdistää kaikkien kymmenen tutkittavan kokemukset yhteen tai säilyttää ne vielä erillään lapset

- vanhemmat jaottelun avulla. Päädyin lopulta pitämään vanhempien ja lasten kokemukset erillään koko tutkimusprosessin ajan.

Seuraavaksi jaoin sisältöalueet pienempiin yksiköihin käyttäen apuna alkuperäistä ajatusta teema-alueiden sisällöistä. Näin sisältöalueet jakaantuvat tässä vaiheessa luonnollisesti kutakin jäsentäviin spesifeihin sisältöalueisiin, jotka esittelen seuraavassa:

1. Koulunvaihtoa edeltänyt tilanne

1. Koulun vaihtoon johtaneet syyt ja koulunvaihtopäätöksen tekeminen
2. Kristilliseen kouluun liittyvät odotukset

2. Koulunvaihtoon ja koulun aloitukseen liittyvät merkitykset

1. Kristillisen koulun oppilaisiin liitetyt merkitykset (lapset)
2. Koulun erilaisuuteen ja kristilliseen opetukseen liitetyt merkitykset (lapset)
3. Alkusopeutuminen (vanhemmat)

3. Kouluasenne

1. Koulussa viihtymiseen liitetyt merkitykset
2. Koulutyön mieluisuuteen liitetyt merkitykset
3. Koulunkäynnin rasittavuuteen liitetyt merkitykset
4. Koulunkäynnin tarpeellisuuteen liitetyt merkitykset
5. Opettajaan liitetyt merkitykset
6. Kristilliseen opetukseen liitetyt merkitykset (vanhemmat)

4. Koulunvaihdon vaikutus kavერიpiiriin

1. Entisen koulun kavereihin liitetyt merkitykset
2. Nykyisen koulun kavereihin liitetyt merkitykset

5. Minäkäsitys

1. Kouluminä
2. Sosiaalinen minä
3. Emotionaalinen minä
4. Fyysinen minä

6. Vanhempien muut Kristilliseen Kouluun liittämät merkitykset

Seuraavassa vaiheessa jokainen tiivistetty merkityksen sisältävä yksikkö sijoitetaan johonkin tiettyyn spesifeihin sisältöalueeseen, jonka jälkeen ne järjestetään

sisällöllisesti toistensa yhteyteen (Perttula 1995a, 165, 171). Sisällöllinen yhteen saattaminen vaatii paljon ajatustyötä ja tulkintaa, ennen kuin yhtenäiset, kaikkien luettavissa olevat yleiset merkitysverkostot ovat valmiita

Nyt aineiston analyysi on edennyt vaiheeseen, jossa jokaisen spesifin sisältöalueen yleinen merkitysverkosto on nähtävissä. Perttula jatkaa analyysia vielä spesifien sisältöalueiden merkitysverkoston muuttamisella sisältöalueen yleiseksi merkitysverkostoksi (1995a, 173). Oman suppeamman aineistoni ja toisaalta laajemman, kaikki sisältöalueet mukaan ottavan tutkimusotteen vuoksi päätin tyytyä spesifien sisältöalueiden sisäisiin yleisiin merkitysverkostoihin, jotka ovat nähtävänä tutkimusraportin kohdassa 6.2.

Yleisen merkitysverkoston tasolta edetään vielä kohti syvällisempää tulkintaa. Varton (1996) mukaan fenomenologisen tutkimusmenetelmän viimeisessä vaiheessa tutkijan onkin “mentävä syvemmälle itse ilmiöön ja rohkeasti osattava nähdä sellaisia rakenteita ja merkityskokonaisuuksia, jotka aidosti liittyvät erittelyn antamaan tietoon kooten sitä tai selvittäen siinä olevat epävarmat kohdat.” (1996, 89.)

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Koulunvaihto ja sopeutuminen yksilöllisesti koettuna: yksilökohtainen-merkitysverkosto

Seuraavassa on kuvattu jokaisen tutkittavan koulunvaihtokokemuksesta muodostettu yksilökohtainen merkitysverkosto. Yksilökohtaisen merkitysverkoston tehtävänä on tuoda esille tiivistetty yksilön kokemuksen kuvaus ja toimia johdantona sekä selventävänä vaiheena kohti pidemmälle vietyjen tulosten ja johtopäätösten esittämistä. Tuomalla yksilökohtaiset merkitysverkostot esille haluan antaa lukijalle mahdollisuuden perehtyä tutkittavieni aitoon kokemus- ja elämysmaailmaan.

Haastateltavien numerot kertovat lapsi - vanhempi -suhteesta. Kirjain L tarkoittaa lasta ja kirjain V vanhempaa.

1L

Hänen edellinen koulunsa oli pieni kaksiopeettajainen kyläkoulu, jonka kummatkin opettajat olivat naisia. Koulumatkaa hänellä oli noin kilometrin verran. Hänen entinen koulunsa lakkautettiin ja uusi koulu, johon hän olisi joutunut, ei olisi ollut hyvä siellä harrastettavien roolipelin vuoksi. Hän sekä hänen vanhempansa yhdessä päättivät, että hän ja hänen siskonsa vaihtavat kristilliseen kouluun. Sisaruksien vaihtoivat koulua yhtä aikaa. Ennen Kristilliseen Kouluun tuloaan hän kävi kerran tutustumassa kouluun ja opettajaan.

Tärkein asia, mikä vaikutti Kristillisen Koulun valintaan, oli hänen mielestään se, ettei siellä kiroilla ja käydä moraalisesti arveluttavissa paikoissa. Hänellä ei ollut uuteen kouluun tullessaan odotuksia kristillisen opetuksen suhteen, mutta hän ajatteli, että sen olevan parempaa kuin ei-kristillinen opetus.

Hän ei tuntenut ketään oppilaita uudesta koulustaan entuudestaan. Alussa hänestä tuntui oudolta, kun kaikki oppilaat olivat hänelle tuntemattomia. Hän muistaa hyvin, kuinka hän sai ensimmäisen kaverinsa. Hengellisistä asioista puhuminen koulussa tuntui hänen mielestään enemmän hyödylliseltä kuin haitalliselta ja se oli hänelle uutta, koska entisessä koulussa kristillistä opetusta ei ollut ja opettaja oli käyttänyt kiro sanoja.

Entisen koulun kaverit eivät yhtä lukuun ottamatta omanneet samanlaista hengellistä vakaumusta kuin hän ja he kiroilivat ja kuuntelivat rockmusiikkia. Hänen parhaan kaverinsa perhe omasi samanlaisen hengellisen vakaumuksen kuin hänen oma perheensä. Hän vietti aikaa tämän parhaan kaverinsa kanssa koulussa sekä vapaa-ajalla. Ensimmäisistä kavereista uudessa koulussa hän muistaa sen, keitä ne olivat, mutta hän ei muista tarkemmin kuinka hän sai uusia kavereita. Uusien kavereiden saaminen oli ja on aina hänen mielestään mukavaa. Vanhat kaverit suhtautuivat hänen koulunvaihtoonsa hyvin. He joutuivat itsekkin vaihtamaan koulua, eivätkä he ole kommentoineet hänen omaa koulunvaihtoaan. Hän on nykyään yhtä paljon parhaan kaverinsa kanssa kuin ennenkin, mutta uusien koulukavereidensa kanssa hän on lähinnä vain koulussa pitkien etäisyyksien vuoksi.

Uuteen kouluun on hänen mielestään mukavampi lähteä kuin vanhaan kouluun, vaikka häntä välillä aamuisin väsyttää, eikä hän jaksaisi nousta ylös. Hän viihtyy hieman paremmin nykyisessä koulussa kuin entisessä koulussa. Mikään koulupäivä ei ole hänen mielestään liian lyhyt, yksi päivästä on

hänen mielestään jopa liian pitkä. Sopiva koulupäivän pituus olisi hänen mielestään 2-5 tuntia. Koulussa mukavinta ovat liikuntatunnit ja välitunnit sekä se kun saa olla kavereiden kanssa. Hän pitää liikunnan lisäksi puukäsitöistä, koska hän rakentelee myös kotona mielellään. Hän ei pidä matematiikasta ja äidinkielen varsinkaan silloin, kun niissä käsitellään hänelle vaikeita asioita. Ikävintä koulussa hänen mielestään ovat pitkät koulupäivät. Kotitehtäviä hänen mielestään koulusta saa sopivasti. Tuntien aikana tehtävät sujuvat häneltä hyvin ja jos eivät suju, niin hän voi aina pyytää apua opettajalta.

Hänen koulumatkansa on nykyään n. 100 km päivässä ja koulumatkaan menee päivittäin kaksi tuntia. Koulumatka ei hänen mielestään tunnu raskaalta, koska hän oli jo tottunut siihen koulun vaihtoa edeltävänä kesänä kulkiessaan samaa väliä päivittäin vanhempiensa kanssa näiden työasioiden puitteissa. Koulumatka on erilainen verrattuna hänen edelliseen koulumatkaansa vain sen suhteen, että nyt se kuljetaan autolla.

Matematiikka, äidinkieli ja englanti ovat hänen mielestään tulevaisuuden kannalta tarpeellisia aineita. Historiaa hän ei mielestään tulevaisuudessa välttämättä tule tarvitsemaan. Välitunnit ovat hänen mielestään hyödyllisiä ja tarpeellisia oppimisen kannalta. Opettajaansa hän luonnehtii liikunnalliseksi, hyvin opettavaksi opettajaksi. Opettajastaan hän ei osaa sanoa mitään huonoa puolta ja hän arvelee uskaltavansa kertoa kaikki asiansa opettajalleen. Hänen mielestään nykyinen opettaja on pätevämpi, kuin hänen entinen opettajansa, koska nykyinen opettaja osaa selittää asiat paremmin ja opettaa liikuntaa paremmin.

Kristillinen koulu on erilainen koulu verrattuna hänen vanhaan kouluunsa, mutta hän ei osaa selittää miten koulut toisistaan eroavat. Hän tulisi vieläkin kristilliseen kouluun, jos hän saisi uudelleen valita.

Hänestä on aika vaikeaa yrittää kuvailla itseään koululaisena. Hän kokee olevansa hyvä liikunnassa ja puukäsitöissä. Myös muut oppiaineet sujuvat ihan hyvin. Hänelle helppoja aineita ovat liikunta, puukäsityö, sekä äidinkieli ja matematiikka silloin, kun niissä ei ole vaikeita asioita. Englanti on oppiaine, jossa hän ei ole kovin hyvä. Englanti on hänen mielestään vaikea oppiaine, koska siinä on niin paljon muistettavaa. Hän haluaisi menestyä paremmin englannissa. Muuhun koulumenestykseensä hän on tyytyväinen.

Ryhmän jäsenenä hän on muita kuunteleva ja auttava. Hän on oppilas, joka ei luokassa häiritse toisia käyttäytymisellään. Hän ajattelee opettajan pitävän häntä oppilaana, joka ei häiritse toisia. Hänellä ei ole käsitystä siitä mitä muut oppilaat hänestä ajattelevat. Hän pitää esiintymisestä, jos yleisöä ei ole kovin paljon, eikä hän juurikaan jännitä esiintymistä. Vieraisiin ihmisiin tutustuminen vaatii hänellä aikaa. Hän on vieraiden ihmisten kanssa ollessaan hiljaisempi, kuin tuttujen ihmisten kanssa ollessaan. Hän on vapaa-ajallaan mieluiten kavereiden tai siskonsa kanssa.

Hän on luonteeltaan ystävällinen, eikä hän kiusaa ketään. Huonona puolenaan hän pitää sitä, ettei hän aina tee niin kuin häntä pyydetään tekemään. Häntä jännittää, kun hän menee johonkin hänelle uuteen paikkaan. Hän suuttuu siitä, kun hänen siskonsa kiusaa häntä. Yleensä hän pyytää anteeksi mahdollisimman pian ja joskus pidemmän ajan jälkeen. Hänen on aika helppo unohtaa häneen kohdistuneet loukkaukset. Hän ei muista tilannetta, milloin olisi viimeksi itkenyt eikä sitä miltä se tuntuu. Hän on onnellinen saadessaan ajella autollaan tai päästessään jonkun kaverinsa luo käymään. Hän ei osaa nimetä asioita, jotka tekisivät hänet surulliseksi.

Hän ei myöskään osaa nimetä asioita ulkonäössään, joihin hän olisi tyytyväinen tai tyytymätön eikä hän ole koskaan ajatellut, että haluaisi olla jonkun muun näköinen. Hän ei osaa sanoa, mitä muut ajattelevat hänen ulkonäöstään. Pukeutumisessa olennaista on hänen mielestään se, että vaatteet ovat tarpeeksi lämpimät. Hän valitsee yleensä päälle pukemansa vaatteet itse. Hän on hyvä monissa joukkuepeleissä, koska hän on harrastanut niitä paljon. Liikkuminen ja urheilu ovat hänelle tärkeitä asioita.

2L

Hänen mielestään hänen entinen koulunsa oli ihan mukava koulu. Koulussa oli n. 200 oppilasta ja koulumatkaa hänellä oli silloin kilometri. Hän arvelee, että hän olisi joutunut tekemisiin eri päihteiden kanssa, jos hän olisi jäänyt entiseen kouluunsa. Hän kuuli Kristillisestä Koulusta ensimmäisen kerran heidän perhetuttujensa pojalta, joka oli Kristillisessä Koulussa. Hän päätti vaihtaa jääkiekkjoukkuetta, koska oli käynyt ilmi, että joukkueen lapset ja aikuiset eivät hyväksyneet häntä eikä hänen perhettään heidän erilaisen elämäntapansa vuoksi. Samalla kun hän vaihtoi jääkiekkjoukkuetta, vaihtoi hän myös koulua.

sihtamisesta. Hänen koulunvaihtoonsa
in odotti Kristillisen Koulun eroavan
likki otettaisiin mukaan leikkeihin.
emmin huomautuksia opettajalta kuin
ä koulussa kiroiltu. Hän tunsi uuden
etuttu ja toiseen hän oli tutustunut
ssa hänen mielestään hyvältä, eikä se

äntä ja toimivat monissa asioissa niin
hän oli muutaman kaverinsa kanssa
ussa oli mukavaa. Se, että hänellä oli
huomasi, että kristillisessä koulussa
rit eivät ole sanoneet mitään hänen
a, tosin nykyisin vähemmän. Uusien
utta ei kovin paljon johtuen pitkistä

ta kuin vanhassakin koulussa; koulun
pulumpäivät eivät hänen mielestään ole
piä kuin vanhassa koulussa. Hänen
nukavinta. Ikävintä hänen mielestään
nen mielestään koulussa enemmän ja

hyödyllisiä aineita hänen mahdollisten
in mielestään olla se aine, josta ei ole
hyödyllistä on hänen mielestään
oulussa vähemmän kuin edellisessä
evia. Koulutyö tuntuu hänestä jonkun

a hän kulkee sen linja-autolla. Hänen
pulumatkoihin päivittäin 1,5-2 tuntia.
in ei halunnut jäädä koulun jälkeen
e meno estää sen.

en; opettaja ei suosi tyttöjä, niin kuin
sistä, mutta ei välittänyt suuremmista
ta, jotka eivät hänen mielestään olleet
koo Jumalaan. Nykyisen opettajassa
kaikista asioistaan opettajalleen. Hän
en. Jos yläastetta ei tule, hän menee

sti menestyvä koululainen. Hän on
vaikka ei pidäkään siitä, sekä
ssa arvosana yhdeksän. Hän haluaisi
len numeroa, jotta saisi paremman
vat hänelle helppoja asioita koulussa.

en mukaan yleensä toimitaan. Hän ei
myöskään tiedä mitä muut oppilaat
sestä. Esintymisessä on mukavaa se,
puhumaan, mutta on varautuneempi
ummin muiden ihmisten kanssa eikä
n.

in on myös hyvin seurallinen ihminen.
ärjää. Hän suuttuu kotona tilanteissa,
at puuhansa keskeytetään. Hän ei ole
htaa nopeasti. Hän ei muista milloin
adessaan olla kavereiden kanssa tai

tehdessään jotakin tietokoneella. Myös jääkiekkoseura on ilon aihe. Hänen mielialansa laskee, jos läksyjä tulee liikaa.

Hän ei kiinnitä paljon huomiota ulkonäköönsä. Finnien määrä aiheuttaa joskus harmia. Hän ei haluaisi olla kenenkään muun näköinen. Hän ei pysty kuvittelemaan, mitä muut ajattelevat hänen ulkonäöstään. Hän pukeutuu yleensä samoihin vaatteisiin pitkän aikaa. Juhlatilaisuuksiin hän ei saa itse valita vaatteitaan, vaan silloin äiti valitsee ne. Hän on hyvä jalkapallossa ja jääkiekossa, koska harrastaa sitä. Liikunta ja urheilu on hänestä mukavaa.

3L

Hänen entisessä koulussaan oli 200-300 oppilasta ja se sijaitsi 500 m:n päässä hänen kotoaan. Hän kuuli Kristillisestä Koulusta isosiskoltaan ja hänen kiinnostuksensa heräsi, koska isosisko puhui siitä niin paljon. Hän keskusteli vanhempiensa kanssa asiasta, mutta hän itse teki päätöksen koulun vaihdosta. Hän kyllästyi entiseen kouluunsa ja halusi siksi vaihtaa koulua. Isosiskon esimerkki oli myös asia, joka vaikutti olennaisesti hänen koulunvaihtoonsa. Hänellä ei ollut mitään erityisiä odotuksia Kristillisen Koulun suhteen, mutta hän oli kiinnostunut koulusta.

Hän tunsi Kristillisen Koulun oppilaista muutaman jo ennen koulun vaihtoa. Hän ei muista ensimmäisistä päivistä uudessa koulussa mitään erityistä. Kristillinen opetus ei alussa tuntunut mitenkään erilaiselta, koska edellisessä koulussakin oli ollut paljon uskontotunteja.

Ennen koulunvaihtoa hänellä oli paljon kavereita, jotka asuivat hänen kotinsa lähiympäristössä. Hän oli kavereidensa kanssa melkein joka päivä koulun jälkeen. Usein he pelasivat jotain tai kävivät kaupassa herkkuosoksilla. Uudessa koulussa hän tutustui muihin oppilaisiin nopeasti ja helposti. Hänen entisessä koulussaan kuudesluokkalaiset kiusasivat nuorempia, mutta Kristillisessä Koulussa hän ei ole nähnyt ketään kiusattavan. Hänellä on aikaa olla nykyisinkin vanhojen kavereidensa kanssa. Vanhat kaverit ovat kyselleet häneltä syytä siihen, miksi hän vaihtoi koulua. Hän on jonkun verran Kristillisen Koulun kavereiden kanssa vapaa-ajallaan, mutta pitkät matkat vaikeuttavat yhdessäoloa. Uusien kavereiden luona hän on ystäväystynyt myös näiden sisaruksien kanssa.

Kouluun on hänen mielestään mukava tulla kun hän tietää, ettei tule paljon läksyjä ja että perjantai on lyhyt koulupäivä. Koulupäivät ovat hänen mielestään sopivan pituisia. Liikuntatunteja saisi hänen mielestään olla koulussa enemmän ja niitä saisi lisätä nykyisen viikkotuntimäärän lisäksi. Hän ei haluaisi vähentää mitään koulussa olevaa asiaa. Matematiikka, liikunta ja musiikki ovat hänen mieliaineitaan. Hänen mielestään äidinkieli on ikävin aine, koska se on niin monimutkaista ja vaikeaa. Hän viihtyy uudessa koulussa paremmin kuin entisessä.

Koulumatkat rasittavat häntä joskus aikaisen heräämisen vuoksi. Hänen nykyinen koulumatkansa on 4,2 km. Hän kulkee mielellään koulumatkat linja-autolla. Linja-autokortin vuoksi myös kavereiden luona käynti helpottuu. Kotitehtävät ovat hänelle helppoja ja hän tekee ne lyhyessä ajassa. Edellisessä koulussa läksyjen tekemiseen meni joka päivä kaksi tuntia. Yhdysluokkaopetus tekee koulutyöskentelystä erilaisen kuin aikaisemmassa koulussa. Monelle luokalle selitettävät eri asiat aiheuttavat hänelle joskus sekaannusta. Entisessä koulussa hän teki enemmän ryhmätöitä ja projekteja.

Yleensä kaikki koulussa tehtävä on hänen mielestään hyödyllistä tulevaisuutta ajatellen, erityisesti matematiikka. Kaikki hyödyllinen opitaan hänen mielestään oppiaineiden kautta, mutta myös kavereilta voi oppia. Nykyinen opettaja oli hänelle jo entuudestaan tuttu. Nykyinen opettaja on huumorintajuisempi eikä hän suutu niin helposti kuin hänen entinen opettajansa. Hänen entinen opettajansa antoi liikaa läksyjä ja neuvoi liian vähän. Hänen mielestään on ikävää, ettei opettaja voi olla heidän kuvaamataidon opettajansa, koska opettaja ei osaa piirtää. Hän uskaltaa kertoa asoistaan opettajalle niin ettei se pelota häntä. Kristillisessä koulussa on parasta se, että tunnit sijoittuvat mukavasti läksyjen teon kannalta. Hän tulisi edelleen kristilliseen kouluun, eikä ainakaan lähtisi pois, koska hän on jo tottunut uuteen kouluunsa.

Hän on mielestään keskivertokoululainen ja varsinkin lukuaineet ovat hänelle helppoja. Vaikeistakin asioista hän yleensä selviää. Hän menestyy koulussa silloin kun hän haluaa menestyä. Muihin saamiinsa numeroihin hän on tyytyväinen, mutta musiikin numero saisi hänen mielestään olla parempi. Hän on mielestään aika hyvä kaikissa oppiaineissa, erityisesti puutöissä ja matematiikassa. Hän haluaisi olla parempi äidinkielessä. Uskonto on hänen mielestään helppo oppiaine, koska uskonnon tunneilla vain keskustellaan. Hän ei aina jaksa keskittyä keskusteluun, jos hänellä on jotakin muuta mielenkiintoista ajateltavaa.

Yleensä hän käyttäytyy luokassa hyvin. Kun hän odottaa jotakin oikein kovasti, hänellä on tunnilla levoton olo, eikä hän jaksu keskittyä. Ryhmätilanteissa hän yleensä tekee sitä mitä muutkin tekevät sekä auttaa toisia. Hän on yleensä mieluiten muiden ihmisten seurassa, mutta jos hänellä on jotain mukavaa tekemistä, on hän mielellään myös yksin. Vieraisiin ihmisiin hän suhtautuu asiallisesti ja ystävällisesti. Ihmisen iästä riippuu, ottaako hän kontaktia tähän. Tuttuujen ihmisten kanssa hän puhuu vähän enemmän kuin vieraiden kanssa.

Hänen mielestään on vaikea ajatella sitä, mitä opettaja ajattelee hänestä, mutta hän arvelee opettajan ajattelevan hänestä enimmäkseen hyvää. Hänen mielestään muut ihmiset ajattelevat hänestä sen mukaan kuinka hän itse käyttäytyy tai millä päällä muut ihmiset ovat. Hän ei pidä suurén yleisön edessä esiintymisestä. Esiintymisessä häntä jännittää se, että hän ei muista vuorosanoja. Hän on luonteeltaan levoton ja arvaamaton. Hän on joskus rauhallinen, mikä on hänen mielestään hyvä piirre. Huonona puolenaan hän pitää sitä, että hän suuttuu helposti. Hänen on yleensä helppo antaa anteeksi, mutta jos toinen on tahallaan loukannut häntä, niin silloin anteeksi antaminen on vaikeampaa. Häntä jännittää koulumenestykseen liittyvät asiat ja asiat, joista hän on epä tietoinen. Myös jotkut elokuvat aiheuttavat jännitystä. Hän itkee tilanteissa, jolloin häntä sattuu. Itkeminen helpottaa häntä. Hyvät vitsit ja mäenlasku tekevät hänet iloiseksi. Kipeänä oleminen tekee hänet onnettomaksi, koska silloin täytyy olla paikallaan tekemättä mitään.

Valkoiset hampaat ovat asia, josta hän pitää ulkonäössään. Hän ei pidä arvista, joita hänen päässään on. Hän on tyytyväinen ulkonäköönsä eikä ole ikinä halunnut olla kenenkään muun näköinen. Hän tietää näyttävänsä huvittavalta joissain tilanteissa, kun hänen tukkansa on pystyssä. Hän pukeutuu omasta mielestään siististi. Vaatteiden pitää olla puhtaat ja ehjät. Hän harrastaa moottoriurheilua ja on siinä hyvä. Urheilu on hänen mielestään mukavaa silloin kun se ei ole liian rasittavaa.

4L

Hänellä ei ollut kavereita entisessä koulussa ja siksi hän halusi vaihtaa koulua. Hänen entisessä koulussaan oli n. 200 oppilasta. Koulumatkaa hänellä oli silloin n. kilometri. Hän kuuli Kristillisestä Koulusta ensimmäisen kerran kaveriltaan. Hänen äitinsä mielti koulun vaihtoa noin vuoden, jonka jälkeen tämä ilmoitti hänet Kristilliseen Kouluun. Tärkein asia mikä vaikutti hänen koulunvaihtoonsa oli se, että hän sai enemmän kavereita ja se, että koulussa saa tehdä kristillisyyteen liittyviä asioita, kuten rukoilla. Hän ajatteli ennen koulunvaihtoa, että Kristillisessä Koulussa puhutaan enemmän Jeesuksesta, kuin hänen edellisessä koulussaan.

Hän tunsu muutamia oppilaita uudesta koulusta jo ennen koulun vaihtoa. Hän sai uusia kavereita jo ensimmäisenä koulupäivänä. Häntä jännitti hieman uuteen kouluun tuleminen. Kristillinen opetus tuntui alussa oudolta, eikä se kiinnostanut häntä. Vuoden aikana hänen kiinnostuksensa on kuitenkin herännyt. Alussa hän olisi halunnut palata takaisin entiseen kouluunsa, koska hänen kaikki kaverinsa jäivät sinne. Uuden koulun kaverit ovat kuitenkin osoittautuneet paremmiksi kavereiksi.

Hänellä oli entisessä koulussaan oikeastaan vain yksi kaveri, joka oli hänen paras kaverinsa. Tämän kaverin kanssa hän oli sekä koulussa että vapaa-ajalla. Uudessa koulussa hänelle esiteltiin alussa muutamia oppilaita ja hän itsekin meni puhumaan joillekin oppilaille. Kristillisessä Koulussa häntä ei ole kiusattu, eikä hän ole tuntenut oloaan yksinäiseksi. Hänen paras kaverinsa oli surullinen kun hän vaihtoi koulua, mutta hän on rohkaissut ystävänsä sanomalla, että tämäkin on ihan hyvässä koulussa. Hän on nykyisin parhaan ystävänsä kanssa vielä enemmän kuin ennen. Uusien kavereiden kanssa hän ei ole kovin paljon, koska matkat ovat niin pitkiä.

Hänen mielestään kouluun on aina mukava mennä, koska koulussa näkee kavereita. Uudessa koulussa hän on viihtynyt hyvin, koska hänellä on siellä niin paljon kavereita. Tekemättä jääneet läksyt voivat tehdä kouluun menon vaikeaksi. Hänen mielestään koulupäivät voisivat olla pitempiä. Mukavia asioita koulussa ovat hänen mielestään liikunta, käsityöt ja ruokailut. Hän ei aina pidä englannista, koska sen lausuminen on joskus vaikeaa. Hänestä käsityö on paras oppiaine. Hän ei pidä englannista ja matematiikasta, koska ne ovat hänen mielestään vaikeita aineita. Koulussa saisi hänen mielestään olla enemmän käsityötunteja ja välitunnit voisivat olla pidempiä. Hänen oman luokanopettajansa tunteja saisi olla enemmän. Kotitehtäviä hänellä on mielestään sopivasti. Vaikeissa tehtävissä hän saa apua äidiltään. Tunneilla tehdään hänen mielestään tehtäviä sopiva määrä. Vaikeissa tehtävissä auttaa kun opettaja neuvoo.

Hänen nykyinen koulumatkansa on 14 km ja hän kulkee sen linja-autolla. Hänellä menee päivittäin aikaa koulumatkaan noin tunnin verran. Koulumatkan pidentyminen ole ei ole aiheuttanut hänelle väsymystä. Luku-, lasku- ja kirjoitustaito ovat hänen mielestään tärkeimmät taidot, jotka koulussa opitaan. Hänen mielestään kaikki koulussa opittava on tarpeellista. Kouluruokailut ovat myös olleet hyödyllisiä oppimisen kannalta, koska hän on oppinut pitämään ruokailuvälineitä oikein kädessään.

Hänen nykyinen opettajansa on rehellinen ja luotettava opettaja, joka osaa opettaa hyvin. Hän uskaltaa kertoa kouluun liittyvistä asioista opettajalleen, mutta muista asioistaan hän ei opettajalleen kerro. Hän uskaltaa kertoa nykyiselle opettajalleen paremmin asioitaan, kuin edelliselle opettajalleen. Hän haluaisi opettajan opettavan hänen luokalleen useampia aineita. Jos hän nyt saisi valita koulunsa, hän haluaisi jäädä Kristilliseen Kouluun.

Hän on reipas koululainen. Toisinaan hän saattaa olla väsynyt ja haluton tekemään mitään. Hän itse on tyytyväinen koulumenestykseensä. Myös hänen äitinsä on ollut tyytyväinen hänen saamiinsa numeroihin. Hän on hyvä käsitöissä ja hän haluaisi olla parempi englannissa sekä matematiikassa. Näissä aineissa hän ja hänen ystävänsä auttavat toisiaan. Liikunta ja käsityö ovat hänelle helppoja aineita. Hän ei osaa mainita asioita, jotka olisivat koulussa vaikeita. Hän arvelee opettajan pitävän häntä melko hyvänä koululaisena. Hän arvelee muiden oppilaiden ajattelevan hänestä ihan hyvää, vaikka nämä saattavatkin välillä kyllästyä häneen.

Ryhmässä hän kuuntelee muita ja kokee, että muutkin kuuntelevat häntä. Hän pitää esiintymisestä, erityisesti näyttelemisestä. Hänen mielestään vieraan ihmisen kanssa jutteleminen vaatii rohkeutta, eikä se ole kovin helppoa. Tutustuminen vieraaseen ihmiseen on helpompaa, jos sen voi tehdä kaverin kanssa. Hän käyttäytyy vieraiden kanssa niin kuin tuttujenkin kanssa, vaikka hän tuttavuuden alussa saattaa olla varovaisempi. Hän on mielellään sekä kavereiden kanssa että yksin. Yksin hän haluaa olla silloin, jos hänellä on ollut paljon seuraa tai jos hän on surullinen.

Hän on luonteeltaan luotettava ja rehellinen. Hän on eläinrakas ja hänellä on paljon kavereita. Huono puoli hänen luonteessaan on se, että hän helposti purkaa tunteitaan eläimiinsä. Häntä jännitti haastatteluun tulo ja se, kun hän sai uuden eläimen. Häntä suututtaa, jos häntä toistuvasti kehoitetaan tekemään jotakin, esimerkiksi joitakin kotitöitä. Hänen mielestään anteeksipyyttäminen on vaikeaa, varsinkin jos vastapuoli on vaikeasti lähestyttävä. Jos tilanne näyttää vain pahenevan, hän menee pyytämään anteeksi. Hän itki viimeksi silloin, kun hän ei saanut haluamaansa kotieläintä. Itkemällä hän voi purkaa tunteitansa. Matkustaminen ja uuden eläimen saaminen tekevät hänet iloiseksi. Myös joulun on hänelle ilon aihe. Asioita, jotka tekevät hänet onnettomaksi, ei ole paljon, eikä hän osaa nimetä niitä.

Ulkonäössään hän pitää lyhyistä hiuksistaan. Ne sopivat hänen mielestään hänelle paremmin kuin pitkät hiukset. Hän ei pidä kasvoissaan olevasta luomesta. Hän ei oikeastaan haluaisi olla kenenkään muun näköinen. Hän ajattelee muiden pitävän hänen ulkonäköään ihan mukavana ja hän itse on melko tyytyväinen pukeutumiseensa. Yleensä hän valitsee itse vaatteensa, mutta joskus äiti neuvoo häntä pukeutumisessa. Hän on hyvä koripallossa, koska hän on harrastanut sitä. Hän on hyvä myös korkeushypyssä, koska hän on niin pitkä. Hän pitää liikunnasta ja erityisesti ratsastuksesta, koska siinä yhdistyy liikkuminen sekä eläinten kanssa oleminen.

5L

Hän oli ensimmäiset kouluvuotensa samassa koulussa ja samalla opettajalla. Toiselta luokalta kolmannelle siirtyessään hän on joutunut vaihtamaan koulua. Sen jälkeen hänen luokkansa on vaihtanut kerran koulurakennusta homevaurioiden vuoksi. Viimeispäin kouluunsa hänellä oli matkaa 3-4 kilometriä ja hän kulki sen linja-autolla.

Hän ja hänen ystävänsä käyttäytyivät edellisessä koulussa häiritsevästi puhumalla tunnilta niin, etteivät muut pystyneet keskittymään. Hänen opettajansa vastasi heidän käyttäytymiseensä huutamalla heille. Luokassa oli muitakin häiritsijöitä, mutta hänestä tuntui, että opettaja kiinnitti huomionsa vain häneen ja hänen ystävänsä. Kerran eräs hänen ystävänsä pakotti hänet antamaan linja-autokorttinsa hänen parhaalle ystävälleen. Tapauksesta suuttuivat sekä vanhemmat, että opettajat. Koulun opettajat ja hänen äitinsä olivat sitä mieltä, että hänen ystävänsä oli hänelle huonoa seuraa. Hän ja hänen ystävänsä karkasivat kaupungille kuullessaan mitä heistä puhuttiin.

Kaikkien edellisessä koulussa tapahtuneiden asioiden vuoksi hän halusi vaihtaa Kristilliseen Kouluun, jotta hän saisi itselleen parempaa seuraa. Kristillisestä Koulusta hän sai kuulla äidiltään, joka ehdotti hänelle vaihtoa Kristilliseen Kouluun. Silloin hän ei vielä halunnut vaihtaa koulua, mutta ystävänsä vaikutuksesta hänen mielensä muuttui myöhemmin. Hän teki itse päätöksen koulun

vaihtamisesta. Epätietoisuus siitä, voiko hän vaihtaa koulua, oli rankkaa hänelle ja hänen ystävälleen. Myös hänen veljensä aikoivat vaihtaa Kristilliseen Kouluun. Kesän aikana kaupunki antoi luvan koulun vaihtamiseen ja siirtyminen Kristilliseen Kouluun tuli hänelle mahdolliseksi. Hän odotti, että Kristillisessä Koulussa ketään ei jätetä ulkopuoliseksi ja että esimerkiksi maailman syntymisestä opetetaan oikein.

Ensimmäisenä koulupäivänä hän tutustui muutamaan tyttöön. Häntä jännitti ensimmäisenä koulupäivänä paljon ja hän olisi halunnut vanhempiensa olevan mukana koulussa koko ensimmäisen päivän. Kristillinen opetus tuntui hänestä hyvältä jo alussa ja se on vaikuttanut hänen elämäänsä niin, että hänen aikaisemmin kokemaansa pelko on hävinnyt..

Hänen koulunvaihtonsa vuoksi hänen entiset kaverinsa eivät ole välillä huolineet häntä seuraansa. Kun hän vaihtoi koulua hänen kaverinsa haukkuivat häntä ja kyselivät syitä koulunvaihtoon. Uuden harrastuksen avulla hän uskoo saavansa ystäviä asuinalueeltaan. Hän on kokenut entisten kavereidensa taholta hylkäämistä ja pettämistä ja se on tuntunut pahalta. Kristillisen Koulun kavereiden kanssa hän on vain koulussa. Hän on vapaa-ajallaan entisten, lähellä asuvien kavereiden kanssa.

Koulussa hän pitää äidinkielestä, koska se on niin helppo aine. Hän pitää myös käsitöistä ja liikunnasta. Hän ei pidä matematiikasta, koska se on toisinaan liian helppoa ja toisinaan liian vaikeaa. Hän arvelee, että hän ei tule tarvitsemaan matematiikkaa tulevaisuudessa. Englanti on hänen mielestään helppo oppiaine. Hän saa nykyään vähemmän kotitehtäviä kuin entisessä koulussaan. Koulussa tehtävissä tehtävissä on hänen mielestään sekä helppoja että vaativimpiakin tehtäviä. Hänen mielestään nykyisessä koulussa on helpompi keskittyä koulutyöhön, koska tunneilla ei häiritä niin paljon.

Nyt hänen koulumatkansa pituus on n. 10 kilometriä. Koulumatkan pidentyminen ei ole rasittanut häntä, koska hän pitää linja-autolla matkustamisesta. Hän on oppinut koulun minäviikotunneilla luottamaan toisiin ja kertomaan omista asioistaan muille. Hänen mielestään koulussa oppii itseluottamusta sekä toisiin luottamista.

Hän on joskus katunut päätöstään koulunvaihdon suhteen. Hänestä tuntuu, että hän haluaisi olla sekä entisessä että nykyisessä koulussaan. Hän halusi Kristilliseen Kouluun, koska koulussa on miesopettaja. Hänen nykyinen opettajansa on iloisempi ja opettaa paremmin, kuin hänen edellinen opettajansa. Hän on kertonut opettajalleen entisessä koulussa tapahtuneista asioista. Hän uskaltaa useimmiten kertoa asioistansa opettajalleen. Hän valitsi Kristillisen Koulun koulukseen, jos hänen pitäisi valita entisen ja nykyisen koulun väliltä.

Hän on omasta mielestään tavallinen koululainen, joka yleensä ajattelee tekojensa seurauksia. Hän ei ole täysin tyytyväinen koulumenestykseensä vaan hän haluaisi olla parempi kuvaamataidossa. Hän on hyvä äidinkielessä, ympäristötiedossa ja joskus matematiikassa. Koulussa on helppoa se, että ei tarvitse pelätä jättämistä tai hylkäämistä. Aikaisemmin hänelle on ollut vaikeaa koulussa myöntää tehneensä jotakin väärin, mutta nykyään se ei ole hänelle enää niin vaikeaa. Hän ajattelee, että opettajat pitävät häntä huonomuutisena. Hän arvelee, että opettajien mielestä hänen asioista huolehtimisensa voisi olla parempaa. Hän arvelee, että muut oppilaat luulevat, että hänellä on kotona paljon kavereita.

Hän on luokassa rauhallinen ja hän yrittää välttää liikaa puhumista. Hän pitää esiintymisestä ja on esiintynyt paljon harrastustensa yhteydessä. Hän yrittää olla ystävällinen vieraille ihmisille, mutta ei mene itse tekemään tuttavuutta. Hän on vapaa-ajallaan mieluiten muiden ihmisten kanssa, koska yksin hänellä ei ole mitään tekemistä.

Hän on luonteeltaan ystävällinen ja luotettava. Hän suuttuu toisinaan helposti ja on pitkävihainen. Hän jännittää yleensä esiintymistilanteissa. Häntä jännitti myös ensimmäisenä koulupäivänä uudessa koulussa. Hän suuttuu helposti, jos hän joutuu tilanteeseen, jossa hän joutuu puolustautumaan. Hänen on helppo antaa anteeksi, kun häneltä pyydetään anteeksi. Hänen mielestään anteeksipyyttäminen on vaikeaa, jos kyseessä on vaikea tilanne. Helpossa tilanteessa anteeksi pyytäminen sujuu paremmin. Hän itkee yleensä riidellessään veljensä kanssa. Itkeminen tuntuu hänen mielestään pahalta, koska itkiessä hengittäminen on vaikeaa. Eläimet, ystävät ja muut mukavat asiat, kuten matkat, tekevät hänet iloiseksi.

Hän on aikaisemmin ollut liian laiha, mutta nykyään hän on omasta mielestään sopivan kokoinen. Hänellä ei ole ulkonäössään asioita, joista hän ei pidä. Hän arvelee, että muut voivat pitää häntä liian laihana ja tyhmän näköisenä. Hän valitsee itse vaatteensa ja hän tietää mistä vaatteista hän pitää. Hän pitää musiikin tahtiin tapahtuvasta liikunnasta ja juoksusta.

IV

Hänen lapsensa entinen koulu oli hyvä koulu siihen asti, kun siellä olleet vanhemmat opettajat jäivät eläkkeelle. Uusien opettajien tultua koulussa alkoi tapahtua kielteisiä muutoksia. Hänen mielestään uusien opettajien toiminta ei ollut esimerkillistä eikä heidän perheensä arvojen mukaista. Toinen opettajista tupakoi koulualueella, eikä luopunut tavastaan, vaikka siitä hänelle huomautettiin. Opettaja kiroili ja salli myös lasten kiroilla koulussa. Hän koki haitallisena myös sen, että lapset saivat koulussa kuunnella rock-musiikkia. Hänen mielestään myös koulussa katsotut videot olivat haitallisia lapsen kehitykselle, koska ne yleensä sisälsivät okkultistista ainesta. Toisella koulun opettajalla oli suhde erään oppilaan isän kanssa ja näissä kummassakin perheessä vanhemmat erosivat. Hänen lapsensa näki sattumalta, kun opettaja ja erään oppilaan isä harrastivat koululla seksiä. Lapsi oli näkemästään hyvin peloissaan ja pelkäsi tulevansa rangaistuksi.

Hänen mielestään koulun sisäinen yhteys ja oppilaiden keskinäiset välit sekä suhde opettajiin olivat kuitenkin hyvät. Kun koulu lakkautettiin ja lapsilla olisi ollut edessä koulun vaihto, tuli pitempiäaikainen unelma laittaa lapset Kristilliseen Kouluun varteenotettavaksi vaihtoehdoksi. He tiesivät Kristillisen Koulun toiminnasta ja ottivat yhteyttä kouluun. He tekivät vierailuja koululle ja täyttivät hakemukset ja niin lapset saivat vaihtaa koulua. Päätöksenteossa oli mukana koko perhe ja lasten omaa mielipidettä kysyttiin useaan kertaan. Ensimmäinen vierailu koululle vakuutti heidät isänä ja äitinä siitä, että tähän kouluun he haluavat lapsensa.

Tärkein asia, mikä vaikutti siihen, että hän halusi lapsensa Kristilliseen Kouluun oli se, että hän halusi lapsillensa kristillisen koulukasvatuksen, joka tukee kristillistä kotikasvatusta. Myös entisessä koulussa tapahtuneet asiat vaikuttivat hänen päätöksensä. Ennen koulun vaihtoa he odottivat Kristillisen Koulun poikkeavan muista kouluista siten, että siellä annetaan kristillisesti painottunutta opetusta. He odottivat Kristillisen Koulun olevan turvallinen koulu, jossa ei ole lasten kannalta epäedullisia asioita.

Hän arvelee, että koulun vaihto jännitti lapsia, mutta hänen mielestään uuteen kouluun sopeutuminen tapahtui hyvin. Hän ei huomannut lapsensa käyttäytymisessä koulun alkuaikoina mitään entisestä poikkeavaa. Lapsi ei paljon kerro koulupäivän tapahtumista, mutta aina kysyttäessä hän alkuaikoinakin vastasi koulupäivän menneen hyvin. Hänen mielestään lapsi sopeutui uuteen kouluun hyvin, eikä hän huomannut ainakaan mitään negatiivisia merkkejä. Lapsi sai heti kavereita uudessa koulussa ja koki itsensä hyväksytyksi. Uudessa koulussa lapsi viihtyy hänen mielestään yhtä hyvin kuin edellisessä koulussa.

Aikaisemmin hänen lapsellaan oli enemmän kavereita vapaa-ajallaan, mutta yhteydenpito entisiin kavereihin, varsinkin parhaaseen kavereiin, on säilynyt. Uusien kavereiden kanssa lapsi voi olla vain kouluaikana, koska he asuvat niin kaukana muista.

Koulun vaihdon mukanaan tuomaan pitkään koulumatkaan lapset tottuivat koulun vaihtoa edeltävänä kesänä, jolloin nämä matkustivat päivittäin samaa väliä vanhempiensa työn vuoksi. Hän on kuljettanut lapsia mielellään kouluun, koska hän on niin iloinen siitä, että lapsilla on mahdollisuus käydä Kristillistä Koulua. Lasten hoito on ollut perheessä hänen tehtävänsä ja hän on aina ollut paljon lasten kanssa. Hän on kokenut koulumatkan arvokkaana hetkenä, jolloin hän saa olla yhdessä lastensa kanssa.

Hänen mielestään peruskoulu on välttämätön siltä saatavien perustietojen ja -taitojen vuoksi, mutta hän arvelee, että hänen lapsensa ei pidä koulun käymistä kovinkaan tarpeellisena. Hänen lapselleen koulun käyminen on aina ollut mieluisaa, mutta läksyistä lapsi ei ole välittänyt, koska tämä ei ole lukuihminen vaan enemmän käytännön asioista kiinnostunut. Kouluaineista liikunta on hänen lapselleen mieluisa ja tärkeä. Hän näkee hyvänä sen, että lapsella on nyt miesopettaja, josta hänen lapsensa pitää. Hänen mielestään koulussa tulisi olla sekä nais-, että miesopettajia.

Koulussa annettavasta kristillisestä opetuksesta keskusteltiin ennen koulun vaihtoa, mutta sen jälkeen sitä on pidetty luonnollisena asiana eikä lapsi puhunut kotona siitä, miltä kristillinen opetus hänestä alussa tuntui. Hän ei usko koulun kristillisellä opetuksella olleen suurta vaikutusta lapseen, koska kristillisyyttä on pidetty kotonakin aina esillä esimerkiksi lukemalla lapsille Raamattua. Hänen mielestään on hyvä, että kristillinen opetus sisällytetään kaikkiin oppiaineisiin, jotta lapsi voisi ymmärtää kristillisyyden kuuluvan kaikkiin elämänalueisiin. Hän ei näe enää mitään muuta vaihtoehtoa lapsiensa kouluksi, kuin Kristillisen Koulun.

Hänen lapsensa ei pidä itseään kovinkaan menestyvänä oppilaana, mutta hän arvelee, että tämä ajattelee pärjäävänsä muuten hyvin kaikissa koulussa tapahtuvassa asioissa. Hänen lapsensa epäonnistuttua kokeessa hän on yrittänyt selvittää syytä epäonnistumiseen ja lohduttanut kertomalla lapselle, ettei koulumenestys merkitse kaikkea tulevaisuuden kannalta.

Hän arvelee lapsensa sopeutuvan hyvin kaikenlaisiin ryhmiin ja käyttäytyvän asiallisesti muita häiritsemättä. Tuntemattomien ihmisten suhteen lapsi saattaa kokea luonnollista alkujännitystä, mutta alkujännitys menee hyvin nopeasti lapsella ohi. Hänen lapsensa on ollut pienenä hyvin ujo, äitiinsä turvaava lapsi. Ensimmäiselle luokalle lähtö jännitti häntä vanhempana, mutta se sujuikin paremmin kun hän oli odottanut. Hänen lapsensa on syntynyt loppuvuodesta, ja hän pelkäsi lapsen kouluun menoa, koska tämä oli vielä niin pieni. Nykyisin lapsi on saanut lisää rohkeutta ja esiintynyt sisarensa kanssa. Hän onkin rohkaissut lapsia esiintymään, joskus jopa palkkionkin avulla. Vapaa-ajalla heidän perheensä lapset mielellään soittavat ja laulavat yhdessä. Vapaa-ajallaan hänen lapsensa haluaa aina olla muiden ihmisten kanssa, eikä pidä yksin olemisesta. Lapsen harrastuksiin kuuluu omalla autolla ajaminen ja ulkona puuhailu.

Lapsi on aina ollut hyvin herkkä tunteiltaan. Hänen lapsensa ei suutu näkyvästi, mutta sisarusten välillä on päivittäistä kinastelua, johon vanhemmat eivät kuitenkaan puutu. Lapsi ei ole jännittäjä, mutta hän arvelee, että tämä voi jännittää ennen kokeita, koska lapsella kokeessa monesti unohtuvat kaikki opitut asiat. Lapsi ei itke kovin usein, mutta silloin kun sattuu, lapsi voi itkeä. Hänen arvelee lapsen tulevan onnelliseksi kun tämä saa kuulla äidin rakastavan häntä. Luonteeltaan hänen lapsensa on välitön ja iloinen. Lapsensa heikkoutena hän näkee keskittymiskyvyn puutteen, jossa lapsi on kuitenkin alkanut kehittyä. Hän ei tiedä, mitä lapsi itse ajattelee luonteenpiirteistään, mutta on sitä mieltä, että hän haluaa lapsensa olevan juuri sellainen kuin tämä on.

Hän ajattelee lapsensa olevan tyytyväinen ulkonäköönsä muuten, paitsi arvelee tämän haluavan olla tumma, niin kuin isoveljensä. Lapsella ei ole ikänsä vuoksi vielä tiukkoja vaatimuksia pukeutumisensa suhteen. Hän arvelee lapsensa pitävän itseään hyvänä urheilijana hentoudestaan huolimatta. Kristillisen koulun aikana lapselle on tullut lisää esiintymisvarmuutta ja rohkeutta.

Hän kokee itse saaneensa levollisen olon saatuaan lapsensa Kristilliseen Kouluun. Koulun ja kodin yhteinen päämäärä ja tavoitteet antavat hänelle vapauden tunteen, koska hänen ei enää tarvitse huolehtia koulussa tapahtuvista asioista, kuten edellisen koulun aikana. He ovat tehneet päätöksen koulun vaihtamisesta yhdessä perheenä ja kokeneet sen hyväksi ratkaisuksi.

2V

Hänen lapsensa viihtyi hyvin edellisessä koulussaan, mutta ei erityisesti pitänyt opettajastaan. Joskus aamuisin hänen oli vaikea lähteä kouluun, mutta hänen lapsensa kouluasenne on ollut aina hyvä. Hän kävi Kristillisen Koulun info-illassa sen toimiessa yksityisellä pohjalla. Yksityisen koulun maksujen takia heillä ei ollut mahdollisuutta laittaa lapsiaan Kristilliseen Kouluun vielä siinä vaiheessa, varsinkaan kun lapsien isä ei kokenut sitä tarpeelliseksi, koska hän ei omaa kristillistä vakaumusta. Kun koulu sai korvaavan koulun aseman vanhin lapsi halusi siirtyä Kristilliseen Kouluun. Hän neuvoi myös toista lastaan puhumaan asiasta isälleen, jos tämä halusi Kristilliseen Kouluun. Hän antoi lopullisen päätöksenteon perheen isälle ja tämä antoi lopulta luvan lapsensa koulun vaihtoon.

Hän halusi lapsensa Kristilliseen Kouluun, koska hän tunsu tarvitsevansa apua lastensa kristillisessä kasvatuksessa. Perheen isällä on alkoholioingelma, josta koko perhe on joutunut kärsimään. Hänelle on tärkeää, että lapset saavat olla koulussa hyvässä ja hoitavassa ilmapiirissä jo kotiongelmienkin vuoksi. Hän ei omasta mielestään ymmärrä paljon kouluun liittyvistä asioista ja kokee siihen nähden saaneensa tarpeeksi tietoa Kristillisestä Koulusta ennen lastensa koulun vaihtoa. Hänellä ei ollut erityisiä odotuksia Kristillisen Koulun suhteen, mutta hän on huomannut koulun vastanneen hänen tarpeisiinsa.

Hänen lapsensa oli alussa innostunut uudesta koulusta, vaikka ei siitä paljon kotona puhunutkaan. Eräs hänen lapsensa kaveri meni Kristilliseen Kouluun jo ennen hänen lastaan. Samaa koulua käyvät sisarukset saavat tukea ja apua toisiltaan, koska he käyvät samoja kursseja. Hänen lapsensa on säilyttänyt ne ystävyysuhteet joita hänellä on ollut aina kerhoiästä ja entisestä koulusta lähtien, mutta lapsi on saanut myös uudesta koulusta kavereita. Lapsi on hyvin sopuisa ihminen ja ystäväystyy helposti muiden kanssa.

Hänen lapsensa kouluasenne on ollut aina hyvä ja hän ajattelee lapsensa suhtautuvan kouluun myönteisesti. Kristillisen Koulun aikana lapsella ei ole ollut vaikeuksia kouluun lähtemisessä, mutta joskus väsyneenä lasta suututtaa läksyjen tekeminen. Edellisessä koulussa mielipahaa aiheuttavia asioita, joita ei uudessa koulussa ole ollut, olivat opettajan antamat moitteet ja epäonnistuminen kokeissa. Hänen mielestään lapsi on tullut vastuullisemmaksi ja itsenäisemmäksi tehtäviensä suorittamisessa.

Hänen lapsensa entinen luokka oli evakossa samassa koulussa, jossa Kristillinen Koulu nyt sijaitsee, joten lapsi oli jo tottunut koulumatkan kulkemiseen, eikä se näin ollen ole vaikuttanut

millään tavalla. Hän koki Jumalan johdatuksena sen, että hänen lapsensa oli jo tottunut koulunvaihdoksen myötä tulevaan koulumatkaan.

Hänen lapsellaan ei ole ollut ongelmia koulumenestyksen suhteen, mutta uudessa koulussa hän on menestynyt entistä paremmin. Hänen lastensa ei tarvitse menestyä koulussa erityisen hyvin, vaan hänelle riittää, että he selviävät jotenkin. Hänen mielestään lapsi on heidän lapsistaan kielellisesti lahjakkain. Hänen ei ajattele koulutuksen olevan kovinkaan ratkaiseva asia elämässä pärjäämisen kannalta. Hän arvelee, että hänen lapsensa ei juurikaan ajattele koulunkäynnin tarpeellisuuteen liittyviä asioita, vaan vain käy koulua.

Hänen lapsensa ei ole puhunut nykyisestä opettajastaan mitään negatiivista, joten hän ajattelee, että mitään ongelmia ei opettajan suhteen ole. Erästä koulun opettajasta kummatkin lapset ovat joskus sanoneet jotain kielteistä. Hän arvelee lapsensa suhtautuneen kristillisen opetuksen myönteisesti. Lapsi haluaa tuoda julki kouluaan pitämällä innokkaasti koulun verkkaripukua päällään joka paikassa. Kristillisen opetuksen seurauksena hänen lapsestaan ei ole tullut tunnustavaa kristittyä, mutta hän uskoo, että opetus vaikuttaa lapseen ja koko hänen elämäänsä. Hän uskoo myös miehelleen koituvan hyvää siitä, että tämä päästi lapset Kristilliseen Kouluuun. Hänen mielestään kristillisen opetuksen liittäminen kaikkiin aineisiin on hyvä tapa antaa kristillistä opetusta. Hänen tietää, että hänen lapsensa ei haluaisi vaihtaa pois Kristillisestä Koulusta.

Koululaisena hänen lapsensa on perusmyönteinen. Lapsi on tunnollinen koululainen, joka levottomuudestaan huolimatta osaa hoitaa omat asiansa järkevästi. Hän uskoo koulunvaihtamisen vaikuttaneen lapseen tiedostamattomalla tasolla niin, että tämä on oppinut hoitamaan asiansa sujuvasti. Hän arvelee, että hänen lapsensa ei pidä itseään erityisen hyvänä koululaisena. Tämä piirre lapsessa on näkynyt jo ensimmäiseltä luokalta lähtien. Lapsi kilpailee sisarensa kanssa koulumenestyksestä. Lapsi on pääosin tyytyväinen menestykseensä ja hän itse on erittäin tyytyväinen lapsensa koulumenestykseen.

Hän arvelee, että lapsella on niin hyvä itseluottamus, ettei tämän tarvitse tuoda itseään häiritsevästi esille ryhmässä ollessaan. Levottomuuden vuoksi lapsen keskittyminen suuressa ryhmässä voi tosin joskus olla heikkoa. Kavereiden kanssa ollessaan hänen lapsensa käyttäytyy hyvin eikä lapsella ole ongelmia suhtautumisessaan vieraisiin ihmisiin. Hänen lapsensa tulee hyvin toimeen ihmisten kanssa sopuisan luonteensa ansiosta. Vieraiden ihmisten suhteen lapsi on jonkin verran pidättyväinen eikä kovin ulospäinsuuntautunut. Joskus hän ajattelee, että lasten käytöstavat voisivat olla paremmat.

Hänen lapsensa on seurallinen verrattuna heidän nuorimpaan lapseensa, joka viihtyy hyvin yksin, eikä välttämättä kaipaa seuraa. Hänen lapsellaan on myös tarve olla yksin silloin tällöin. Lapsi tarvitsee paljon lepoa ja unta toisin kuin isosiskonsa, joka valvoo iltaisin myöhään. Hänen lapsensa on tunteellinen lapsi, joka ilmaisee niin myönteiset kuin kielteisetkin tunteensa. Hänen lapsensa alkaa usein suuttuessaan itkeä ja aikaisemmin lapsi saattoi suuttuessaan myös kiroilla sekä paiskoa ovia. Omiin vihan tunteisiin tutustuttuaan hän on oppinut suhtautumaan kärsivällisesti myös lapsensa vihan purkauksiin ja ymmärtämään niitä. Lapsi leppy nopeasti ja näyttää avoimesti myöskin myönteisiä tunteitaan. Lapsi ei häpeä vahvoja tunteitaan.

Hän luulee lapsensa jännittävän niissä tilanteissa, missä yleensäkin jännitetään, mutta tämän jännittäminen ei näy ulospäin. Hänen lapsensa on onnellinen saadessaan hyvän numeron kokeista. Hän on onnellinen ja helpottunut myös silloin, kun perheen isä lopettaa juomisen. Lapsi on kärsinyt isän alkoholin käytöstä perheen lapsista eniten. Isä ja poika ovat kuitenkin hyvät kaverit ja hänen mielestään perheen isä on hoitanut isän tehtävän hyvin. Lapsi on hänen mielestään luonteeltaan tunteellinen, vilpitön ja hyväntahtoinen sekä positiivinen. Lapsen luonteen huono puoli on lyhytjännitteisyys. Lapsi muistuttaa luonteenpiirteiltään häntä itseään kun vanhempi lapsi taas on enemmän isänsä kaltainen.

Hän arvelee lapsensa pitävän omasta ulkonäöstään ja olevan tyytyväinen siihen, koska hänen poikansa on muunmuassa saanut paljon kirjeitä tytöiltä. Hän arvelee, että lapsi haluaisi olla pidempi. Heidän perheessään lapset ovat saaneet käytettyjä vaatteita sukulaisilta ja ovat pitäneet niitä mielellään. Harvemmin saadut uudet vaatteet ovat pojalle tärkeitä. Hän ajattelee, että hänen lapsensa ei pidä itseään minään erityisen hyvänä urheilijana pienen kokonsa vuoksi.

Hänen mielestään koulun vaihdos ja uusi koulu on tuonut esiin lapsen valoisuutta ja elämänmyönteisyyttä. Hänen lapsensa on muuttunut iloisemmaksi kristillisen koulun aikana.

Hän itse oli tyytyväinen lapsensa edelliseen kouluun, mutta kokee vastuuta ja huolta lastensa hengellisestä tilasta ja pitää siksi suurena etuoikeutena sitä, että hänen lapsensa saavat olla Kristillisessä Koulussa. Hän arvostaa sitä, että koulussa rukoillaan päivittäin. Hän on kokenut erittäin hyvänä sen, että lapset saavat koulusta elämänohjeita, jotka varjelevat näitä arkielämässä haitallisilta asioilta. Hänen mielestään lapsien sama kristillinen kasvatus on arvokkaampaa, kuin mitkään erityisluokkien tarjoamat taidot. Hän kokee hyvänä asiana myös sen, että hän voi turvallisesti lähettää

lapsensa koulun retkille, kun hän tietää, että siellä ei käytetä päihteitä. Hän pitää tätä asiaa erityisen tärkeänä, koska hän ajattelee lastensa kotiolojen altistavan heitä päihteiden käytölle.

Hän on huomannut Kristillisen Koulun opetusryhmän eroavan muista luokista siinä, että ryhmässä vallitsee kuri ja järjestys sekä rauhallinen tunnelma. Kristillisen koulun pienet ryhmät ovat hänen mielestään mahdollistaneet läheisen, turvallisen yhteyden muodostumisen sekä yksilöiden huomioimisen. Hän ei ymmärrä väitettä, että Kristillinen Koulu vieraannuttaisi lapsia todellisuudesta, vaan hänen mielestään on vain hyvä, jos lapsien ei tarvitse kohdata kaikkia asioita. Hänen mielestään on tärkeää, että lapset saavat kuulla hengellisistä asioista, jotta he pystyvät itse tekemään valintoja. Hänen mielestään on arvokasta, että lapset saavat Kristillisessä Koulussa välttyä monilta ulkonäisiltä uhkatekijöiltä.

Merkitykselliseksi itselleen hän kokee sen, että Kristillisen Koulun lapset tulevat hyvin erilaista perheistä eikä koulusta ole muodostunut eliittikoulua. Hän on aikaisemmin vanhempainilloissa kokenut itsensä ulkopuoliseksi, mutta Kristillisen Koulun vanhempainilloissa hän on kokenut, että vanhemmilla on yhteinen vastuu koko koulun lapsista.

Heidän sukulaisensa, jotka ovat seuranneet lasten elämää läheltä, ovat nähneet Kristillisen Koulun myönteisen vaikutuksen lapsissa ja ehdottaneet, että heidän nuorinkin lapsensa vaihtaisi Kristilliseen kouluun. Perheen isä ei halua nuorimman lapsensa menevän Kristilliseen Kouluun. Myös perheen vanhimman lapsen kohdalla isä oli sitä mieltä, että tämä ei saa vaihtaa Kristilliseen Kouluun, mutta antoi kuitenkin lopulta luvan. Hänen mielestään mies on perheen pää, joka tekee päätökset ja kantaa niistä vastuun. Hän uskoo miehelleen koituvan hyvää siitä, että tämä päästi lapset Kristilliseen Kouluun. Joskus hänen miehensä uhkaa ottaa lapset pois Kristillisestä Koulusta, mutta hän uskoo lapsien kieltäytyvän, jos uhkaus muuttuisi todeksi.

3V

Lapsen vaikeudet entisessä koulussa liittyivät kavereihin. Perheen muutettua Ruotsista Suomeen lapsen oli vaikea saada koulusta kavereita. Lapsi ei saanut kaipaamaansa hyväksyntää myöskään jääkiekkjoukkueensa kavereilta. Jääkiekkjoukkueen kavereista kuusi oli lapsen kanssa samalla luokalla. Kaveriporukassa lasta kiusattiin ulkopuolelle jättämällä, tönimällä ja tavaroita viemällä, mutta lapsi ei kuitenkaan luovuttanut. Kaveriporukan tehdessä jotakin ei-toivottavaa syylliseksi nimettiin yleensä hänen lapsensa.

Viimeisenä vuonna entisessä koulussa lapsen opettaja paneutui heidän lapsensa tilanteeseen ja huomasi, että kaikki asiat eivät ole kohdallaan. Perheen ollessa jääkiekkoleirillä he vanhempina ymmärsivät, että heidän lapsensa kiusaaminen johtuikin siitä, etteivät lasten vanhemmat hyväksyneet heidän perhettään heidän erilaisen taustansa, sosiaalisen asemansa ja heidän hengellisen vakaumuksensa vuoksi. He arvelivat usean vuoden ajan kestäneen kiusaamisen johtuvan siitä, että vanhemmat olivat siirtäneet omia asenteitaan lapsiinsa. Perheneuvolassa todettiin tilanteen olevan niin laaja, että sitä ei ollut mahdollista alkaa muuttamaan. Psykologi ehdotti lapsen koulun vaihtoa, koska entisen koulun opettajien asenteet lasta kohtaan, lukuun ottamatta lapsen omaa opettajaa, olivat muuttuneet pysyvästi negatiivisiksi.

Koulun vaihtoa edeltävänä keväänä heillä ei kuitenkaan ollut vielä aikomusta vaihtaa lapsensa koulua. Kesäksi he halusivat lapsensa leireille, jotta tämän ei tarvitsisi olla mielipahaa aiheuttavien kavereidensa kanssa. Hän oli kuullut Kristillisestä Koulusta jo aikaisemmin, mutta ei ollut kiinnittänyt asiaan sen enempää huomiota, ennen kuin heidän tuttavaperheensä poika meni Kristilliseen Kouluun. Jääkiekkoleirin jälkeen hän ja hänen miehensä ehdottivat lapselle jääkiekkjoukkueen vaihtamista. Samalla lapsi itse ilmoitti haluavansa vaihtaa Kristilliseen Kouluun. Lapsi oli tutustunut joihinkin koulun oppilaisiin ollessaan samalla leirillä heidän kanssaan ja kokenut heidän seuransa myönteisesti.

Hän ajattelee, että tärkein asia, mikä vaikutti heidän päätökseensä laittaa lapsensa Kristilliseen Kouluun oli se, että he halusivat lapsensa ympäristöön, jossa tämä saa olla oma itsensä tarvitsematta jatkuvasti hakea kavereiden hyväksyntää. He ajattelivat, että tilanne ei voi enää mennä huonommaksi eikä Kristillisestä Koulusta voi ainakaan olla mitään haittaa heidän lapsensa tilanteeseen. Aikaisemmin lapselle aiheutti ristiriitaa se, ettei hänen isänsä omannut kristillistä vakaumusta. Isän tekemä henkilökohtainen uskonratkaisu vaikutti osaltaan siihen, että myös isä halusi laittaa lapsensa Kristilliseen Kouluun.

Hänen lapsensa oli innostunut koululainen uuden koulun alkuvaiheessa ja lähti kouluun aamuisin yhtä mielellään kuin ensimmäisellä luokallaan. Alkusyksyllä lapsi oli epätavallisen innostunut läksyistä. Kahden suuren muutoksen, koulun ja jääkiekkjoukkueen vaihdon, seuraukset olivat hyviä. Hän oli helpottunut ja iloinen, kun hän näki, että hänen lapsensa sai takaisin kadottamansa ihmisarvon. Uudessa jääkiekkjoukkueessa lapsi tunsu alussa huonommuutta muihin nähden, mutta on sittemmin sopeutunut joukkueeseen hyvin ja saanut kavereita.

Hänen lapsensa ei ole enää vanhojen jääkiekkokavereidensa kanssa, mutta heidän kotinsa lähellä olevien vanhojen kavereiden kanssa lapsi on yhtä paljon kuin ennenkin. Vanhoista jääkiekkokavereista lapsi on itse ottanut etäisyyttä kiusaamisen takia, eikä lapsi enää tarvitse vanhoja jääkiekkokavereitaan, koska tällä on nyt paljon uusia kavereita koulusta ja uudesta joukkueesta. Lapsi on uusien koulukavereidensa kanssa vapaa-ajallaan silloin tällöin. Koulun oppilaat käyvät myös yhdessä joissakin lapsille järjestetyissä hengellisissä tapahtumissa.

Kavereiden luotettavuus edelliseen kouluun verrattuna on tuonut pysyvyyttä lapsen koulupäiviin ja parantanut kouluviihtyvyyttä. Itse koulunkäynnistä lapsi on aina pitänyt. Erityisesti lapsi pitää koulussa välitunneista ja liikunnasta. Ainoa kouluaine mistä lapsi ei pidä on historia. Lapsi pitää koulussa myös kavereista ja opettajastaan.

Lapsen mielestä nykyinen opettaja on tämän kaikista opettajista paras ja lapsi pitää opettajaansa oikeudenmukaisena ja luotettavana. Hänen mielestään myös lapsen edellinen opettaja kohteli lasta oikeudenmukaisesti, mutta lapsella on ollut opettajia, jotka eivät ole osanneet käsitellä lasta. Hänen mielestään nykyinen opettaja on ymmärtänyt hänen lastaan, mutta laittanut kuitenkin tälle selvät rajat.

Lapsi on joskus valittanut väsymystä koulumatkan suhteen, mutta sitä on tapahtunut vain muutaman kerran. Lapsi käyttää linja-automatkat lepäämiseen tai läksyjen tekemiseen. Hänen ihmettelee sitä, että lapsella on niin vähän läksyjä, mutta uskoo lapsen tekevän ne jo koulumatkalla, koska huomautuksia tekemättömistä läksyistä ei ole tullut.

Hänen mielestään tärkeitä ala-asteella opittavia asioita ovat sosiaalisuus, muiden kanssa toimeen tuleminen sekä vastuun ottaminen omista asioista. Hänen mielestään on tärkeää, että opettajat koulussa ovat kypsiä, vastuullisia aikuisia. Hän arvelee lapsensa suhtautuvan kouluun niin, että lapsen mielestä koulu on asia, joka täytyy suorittaa, jotta tulevaisuudessa voi saada itselleen ammatin.

Hän on ollut tyytyväinen koulun kristillisen opetuksen sisältöön sekä siihen miten sitä on opetettu. Hän on huomannut kristillisen opetuksen vaikutuksen lapsessaan, kun tämä on joskus puhunut hengellisestä asioista ikään kuin "opettajansa suulla". Hänen mielestään läpäisyperiaatteella annettu kristillinen opetus on hyvä tapa opettaa hengellisiä asioita, koska hänen mielestään on tärkeää, että hengellisyys on kaikessa toiminnassa mukana, eikä se näin erottaudu omaksi sarakkeekseen. Hän uskoo, ettei koulun kristillinen opetus ole vaikuttanut heidän perheensä hengellisyyteen, koska kristillisyyden muutenkin paljon esillä heidän kodissaan. Hän ei usko koulun vaikuttaneen perheen hengellisyyteen muutoin kuin siten, että lapsen on helpompi olla kummassakin paikassa niitä yhdistävän kristillisyyden vuoksi.

Lapsi on vilkas koululainen, joka nousee aamulla reippaasti ylös ja huolehtii tavaroistaan. Hän on tyytyväinen lapsensa koulumenestykseen, mutta hän toivoo, että lapsi ottaisi enemmän vastuuta koulunkäynnistään. Jos lapsi saa huomautuksen koulusta, asiasta keskustellaan kotona. Hän arvelee myös lapsensa olevan tyytyväinen koulumenestykseensä. Entisessä koulussa lapsella oli kova kilpailu tietyn porukan kanssa koenumeroista. Hän on huomannut, että lapsi on muuttunut tässä suhteessa, koska nykyään tämä pystyy olemaan aidosti iloinen toisten oppilaiden menestyksestä.

Lapsiryhmässä hänen lapsensa on organisoija, joka keksii tekemistä ja järjestää leikkejä. Lapsi pyrkii ottamaan kaikki mukaan leikkeihin ja huomioimaan nuorempia lapsia. Pienenä lapsi suhtautui vieraisiin hyvin avoimesti ja luottavaisesti, mutta kielteisten kokemustensa vuoksi lapsi oli varsinkin aikaisemmin hyvin ennakkoluuloinen ja saattoi tuoda itseään esille negatiivisellakin tavalla. Nykyään negatiivinen huomion hakeminen on vähentynyt ja tutustumistilanteissa lapsi tervehtii vieraita ystävällisesti sekä vastaa esitettyihin kysymyksiin asiallisesti. Kristillisen Koulun aikana lapsen yksin oleminen on lisääntynyt. Hänen mielestään lapsi on oppinut olemaan yksin, eikä tämän tarvitse jatkuvasti saada kavereita ympärilleen. Lapsi on hyvin erilainen sosiaalisissa tilanteissa riippuen siitä, onko toinen ihminen tuttu vai vieras. Vieraiden suhteen lapsi tuntee usein huonommuutta ja tarvitsee paljon rohkaisua ymmärtääkseen, että kelpaa sellaisenaan. Omien tuttujen kavereidensa kanssa lapsi tulee hyvin toimeen.

Lapsi on tunteiltaan temperamenttinen ja osaa näyttää sekä myönteiset, että kielteiset tunteensa, mutta ei ole pitkävihainen. Entisen koulun aikaan lapsi oli usein masentunut, kun häntä oli loukattu. Lapsi osaa itkeä, mutta itkee harvoin. Hänen lapsensa jännittää tuntiessaan itsensä epävarmaksi

sen suhteen hyväksytäänkö häntä. Lapsi on iloinen, kun perheessä tehdään jotain mukavaa ja odottamatonta ja onnellinen saadessaan käpertyä äidin kainaloon tai saadessaan jonkun etuoikeuden siksi, että on perheen vanhin lapsi. Lapsen tekee onnelliseksi myös se, että tämä saa vapautta toimia isojen poikien lailla. Lapsi kokee iloa onnistuessaan jossakin yli omien odotustensa. Lapsen hyviä puolia ovat huomaavaisuus ja hellyys. Lapsi on taitava ja osaa halutessaan olla korrekti.

Lapsen huono puoli on itsekkyyden, jonka valtaan joutuessaan lapsi unohtaa muuta ja vaatii huomiota vain omille asioilleen. Hän ajattelee luottavaisesti, että lapsella on kasvaessaan aikaa kamppailla itsekkyyden ja negatiivisten tunteidensa kanssa ja opetella niiden hallintaa. Lapsi on sosiaalinen ja vilkas ja hän arvelee lapsen itsekin pitävän itseään sosiaalisena ja muiden kanssa toimeen tulevana. Lapsi on hänen mielestään opetuksen tuloksena ymmärtänyt negatiivisten tunteiden hallinnan tarpeellisuuden. Lapsi on myös oppinut Kristillisen Koulun aikana myöntämään virheensä ja tunnustamaan oman heikon puolensa.

Lapsi on nykyisin tyytyväinen ulkonäköönsä. Tyytyväisyyttä tuo aikaisemman hintelyyden tilalle tullut lihaksikkuus ja pituuskasvu. Aikaisemmin lapsi on ollut pukeutumisen suhteen suurpiirteinen, mutta nykyään tämä huolehtii, että päälle pantavat vaatteet ovat ehjät. Lapsi pitää yleensä tiettyjä lempivaatteitaan. Liikunta on lapselle tärkeää ja lapsi on taitava monissa urheilulajeissa. Lapsi ei kuitenkaan pidä liikuntaa elämänsä tärkeimpänä asiana.

Kristillisessä Koulussa lapsi on saanut takaisin omanarvon tunteensa ja muuttanut enemmän siksi lapseksi joka tämä oli ennen vaikeuksien alkua. Hänen mielestään koulun hyväksyvä ilmapiiri on saanut aikaan lapsen itsetunnon tervehtymistä. Lapsi on itse kertonut aikaisemmin vaivanneen ahdistuneisuuden vähentyneen huomattavasti kristillisen koulun aikana.

Edellisen koulun aikana hänelle oli vanhempana vaikeaa se, että hänen täytyi selittää lapselle opettajan sanomia tai tekemiä asioita, jotka olivat vastaan heidän kotinsa arvoja. Kristillinen Koulu tukee heitä kasvatustehtävässään vanhempina, koska koulun arvot ovat yhteneviä kodin arvojen kanssa, eikä hänen enää tarvitse selitellä opettajan sanoja.

Hän haluaisi myös toisen lapsensa Kristilliseen Kouluuun, mutta ei halua painostaa lasta koulun vaihtamiseen, koska hän tietää, että pitkä koulumatka on lapselle rasittava ja hän on varoittanut kumpaakin lastaan pitkän koulumatkan rasittavuudesta. Hänen mielestään on tärkeää, että lapsi itse haluaa vaihtaa koulua, koska muutos vaikuttaa lapsen elämään. Jos hänen lapsensa olisi vasta aloittamassa peruskoulua, hän laittaisi lapsensa Kristilliseen Kouluuun ilman epäilystään.

Hän on mukana koulun yläaste-hankkeessa ja toivoo, että läpäisyperiaate saataisiin toimimaan myös yläasteella. Hän toivoo, että ihmiset uskaltaisivat tehdä enemmän rohkeita ratkaisuja lastensa hyväksi. Hänellä itsellään oli hetken aikaa koulun vaihdosta päätettäessä epävarma olo siitä mihin he olivat lähteneet. Lapsen entinen opettaja oli kuitenkin rohkaisemassa heitä ja myös hän itse tunsi, että he tekivät oikein. Hänellä oli myös luottamus siihen, että Jumala pitää huolta heidän lapsestaan.

4V

Lapsi on vaihtanut koulua jo kerran aikaisemminkin. Lapsi ehti juuri aloittamaan koulunsa, kun hän joutui ensimmäisen kerran vaihtamaan koulua. Alussa lapsi oli innostunut koulun käynnistä, mutta ajan myötä innostus hiipui. Kristillistä Koulua edeltävässä koulussa hänen lapsellaan oli kavereita, joiden kanssa hän on edelleen. Lapsi kävi edellisessä koulussa muuten mielellään, mutta lapsella ei mennyt opettajansa kanssa hyvin. Perheen äidin tuttava suositteli perheelle Kristillistä Koulua arvelleen, että vaihto voisi auttaa heidänkin lapsensa tilannetta. Äiti ehdotti lapselle koulun vaihtoa ja otti yhteyttä kristilliseen kouluun. He keskustelivat asiasta opettajien kanssa sekä perheen kesken ja hakemukset kirjoitettiin. Ennen päätöstä he kävivät yhdessä tutustumassa kouluun. Hän arvelee lapsen oman tahdon päästä rauhallisempaan ympäristöön olleen tärkein asia, mikä sai heidät päättämään koulunvaihtoon.

Hänen lapsensa aloitti mielellään Kristillisessä Koulussa. Samalla suunnalla asuva toinen perhe olisi halunnut järjestää yhteiskyydin koulumatkoille, mutta heidän lapsensa ei halunnut siihen mukaan. Lapsi tutustui uudessa koulussa nopeasti muihin ja sai heti kavereita. Hänen mielestään lapsi sopeutui alussa uuteen kouluun hyvin.

Lapsi viettää yhä aikaansa entisen koulun aikaisten kavereidensa kanssa. Lapsi on saanut hyvin uusia kavereita ja viettää myös heidän kanssaan niin paljon aikaansa, että on aika harvoin kotona.

Lapsi viihtyy hyvin uudessa koulussa, koska hänellä on paljon kavereita ja oppitunnit ovat rauhallisia. Hän arvelee, että lapsi ei entisessä koulussa pystynyt keskittymään tunneilla, koska

luokan työrauha ei ollut kovin hyvä. Lapsi on menestynyt Kristillisessä Koulussa paremmin kuin entisessä koulussaan. Hän arvelee sen johtuvan ryhmien pienestä koosta ja opettajien paneutumisesta yksittäisen oppilaan asioihin. Lapsen keskittymiskyky ja koulutyöhön paneutuminen ovat parantuneet Kristillisen Koulun aikana. Edellisen koulun aikaisen välinpitämättömyyden hän arvelee johtuneen aikaisemmasta koulun vaihtamisesta. Nykyään lapsi on ollut innostunut koululainen. Lapsi pitää koulussa käsitöistä ja äidinkielestä, erikoisesti aineiden kirjoittamisesta. Lapsi ei pidä matematiikasta, kun taas hänen veljelleen se on lempiaine.

Hänen mielestään koulumatkan pidentyminen on näkynyt aamuhäämisten vaikeutena ja kouluun lähtö on aikaisen heräämisen vuoksi joskus hankalaa. Hän tuo lapsen kouluun silloin kun hänellä on siihen mahdollisuus ja silloin lapsi lähtee kouluun mielellään. Hän on yrittänyt kuljettaa lasta mahdollisimman paljon ja joskus lapsi on jäänyt kavereidensa luo yöksi. Koulumatkojen linja-autolippujen ostaminen tekee perheelle joskus tiukkaa taloudellisesti ja hän kokee pitkän koulumatkan muutenkin rajoittava tekijänä.

Kotitehtävänsä lapsi hoitaa yleensä hyvin. Vaikeissa tehtävissä toinen vanhemmista auttaa lasta. Väsyneenä illalla lapsi voi valittaa kotitehtävistä, eikä jaksakaan tehdä niitä. Hänen mielestään entisen ja nykyisen koulun välillä ei ole eroa kotitehtävien suhteen. Hänen omasta mielestään ala-aste on välttämätön vaihe jatko-opiskelujen kannalta. He ovat vanhempina puhuneet lapselleen koulunkäynnin tarpeellisuudesta ja hän uskoo, että lapsi ymmärtää sen tärkeyden itsekkin. Hänen mielestään tärkeimpiä opittavia ala-asteella ovat perustaidot, kuten esimerkiksi kädentaidot ja laskeminen. Hänen mielestään koulussa opittavat sosiaaliset ja henkiset, ihmismieltä kehittävät taidot, ovat myös tärkeitä elämän kannalta.

Hänen lapsellaan on hyvä kuva omasta opettajastaan. Entisessä koulussa lapsella oli erittäin ankara opettaja, jonka kurinpalautus oli päivittäistä ja jatkuvaa sekä hänen mielestään oppilaille vahingollista. Nyt oppilas-opettaja-suhde toimii hänen hän saamansa käsityksen mukaan hyvin.

Hän ei itse omaa kristillistä vakaumusta, mutta hänen mielestään on hyvä, että lapsi saa olla tekemisissä kristillisten asioiden kanssa ja pohtia niitä. Lapsi suhtautuu hänen mielestään kristillisyyteen positiivisesti ja tämä on mukana hengellisessä kerhotoiminnassa myös vapaa-ajallaan. Kristillisestä Koulusta saamansa tiedon perusteella kaikki perusasiat ovat koulussa kunnossa. Hänen mielestään kristillinen opetus ja aika kristillisessä koulussa on tuonut hänen lapsensa elämään iloa ja pirteyttä. Hän uskoo muutokseen vaikuttaneen myös koulukavereiden vaihtuminen. Koulun kristillisyyttä ei ole vaikuttanut heidän perheeseensä ainakaan mitenkään negatiivisesti. Lapsi käy mielellään Kristillistä Koulua, eikä ole koskaan sanonut, ettei haluaisi mennä enää kouluun.

Hänen mielestään lapsi on reipas koululainen, joka käy koulua tunnollisesti. Lapsi menestyy saamiensa arvostelujen mukaan koulussa kohtalaisesti, vaikka koulun vaihto on vasta takana. Hän arvelee lapsen pitävän itseään keskitasoisesti menestyvänä oppilaana.

Hän ajattelee lapsensa olevan lapsiryhmässä ryhmän pelleilijä ja ilopilleri. Lapsi haluaa tutustua ja tutustuakin helposti uusiin ihmisiin ja uusiin paikkoihin. Hän arvelee Kristillisen Koulun ilmapiiriin vaikuttaneen lapsen asenteeseen toisia ihmisiä kohtaan myönteisesti. Vapaa-ajallaan lapsi ei halua olla yksin vaan haluaa aina kavereita seurakseen. Hän arvelee lapsen pitävän itseään sosiaalisesti aktiivisena, mutta tiedostavan myös ne huonot päivät, jolloin tämä on masentunut.

Lapsi on tunteiltaan ailahtelevainen. Toisinaan lapsi on reipas ja innostunut ja sitten taas pidemmän aikaa masentunut. Lapsi suuttuu, jos tätä joudutaan komentamaan. Lapsi suuttuu myös tilanteissa, joissa ei saa tahtoaan läpi. Lapsi leppyä kuitenkin nopeasti. Lapsi itkee helposti, jos tätä loukkaantua jos kavereiden kanssa on tapahtunut jotakin ikävää. Lapsi on luonteeltaan ailahtelevainen, äkkipikainen, mutta nopeasti leppyvä. Perusluonteeltaan lapsi on iloinen ja myönteinen. Hän arvelee lapsensa pitävän itseään iloisena, mutta tunnustavan myös äkkipikaisuutensa.

Hän arvelee perheen toisen vanhemman tietävän paremmin mitä lapsi ajattelee omasta ulkonäöstään, mutta olettaa lapsen olevan ulkonäkönsä aika tyytyväinen. Lapsi pitää mielellään lempivaatteitaan, eikä muuten juuri välitä pukeutumisestaan. Lapsi päättää itse mitä vaatteita laittaa päälleen. Hän ajattelee lapsen pitävän itseään keskinkertaisena liikkujana. Lapsi pitää liikkumisesta, erityisesti tanssimisesta, voimistelusta ja uimisesta.

Hän ei tiedä paljon koulun toiminnasta, mutta on tyytyväinen siihen mitä on kuullut koulusta. Hänen mielestään olisi tärkeää, että Kristilliselle Koululle tulisi yläaste, jotta lapsen ei tarvitsisi taas vaihtaa koulua. Hänen mielestään kristillisessä koulussa oppilaiden asioihin ja ongelmiin paneudutaan syvällisemmin kuin tavallisessa peruskoulussa. Hän arvelee, että Kristillisessä Koulussa lapsilla on paremmat mahdollisuudet välttää huumeet ja muut päihteet.

Perheen toinen lapsi ei ole vielä Kristillisessä Koulussa. Hän on valmis harkitsemaan asiaa, jos nuorempi lapsi itse haluaa vaihtaa Kristilliseen Kouluun. Päätös arveluttaa häntä, koska lapsi on vielä niin pieni ja koulumatkasta tulisi niin pitkä. Kaikki riippuu kuitenkin nuoremman lapsen omasta halusta, mutta nyt toistaiseksi tämä käy heidän kotinsa lähellä olevaa koulua.

5V

Edellisessä koulussa hänen lapsensa koulunkäynti sujui kaikin puolin hyvin, mutta saatuaan tietää Kristillisestä Koulusta lehtiartikkelin perusteella he vanhempina halusivat lapsensa tällaiseen kouluun. Koulun vaihtoa koskevaan päätökseen vaikutti se, että he kokivat, että tavallisessa peruskoulussa heidän lapsellaan ei ollut mahdollisuutta saada kristillistä kasvatusta. Ensimmäisen tutustumiskäynnin jälkeen lapsi itse teki päätöksen siitä, että hän haluaa ehdottomasti vaihtaa koulua. Hänen lapsensa halusi vaihtaa Kristilliseen Kouluun, koska tämä koki tutustumiskäynnillä hyväksyntää ja ystävyyttä muiden taholta. Alunperin heidän kaikkien lastensa oli tarkoitus vaihtaa Kristilliseen Kouluun, mutta sitten aloittajia olikin vain yksi.

Kaikesta uudesta ja erilaisesta huolimatta hänen lapsensa selvisi hyvin koulun vaihdosta. Entisen luokkakaverin samanaikainen tulo Kristilliseen Kouluun vaikutti myös sopeutumiseen. Hänen lapsensa on saanut uusia ystäviä uudesta koulusta sekä säilyttänyt vanhoja ystävyys-suhteitaan, joiden suhteen yhteydenpito on nykyisin harventunut. Kristillisen Koulun alkuaikoina lapsi oli arka solmimaan uusia kontakteja, mutta huomattuaan hyvän vastaanoton muiden taholta lapsi uskaltautui tutustumaan muihin oppilaisiin. Hänen mielestään koulun isoimmilla tytöillä on hyvä ja tiivis yhteys keskenään.

Hän on kuullut lapseltaan, että koulukiusaaminen on Kristillisessä Koulussa vähäistä ja melkein olematonta. Tämä on lisännyt kouluviihtyvyyttä entiseen kouluun verrattuna. Suuttuessaan lapsi saattaa kapinoida kouluun menoa vastaan, mutta lähtee yleensä mielellään kouluun. Hänen lapsensa pitää koulussa Raamatun tehtävistä, käsitöistä ja liikunnasta. Matematiikasta lapsi ei erityisemmin pidä, koska tämä on enemmän kielisuuntautunut oppilas.

Lapsi kulkee linja-autolla kouluun, mutta haluaisi kuitenkin usein vanhempien vievän hänet. Hän arvelee, että aikainen herääminen aamulla pidentyneen koulumatkan takia voi olla lapselle väsyttävää, mutta ero ei ajallisesti entiseen verrattuna ole kovin iso.

Hänen mielestään peruskoulu on välttämätön ja hyvä järjestelmä perustaitojen ja -tietojen saavuttamiseksi. Tärkeänä hän pitää myös sosiaalisten taitojen oppimista koulussa ja erityisesti Kristillisessä Koulussa opeteltavaa oman itsensä tuntemista. Hän uskoo lapsensa ajattelevan koulunkäynnin tarpeellisuudesta samansuuntaisesti kuin hän itse. Hän arvelee lapsensa pitävän tärkeänä kielten, matematiikan ja lukutaidon hallitsemista sekä kristillistä opetusta.

Hän ei ole kuullut lapsen sanovan mitään negatiivista nykyisestä opettajastaan. Lapsen entinen opettaja oli nainen ja nykyinen opettaja on mies. Entinen opettaja antoi enemmän läksyjä kuin nykyinen opettaja, eikä tämä aina antanut kunnollisia ohjeita tehtävien tekoa vasten. Läksyissä lapsella meni päivittäin aikaa muutama tunti. Hän ei tiedä onko entisen ja nykyisen koulun työskentelytavoissa muita eroja, mutta kristillisessä koulussa hänen mielestään lapset otetaan enemmän huomioon yksilöinä.

Kristillisen opetuksen hänen lapsensa koki heti alussa hyvänä asiana. Kristillisessä Koulussa saadun kristillisen opetuksen vaikutuksesta hänen lapsensa on tullut rauhallisemmaksi ja saanut lisää itsevarmuutta. Hänen mielestään koulun kristillinen opetus on sellaista, kun sen pitääkin olla ja esimerkiksi yhteiskristillisyyden periaatetta noudatetaan niin, että asioita, joissa eri kirkkokuntien välillä on eroavaisuuksia, ei käsitellä koulussa lainkaan. Hän pitää kristillisen opetuksen läpäisyperiaatetta hyvänä ja näkee tärkeänä sen, että se on hyväksytty virallisten tahojen puolelta. Tärkeänä hän pitää myös oman opetussuunnitelman käyttöönottoa.

Hänen lapsensa menestyy koulussa keskitasoa paremmin ja on hänen mielestään tunnollinen oppilas. Hän arvelee, että hänen lapsensa pitää itseään keskivertokoululaisena, mutta ei osaa sanoa asiasta tarkemmin, koska hän ei ehdi kovin paljon puhumaan lapsensa kanssa kouluasioista johtuen hänen työnsä luonteesta.

Entisessä koulussa lapsella oli joskus vaikeuksia sopeutua ryhmään, mutta nyt tilanne on parantunut. Lapsi on hänen mielestään yhteistyökykyinen ryhmän jäsen. Lapsella ei ole erityisiä tilanteita milloin tämä haluaisi olla yksin, mutta joskus väsyneenä tai tilanteen pakosta voi myös viettää aikaa yksin omassa huoneessa. Lapsi on useimmiten vapaa-ajallaan muiden lähellä asuvien lasten kanssa. Hän

arvelee lapsen pitävän itseään sosiaalisena ja hyvin muiden kanssa toimeen tulevana. Hänen lapsensa tutustuu nopeasti ihmisiin.

Lapsi on tullut rohkeammaksi tunteidensa näyttämisen suhteen ja ilmaisee niitä avoimesti. Lapsi suuttuu, kun ei saa tahtoaan läpi tai kun hän on väsynyt ja sisarukset kiusaavat. Hänen lapsensa itkee, jos hänelle luvattu asia joudutaan perumaan tai kun läksyjen teossa on vaikeuksia. Lapsi on iloinen, kun hän huomaa onnistuneensa jossakin hänelle annettussa tehtävässä. Lapsi on hänen mielestään luonteeltaan avoin, toiset huomioon ottava ja voimakastahtoinen. Hän uskoo myös lapsen pitävän itseään sosiaalisena, avoimena ja voimakastahtoisena. Lapsen muita ominaisuuksia ovat musikaalisuus, mielikuvituksellisuus, liikunnallisuus sekä äidillisyyys.

Lapsi halusi hiuksensa olevan erilaiset, mutta on muuten tyytyväinen ulkonäköönsä. Hänen lapsensa haluaa pukueta niin kuin muutkin eli muodinmukaisesti ja päättää itse mitä pukee päällensä. Lapsi luottaa omiin kykyihinsä ja taitoihinsa liikkujana.

Hänen mielestään koulun vaihto on ollut lapsen kannalta hyvä ratkaisu. Lapsi on saanut Kristillisessä Koulussa lisää varmuutta ja oppinut tuntemaan itseään paremmin. Lapsi on myös oppinut toimimaan paremmin muiden ihmisten kanssa. Hän kokee minäviikkotyöskentelyn olleen merkittävä vaikuttaja näiden asioiden oppimisessa.

Heidän perheensä kaikki lapset aikovat vaihtaa kukin vuorollaan Kristilliseen Kouluuun heti kun se ulkoisten puitteiden rajoissa on järkevää. Perheen vanhin lapsi on jo ilmaissut halunsa vaihtaa heti seuraavana syksynä Kristilliseen Kouluuun.

6.2 Koulunvaihto ja sopeutuminen yleisesti koettuna: yleinen merkitysverkosto

6.2.1 Koulunvaihtoa edeltänyt tilanne

Edelliseen kouluun liitetyt merkitykset vanhempien kokemana. Edelliseen kouluun liitetyt myönteiset merkitykset liittyvät ongelmattomuuteen, lapsen myönteiseen kouluasennoitumiseen, koulun hyvään yhteishenkeen ja toimiviin ihmissuhteisiin. Vaikeuksia ja ongelmia ovat aiheuttaneet lapsen sosiaaliin suhteisiin liittyvät ongelmat, kuten laajamittainen kiusaaminen tai oppilaan ja opettajan väliseen suhteeseen liittyvät ongelmat. Vaikeuksien aiheuttajana on koettu myös kodin ja koulun erilaisen arvoperustaan liittyvät asiat.

Koulunvaihtoon liittyvät syyt lasten kokemana. Koulunvaihtoon ovat johtaneet perheenjäseniin liittyvät syyt, kuten muiden sisarusten koulunvaihto ja toisen vanhemman kehoitus koulunvaihtoon tai entiseen kouluun liittyvät syyt, kuten kavereiden puuttuminen, päihteiden kokeiluvaara, oma häiritsevä käyttäytyminen ja vaikeudet opettajan kanssa.

Koulunvaihtoon liittyvät syyt vanhempien kokemana. Aikaisemmin koulunvaihtoon kielteisesti suhtautuneen vanhemman suostumus ja koulumaksujen poistuminen ovat

antaneet mahdollisuuden koulunvaihtopäätöksen tekemiseen. Asiantuntijoiden tai tuttavien taholta tullut ehdotus vaihtaa koulua ovat myös olleet vauhdittamassa päätöstä. Turvallisen ja lapsen myönteistä kehitystä tukevan ympäristön hakeminen sekä kasvatuksellisen tuen saamisen odotus ovat olleet syynä koulunvaihtoon. Tärkeänä on koettu myös kristillisten arvojen välittyminen ja kristillisen opetuksen saaminen. Päätös kouluvaihdosta on tehty yhdessä perheenä tai se on tullut lapsen omana päätöksenä. Myönteisenä koetut tutustumiskäynnit tai koulun oppilaiden tunteminen ovat vaikuttaneet lasten tekemiin itsenäisiin päätöksiin.

Uuteen kouluun liittyvät lasten odotukset. Odotukset liittyvät ulkoisen käyttäytymisen erilaisuuteen, kuten kiroilun esiintymättömyyteen ja päihteettömyyteen, sosiaalisiin suhteisiin, kuten kavereiden saamiseen ja ryhmässä hyväksytyksi tulemiseen, sekä kristillisyyteen liittyviin asioihin, kuten mahdollisuuteen rukoilla ja saada Raamatun mukaista opetusta.

Uuteen kouluun liittyvät vanhempien odotukset. Vanhemmilla ei ollut paljon odotuksia Kristilliseen Kouluun liittyen, mutta omien tarpeiden on koettu täyttyneen. Odotukset liittyvät kouluympäristön turvallisuuteen ja kristilliseen opetukseen. Odotuksena on ollut myös oletus siitä, ettei lapsen tilanne voi enää huonontua.

Lasten odotukset jakaantuvat Kristillisen Koulun erityispiirteisiin kohdistuviksi odotuksiksi ja sosiaalisiin suhteisiin liittyviksi odotuksiksi.

Lasten elämänmuutosten yhteydessä on lasten suurimmaksi huolenaiheeksi ennen muutosta todettu ystävyysuhteiden menettämisen pelko sekä vastaavasti huoli uusien ystävien saamisesta ja uudessa luokkayhteisössä hyväksytyksi tulemisesta. (Pinola 1995, 151).

Pietarisen (1999) mukaan uuteen kouluun siirryttäessä sosiaalisen verkoston tuki koetaan erittäin tärkeänä sopeutumista helpottavana tekijänä. Erilaisista tekijöistä ja taustamuuttujista, kuten sukupuoli ja aikaisempaan kouluun liittyvät tekijät, riippumatta kavereiden saaminen ja uudessa ympäristössä hyväksytyksi tuleminen liittyvät niihin odotuksiin, joita koulua vaihtavalla mielessään on. (1999, 121.)

6.2.2 Uuden koulun alkuaikaan liittyvät merkitykset

Lasten muihin oppilaisiin liittämät merkitykset. Koulun alkaessa uudesta koulusta tunnettu on muutamia oppilaita tai ei tunnettu ketään. Tutustuminen muihin oppilaisiin on tapahtunut nopeasti.

Lasten koulun erilaisuuteen ja kristillisyyteen liittämät merkitykset. Kristillinen opetus on muistuttanut aikaisemman koulun uskontotunteja ja tuntunut samanlaiselta. Useimmiten kuitenkin koulun arki on tuntunut erilaiselta kuin edellisen koulun aikaiset koulupäivät. Uudessa koulussa ei kiroilla eikä jätetä ryhmän ulkopuolelle. Työrauhan ja yleisen järjestyksen ylläpitäminen tärkeämpää uuden koulun opettajille kuin aikaisemman koulun opettajille. Tapauksessa, jossa kristillinen opetus on tuntunut oudolta ja jossa on esiintynyt halua mennä takaisin vanhaan kouluun asenne on muuttunut ajan mittaan myönteiseksi, millainen se on useimmiten ollut alusta saakka. Kristillinen opetus on auttanut poistamaan aikaisemmin koettuja pelkoja.

Lapsen koulunaloitus vanhempien kokemana. Lapsissa todettu alkuvaiheessa selvää innostuneisuutta sekä myös alkujännitystä. Sopeutuminen uuteen kouluun on ollut alusta asti onnistunutta, mihin osaltaan on vaikuttanut kavereiden saaminen ja joidenkin koulun oppilaiden tunteminen entuudestaan.

Kouluvaihdon alkuvaiheisiin liittyy luonnollisesti jännitystä. Jännityksen ja jopa psyykkisen epätasapainoisuuden kokeminen on elämänkriisiksi luettavan koulunvaihdon yhteydessä tavallista. Onnistuneen sopeutumisprosessin myötä jännityksen ja epätasapainoisuuden tunteet vähitellen vähenevät ja loppuvat. (kts. Sarmavuori & Piha 1981, 13.)

6.2.3 Kaverisuhteisiin liitetyt merkitykset

Entisen koulun aikaiset kaverit lasten kokemana. Aikaisemmassa koulussa lapsilla on ollut yksi hyvä kaveri tai paljon kavereita, jolloin kummassakin tapauksessa suhteet ovat toimivia myös koulunvaihdon jälkeen. Aikaisempia kaverisuhteita ei ole ylläpidetty kovin tiiviisti, jos kavereiden taholta on edellisen koulun aikana koettu

kiusaamista. Kouluvaihtoon kaverit ovat suhtautuneet kiusaamalla, kyselemällä tai vaikenemalla koko asiasta.

Entisen koulun aikaiset kaverit vanhempien kokemana. Aikaisemman koulun aikaiset kaverisuhteet ovat säilyneet. Yhteydenpito entisen koulun aikaisiin kavereihin on vähentynyt rajoittuen tiettyyn kaveriporukkaan tai yhteen ystävään.

Kaikki tutkimuskohteena olevat lapset ovat saaneet koulua vaihtaessaan säilyttää asuinpaikkansa. Lapsilla on ollut mahdollisuus säilyttää vanha ystäväpiirinsä tai halutessaan vähentää yhteydenpitoaan vanhoihin ystäviinsä. Asuinpaikan muuttumattomuus voidaan nähdä koulunvaihtoprosessia pehmentävänä ja helpottavana asiana (Pinola 1995, 138, 146.)

Kristillisen Koulun aikaiset kaverit lasten kokemana. Ystävyystyminen koulun muiden oppilaiden kanssa on koettu nopeasti tapahtuvaksi ja myönteiseksi tapahtumaksi. Uuteen ympäristöön sopeutumista auttanut joidenkin oppilaiden tunteminen entuudestaan sekä koulukiusaamisen puuttuminen. Kristillisen koulun kavereita tavataan lähes ainoastaan kouluaikoina pitkien välimatkojen vuoksi.

Kristillisen Koulun aikaiset kaverit vanhempien kokemana. Koulunvaihdon jälkeen lapset ovat saaneet uusia kavereita. Kristillisen Koulun tyttöjen välistä ystävyyttä pidetään tiiviinä. Uusien ystävien kanssa lapset ovat vain koulussa tai joskus harvoin vapaa-ajalla.

Lasten odotukset sosiaalisten suhteiden osalta ovat toteutuneet. Tällainen sosiaalisen verkoston suhteen koettu onnistuminen vaikuttaa myös muuhun kouluviihtyvyyteen. Tutkimusten mukaan sosiaalisissa suhteissa menestymistä seuraa opiskelun ja opetuksen kokeminen myönteisenä sekä oman roolin löytäminen uudessa sosiaalisessa yhteisössä. (Pietarinen 1999, 129; Salmivalli 1998, 62.) Vastaavasti pettymykset sosiaalisissa suhteissa vaikuttavat uudesta oppimisympäristöistä tehtyyn arviointiin niin, että uuteen kouluun liitettävät kuvaukset ovat negatiivisia (Pietarinen 1999, 130).

Kavereiden saaminen uudessa koulussa on tapahtunut suhteellisen nopeasti. Muiden oppilaiden rohkaiseva ja myönteinen suhtautuminen on osaltaan ollut auttamassa uuden oppilaan viihtymistä ja sopeutumista. Myös koulukiusaamisen

puuttuminen vaikuttaa merkittävästi sosiaalisen verkoston suhteen koettuun onnistumiseen.

Tutkimukseni tulos koulukiusaamisen puuttumisesta on erilainen verrattuna Lahtisen ja Mäkelän (1994) tutkimustuloksiin, joiden mukaan kristillisissä kouluissa esiintyy koulukiusaamista yhtä paljon kuin muissakin peruskouluissa (1994, 132, 134). Jyväskylän Kristillinen Koulu ei ollut mukana Lahtisen ja Mäkelän tutkimuksessa ja katsoisinkin koulun muodostavan oman erillisen yksikkönsä, jonka subjektit arvioivat ympäristöään omien kokemustensa perusteella varsin totuudenmukaisesti.

6.2.4 Kouluasenne

Koulussa viihtyminen lasten kokemana. Koulunvaihdon jälkeen on esiintynyt halua palata takaisin entiseen kouluun, mutta useimmiten koulunvaihtoa ei ole kaduttu. Uudessa koulussa viihdytään jonkun verran paremmin kuin entisessä koulussa. Koulunkäynti koetaan myönteisenä asiana erityisesti koulukavereiden vuoksi ja koulupäivien pituutta pidetään sopivana.

Koulussa viihtyminen vanhempien kokemana. Kouluviihtyvyys on parantunut edelliseen kouluun verrattuna. Edellisissä kouluissa koettu koulukiusaaminen tai epäonnistumisesta johtuneet moitteet ovat haitanneet koulussa viihtymistä. Kouluviihtyvyyden lisääntymiseen kristillisen koulun aikana ovat vaikuttaneet lapsien yksilöllinen huomioiminen ja kavereiden luotettavuus.

Kristillisessä Koulussa viihdytään verrattain hyvin. Yhteistä lasten ja vanhempien kokemukselle on, kuten jo monesti aikaisemminkin, sosiaalisten suhteiden toimivuus ja sen aiheuttamat positiiviset seuraukset. Yleisellä tasolla koulunkäyntiin ei liitetä kielteisiä merkityksiä. Koulussa viihtyminen merkitsee luonnollisesti sopeutumista uuteen kouluun (Lahti 1975, 30).

Koulutyön mieluisuus lasten kokemana. Myönteisenä koetaan käytännölliset aineet tai kaikki kouluaineet sekä kavereiden kanssa oleminen. Kielet, äidinkieli, matematiikka, kotitehtävät ja pisimmät koulupäivät aiheuttavat kielteisiä tunteita.

Koulutyön mieluisuus vanhempien kokemana. Koulutyön mielisuutta entisiin kouluihin verrattuna ovat parantaneet yksilöllisempi oppilaiden huomiointi ja pienet ryhmäkoot. Edellä mainitut asiat ovat saaneet aikaan vastuullisuuden ja itsenäisyyden omaksumista ja koulumenestyksen parantumista. Koulussa myönteisesti koettuja asioita ovat koulun käyminen kokonaisuutena, käytännölliset oppiaineet, kielet ja Raamatun opiskelu sekä kaverit. Historia ja matematiikka koetaan vähemmän mieluisena oppiaineena.

Koulutyön rasittavuus lasten kokemana. Kotitehtäviä uudessa koulussa saadaan vähemmän kuin aikaisemmissa kouluissa. Luottamus opettajan apuun ja luokan hyvä työrauha koetaan koulutyötä helpottavina asioina. Pidentynyttä koulumatkaa ei koeta rasittavana, mutta sen myönnetään aiheuttavan aamuväsymystä.

Koulutyön rasittavuus vanhempien kokemana. Pidentynyt koulumatka koetaan toisaalta rasittavana aikaisemman aamuheräämisen, lasten kuljetusvaatimusten sekä taloudellisten tekijöiden vuoksi. Toisaalta koulumatkaan tottuminen ja hyödyllinen käyttö sekä kuljettamisen näkeminen arvokkaana yhdessä olemisen mahdollisuutena ovat syitä, joiden vuoksi koulumatkaa ei pidetä rasittavana. Kotitehtävien määrä on vähäisempi kuin edellisissä kouluissa ja lasten ajatellaan hoitavan tehtävänsä hyvin muulloin kuin väsyneenä.

Koulutyön tarpeellisuus lasten kokemana. Tarpeellisiksi kouluaineiksi tulevan ammatin kannalta koetaan matematiikka, kielet ja äidinkieli. Elämän kannalta hyödyllisenä taitoina koetaan käytöstopojen, itsen ja muihin luottamisen oppiminen. Hyödyttöminä aineina tulevaisuuden kannalta pidetään historiaa ja kuvaamataittoa.

Koulutyön tarpeellisuus vanhempien kokemana. Vanhemmat itse näkevät koulunkäynnin merkityksen joko vähemmän tärkeänä tulevan elämän kannalta tai useimmiten erittäin tarpeellisena koulussa opittavien kognitiivisten perustaitojen sekä sosiaalisten taitojen kannalta. Lapsen ajatellaan suhtautuvan koulunkäynnin tarpeellisuuteen sitä lainkaan ajattelematta, tarpeettomana pitäen, ammatin saamisen kannalta tai kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen oppimisen kannalta.

Lapset ovat tietoisempia koulunkäynnin tarpeellisuudesta kuin mitä vanhemmat olettavat. Lapset kokevat tarpeelliseksi sekä taitojen, että tietojen

omaksumisen. Koulunkäynnin mielekkääksi ja tarpeelliseksi kokeva oppilas on hyvin todennäköisesti onnistunut sopeutumaan koulun käytänteisiin (Lahti 1975, 30).

Suhde opettajaan lasten kokemana. Verratessa nykyistä opettajaa edelliseen nykyisen opettajan ajatellaan osaavan opettaa asioita paremmin sekä olevan luotettavampi ja iloisempi. Muita opettajan hyviä puolia ovat oikeudenmukaisuus, rehellisyys ja opettajan usko Jumalaan. Huonona piirteenä mainitaan liian tiukan kurin pitäminen.

Suhde opettajaan vanhempien kokemana. Lapsilla on myönteinen kokemus opettajasta oikeudenmukaisena ja luotettavana opettajana. Opettaja - oppilas -suhteen toimivuuteen on vaikuttanut opettajan taito ymmärtää ja käsitellä oikealla tavalla lasta.

Lapset ja vanhemmat kuvaavat opettajaa samojen piirteiden, oikeudenmukaisuuden ja luotettavuuden, avulla. Lapsien kuvauksessa tulee ilmi myös opettajassa arvostettu uskonnollinen vakaumus. Korpisen (1990, 43) mukaan lapset kokevat opettajan sitä tärkeämmäksi, mitä enemmän opettajan arvot ja asenteet ovat samankaltaisia kuin lasten vanhempien arvot ja asenteet. Kristillisen Koulun oppilaiden vanhempien ja opettajan arvot ovat normaalin peruskoululuokan oppilaiden vanhempien ja opettajan arvoja keskenään verrattaessa enemmän yhtenevät kristillisen maailmankatsomuksen vuoksi.

Myös aikaisemmassa tutkimuksessa kristillisten koulujen oppilaiden ja opettajien välinen suhde on todettu myönteiseksi ja opettajan käyttäytyminen on lasten arvioissa nähty erittäin myönteisenä (Lahtinen & Mäkelä 1994, 114 - 115).

Samaan perheeseen kuuluvan lapsen ja vanhemman kokemuksista tulevat esille opettajan kurinpidolliset periaatteet. Lapsi ajattelee kurinpidon olevan liian tiukkaa, kun taas vanhempi näkee sen sopivana rajojen asettamisena. Kääriäinen (1986) toteaaakin selkeiden toimintarajojen tukevan erityisesti poikien minäkuvan myönteistä kehitystä (1986, 51).

Suhtautuminen opettajaan kertoo myös lapsen minäkuvasta. Opettajan myönteisesti kokevien lasten minäkuvan on todettu olevan positiivinen ja vahva (Kääriäinen 1980, 28).

Vanhempien kristilliseen opetukseen liittämät merkitykset. Lapsen suhtautuminen opetukseen on ollut myönteistä. Kristillisyyden esiintyminen kodin arkielämässä on

syynä siihen, ettei kristillisen opetuksen ajatella vaikuttaneen lapseen. Toisaalta opetuksen vaikutukset nähdään kauaskantoisina tai jo huomattavissa olevana itsevarmuuden ja rauhallisuuden kehittymisenä. Vanhemmat ovat tyytyväisiä läpäisyperiaatteeseen kristillisen aineksen opetusmetodina sekä yhteiskristillisyyden periaatteen toteutumiseen käytännössä.

Vain silloin kun vanhempien ennako-odotuksiin Kristillistä Koulua kohtaan liittyivät odotukset kristillisen opetuksen saamisesta nimetään myös opetuksen vaikutukset lapsessa. Vanhemmat, joiden odotuksiin kristillisen opetuksen saaminen ei kuulunut, eivät myöskään näe sen vaikuttaneen lapseensa. He ajattelevat kodin kristillisyyden olevan koulun kristillisyyttä voimakkaampi vaikuttaja lasten elämässä.

6.2.5 Minäkäsitys

Kouluminäkuva lasten kokemana. Koulumenestykseen ollaan yleensä tyytyväisiä ja itseä pidetään kohtalaisesti ja keskitasoisesti menestyvänä oppilaana. Tyytymättömyys, mutta myös tyytyväisyys menestykseen saavat aikaan keski-arvon nostamiseen liittyviä tavoitteita tai johonkin yksittäiseen oppiaineeseen liittyviä tavoitteita. Helpoiksi asioiksi koulussa koetaan yksittäiset kouluaineet tai sosiaalisiin suhteisiin liittyvät asiat, kuten kavereiden luotettavuus. Vaikeina asioina pidetään omien virheiden myöntämistä ja englannin opiskelua.

Lapsen kouluminäkuva vanhempien kokemana. Vanhemmat ovat tyytyväisiä lastensa koulumenestykseen ja asennoitumiseen koulua kohtaan. Koulumenestymisen arvellaan olevan keskitasoista, kohtalaista tai keskitasoa parempaa. Lapsen ajatellaan pitävän itseään ei- menestyvänä oppilaana, keskitasoisesti menestyvänä oppilaana tai lapsen arviota ei tiedetä. Lasta kuvaillaan tunnolliseksi, myönteiseksi ja reippaaksi koululaiseksi. Mahdollinen koulussa epäonnistuminen huomioidaan kotona ja lasta yritetään lohduttaa.

Kouluminäkuvaan liittyvissä vastauksissa korostuvat koulussa helppona ja myönteisenä koetut asiat. Tyytyväisyys omaan koulumenestykseen on yleinen havaittava piirre, mutta samalla esiintyy halua parantaa kouluarvosanoja jonkun yksittäisen oppiaineen kohdalla. Kouluminään liittyvät tekijät ovat selvästi lapselle

tuttuja ja läheisiä asioita, joita lapsi on ajatellut ja joista hän on muodostanut oman käsityksensä. Lapsilla ei ole vaikeuksia kuvata itseään koululaisena.

Vanhempien arviot lastensa tyytyväisyydestä koulumenestykseensä ovat mielenkiintoisia. Ne lapset, joiden vanhemmat arvioivat pitävän itseään ei-menestyvänä, ilmoittavat olevansa tyytyväisiä omaan koulumenestykseensä. Aikuisten kohdalla koulumenestyksen arvioinnista keskusteltiin haastattelutilanteessa yleisemmin, kun taas lasten kanssa menestymistä käsiteltiin yksittäisissä aineissa menestymisen kannalta. Erilainen asian käsittely voi selittää eron lasten ja aikuisten käsitysten välillä. Koulumenestykseensä tyytyväiset lapset nimeävät tyytyväisyydestään huolimatta aina jonkun oppi-aineen, jossa haluavat menestyä paremmin.

Sosiaalinen minäkuva lasten kokemana. Ryhmätilanteessa lapset ajattelevat toimivansa hyvien käytöstapojen mukaan ja yhteistyökykyisesti, toisia auttaen ja työrauhaa edistäen. Esille tulee selkeä oman johtajaroolin toteaminen sekä oman levottoman ja häiritsevän käytöksen tunnistaminen. Esiintyminen koetaan asiana, josta nautitaan ja jota harrastetaan. Tutustuminen vieraisiin ihmisiin on lasten mielestä aikaa vievää ja rohkeutta vaativaa, eikä tutustumisessa helposti tehdä aloitetta. Vieraiden ihmisten kanssa ollaan varautuneita, mutta pyritään ystävällisyyteen ja asiallisuuteen. Lapset kokevat olevansa seurallisia ja viihtyvänsä mieluiten muiden ihmisten seurassa. Joidenkin kohdalla myös yksin oleminen on hyvä tapa viettää aikaa. Itsensä arvioiminen toisten silmin on lapsista vaikeaa. Poikien osalta arviota ei osattu tehdä lainkaan tai muiden arvioiden ajateltiin liittyvän siihen, miten itse käyttäytyy. Tytöt ajattelevat muiden arvioivan heitä itseään myönteisellä kuvailulla tai omaavan luulon siitä, että itsellään on enemmän kavereita omalla asuinalueella kuin todellisuudessa on.

Lasten sosiaalinen minäkuva vanhempien kokemana. Lasten arvioidaan sopeutuvan hyvin ryhmään esimerkiksi luonteenpiirteidensä ansiosta. Jossakin tapauksessa entisessä koulussa on koettu ryhmään sopeutumattomuutta, mutta nyt tilanteen on koettu muuttuneen. Lapsi nähdään ryhmän johtajana, ryhmän hauskuuttajana tai levottomuutta aiheuttavana ryhmän jäsenenä. Vieraiden ihmisten suhteen lasten ajatellaan olevan jonkin verran varautuneita tai tuntevan alkujännitystä, mutta myös olevan kiinnostuneita ja aktiivisia. Jossakin tapauksessa lapsen suhtautuminen vieraisiin on muuttunut aikaisemmasta ennakkoluuloisuudesta ja huomion hakemisesta

ystävällisempään ja luontevampaan käyttäytymiseen. Kristillisen Koulun ilmapiiriin arvellaan myös vaikuttaneen lapsen myönteisempään suhtautumiseen toisia ihmisiä kohtaan. Lapsen sosiaalisuutta arvioitaessa lapsia pidetään muiden seuraa kaipaavina, mutta joissakin tapauksissa myös yksin viihtyvänä. Koulun vaihto on voinut tuoda mukanaan yksin olemisen opettelua, mikä on koettu myönteisenä asiana. Lapsenkäsityksen arvioiminen koetaan vaikeaksi, mutta jos osataan arvioida, ajatellaan lapsen pitävän itseään hyvin toisien kanssa toimeen tulevana ja sosiaalisena tai sosiaalisena, mutta myös masentuneisuutensa tiedostavana.

Vieraiden seurassa käyttäytymistä lapset ja heidän vanhempansa arvioivat hyvin samansuuntaisesti. Vanhemman ja lapsen arviot ryhmäkäyttäytymisestä ovat yhtenevät erityisesti itsensä johtajaksi kokemisen sekä häiritsevän ryhmäkäyttäytymisen kokemisen kesken. Lapsi, jonka vanhempi määrittelee johtajatyypiksi, tekee itsestään samanlaisen arvion. Lapsi, jonka vanhempi tietää häiritsevistä käyttäytymisestä ryhmässä, myöntää myös itse oman levottomuutensa.

Tutkimusten mukaan ryhmäkäyttäytymisellä voidaan nähdä olevan merkittävä vaikutus lapsen minäkuvaan sosiaalisissa suhteissa saadun palautteen kautta. Lasten edellä kuvaileminen ryhmätyötaitojen, kuuntelemisen ja kuulluksi tulemisen sekä auttamisen kautta yksilö oppii monia sosiaalisia taitoja, jotka osaltaan vaikuttavat myönteisen minäkuvan kehitykseen. (Aho & Laine 1997, 16). Minäkuvaltaan negatiiviset lapset ovat Ahon (1996) mukaan syrjäänvetäytyviä, torjuttuja, ujoja, kiusattuja tai kiusaajia (1996, 45). Näitä negatiiviseen minäkuvaan liittyviä ilmaisuja ei tullut esille lasten ja vanhempien sosiaalisen minäkuvan kuvauksissa.

Sosiaalisen minän kuvaaminen on lapsille jonkun verran vaikeampaa kuin itsensä kuvaaminen koululaisena. Erityisesti itsensä arvioiminen muiden ihmisten näkökulmasta on erittäin vaikeaa ja osalle lapsista mahdotonta. Pojat eivät halunneet tai osanneet kuvata arvioida muiden käsityksiä itsestään yhtä poikkeusta lukuun ottamatta lainkaan ja muillekin se oli vaikeaa.

Emotionaalinen minäkuva lasten kokemana. Lapset kuvaavat luonteenpiirteitään sekä hyvien, että huonojen ominaisuuksien kautta. Hyviksi ominaisuuksiksi nimetään ystävällisyys, seurallisuus, rauhallisuus, luotettavuus ja rehellisyys. Huonoina puolina pidetään tottelemattomuutta, äkkipikaisuutta, vilkkautta, levottomuutta,

arvaamattomuutta, tunteiden purkamista viattomiin ja pitkävihaisuutta. Lapset jännittävät uusissa tilanteissa, peli- ja esiintymistilanteissa, elokuvia katsoessaan tai epätietoisuutta kokiessaan. Anteeksipyyttäminen ja -antaminen koetaan helpoksi tai vaikeaksi, jos toinen on tahallaan loukannut. Itkemiseen ja surullisuuteen liittyviä asioita ei joko osata nimetä tai niiden ajatellaan liittyvän kipeänä olemiseen, fyysiseen kipuun tai sisarusten kanssa riitelyyn. Tytöt pitävät itkemistä fyysisesti raskaana tai psyykkisesti helpottavana asiana. Onnellisuutta ja iloisuutta aiheuttavat ystävät, harrastukset, vitsit, matkustaminen ja eläimet.

Lasten emotionaalinen minäkuva vanhempien kokemana. Vanhemmat arvioivat lastensa luonnetta seuraavilla ilmaisuilla: tunteellinen, avoin, hyväntahtoinen, positiivinen, seurallinen, ei- pitkävihainen, voimakastahtoinen, temperamenttinen, ailahtelevainen (reipas tai masentunut), itsekäs ja lyhytjännitteinen. Lapsen jännittämistä ei havaita tai sen ajatellaan liittyvän koetilanteisiin tai tilanteisiin, jossa lapsi kokee epävarmuutta hyväksytyksi tulemisen suhteen. Onnellisuutta ja iloa lapselle tuottavat onnistuminen, äidin olemassaolo, muut perheeseen liittyvät asiat ja mukavat yllätykset. Riidat ja pettymykset tuottavat surua sekä aikaisemmassa koulussa koettu hylkääminen masentumista. Koulun vaihdon myötä lapsen kielteisten tunteiden käsittelyssä on jossakin tapauksessa huomattu tapahtuneen muutosta parempaan suuntaan.

Ystävällisyys ja luotettavuus ovat lasten yleisimmin käyttämät ilmaisut luonteenpiirteiden kuvailussa. Äkkipikaisuus on huonoista puolista ainoa ilmaus, jota käytetään useamman kuin kerran. Vanhemmat arvioivat lapsiaan hyvinkin erilaisilla ilmaisuilla käyttäen vähemmän ns. negatiivisiin luonteenpiirteisiin liittyviä ilmaisuja.

Pojat, jotka eivät esittäneet arvioita muiden ajatuksista itsestään sosiaalisissa tilanteissa, eivät myöskään osanneet tai halunneet ilmaista itkemiseen ja surullisuuteen liittyviä asioita. Onnellisuutta ja iloisuutta tuottavia asioita nimetään enemmän kuin surua tuottavia asioita ja niistä on helpompi puhua.

Fyysinen minäkuva lasten kokemana. Muiden ihmisten arvioita omasta ulkonäöstä ei osata arvioida, muiden ajatellaan pitävän hassun tai tyhmän näköisenä tai ajattelevan myönteisiä asioita. Omaan ulkonäköön ollaan tyytyväisiä tai ulkonäköön ei liitetä mitään mielipidettä. Ulkonäössä pidetään erityisesti hiuksista ja valkoisista hampaista.

Kukaan ei halua olla kenenkään muun näköinen. Pukeutumiseen ei joko kiinnitetä huomiota, siihen ollaan tyytyväisiä tai sitä pidetään siistinä. Vaatteiden valintakriteerinä pidetään lämpimyyttä tai vaatteet valitaan itse oman maun mukaan. Lapset pitävät liikunnasta ja jokainen nimeää jonkun urheilulajin, jossa kokee olevansa hyvä. Lajit, joissa on koettu menestymistä, liittyvät yleensä harrastuksiin tai hyviin fyysisiin edellytyksiin.

Lasten fyysinen minäkuva vanhempien kokemana. Vanhemmat ajattelevat lastensa olevan yleisesti ulkonäkönsä tyytyväisiä, mutta luettelevat myös asioita, joihin lapsi ei ole tyytyväinen. Vanhemmat arvelevat lapsensa haluavan olla pidempi tai tummempi, haluavan erilaiset hiukset tai ajattelevan lapsen olevan tyytyväinen lähinnä kasvamisen mukanaan tuomiin muutoksiin. Pukeutumisen suhteen vanhemmat arvelevat lapsille tärkeiksi asioiksi uusien vaatteiden saamisen, vaatteiden puhtauden ja ehjyyden, lempivaatteiden käyttämisen tai omien pukeutumispäätöksien tekemisen. Lapsen ajatellaan pitävän itseään fyysisten ominaisuuksiensa vuoksi heikkona urheilijana tai useimmiten lapsen ajatellaan luottavan omiin kykyihinsä liikkujana ja olevan tyytyväinen itseensä.

Pojat, jotka eivät sosiaalisen ja emotionaalisen minäkuvan kohdalla esittäneet mitään arvioita toisten ihmisten ajatuksista heistä itsestään eivät myöskään fyysisen minäkuvan kohdalla halunneet tai osanneet ilmaista näitä arvioita. He eivät myöskään eritelleet omaan ulkonäkönsä liittyviä asioita lainkaan. Jonkinlaista tyytyväisyyttä omaan ulkonäköön voisi kuvata se, että he eivät halua olla kenenkään muun näköisiä.

Pukeutumiseen jokainen lapsi suhtautuu eri tavalla. Sukupuolierot tuovat selvästi vaihtelevuutta suhtautumistapoihin. Lapset suhtautuvat omaan liikunnallisuuteensa samansuuntaisesti kuin heidän vanhempansa arvelevat heidän suhtautuvan. Ainoa poikkeus on tapaus, jossa vanhempi arvelee lapsensa pitävän itseään heikkona urheilijana, mutta jossa lapsi kuitenkin itse pitää itseään hyvänä harrastamassaan lajissa.

6.2.6 Vanhempien muut Kristilliseen Kouluun liittämät merkitykset

Perheen muut peruskoulua käyvät lapset. Vanhemmillä on koulunvaihtosuunnitelmia myös muiden lastensa suhteen. Kouluvaihtopäätöstä hidastavia tai estäviä asioita ovat toisen vanhemman eriävä mielipide, lapsen oman päätöksen odottaminen, sekä lapsen kasvamisen odottaminen, jotta lapsi voi paremmin selviytyä pidentyvästä koulumatkasta.

Kristillisen Koulun ja aikaisemman koulun vertailuun liittyvät merkitykset. Merkitykselliseksi on koettu pienien ryhmäkokojen mahdollistama lasten yksilöllinen huomioiminen ja ongelmiin puuttuminen. Oppilasryhmien rauhallisuus ja niissä vallitseva ulkoinen järjestys ovat erilaista aikaisempaan kouluun verrattuna. Koulun ja kodin arvomaailman samanlaisuus ja kouluympäristön turvallisuus mahdollistavat kasvatuksellisen tuen saamisen ja rauhallisuuden sekä levollisuuden tuntemisen lapsen koulunkäynnin suhteen. Aikaisemmin vanhempainilloissa koettu ulkopuolisuus on vaihtunut yhteiseen vastuullisuuden kokemiseen kaikista koulun lapsista.

6.3 Sopeutumisen tarkastelua

Sopeutumista tarkasteltaessa ei ole helppoa ja yksiselitteistä luokitella oppilaita "hyvin" ja "huonosti" sopeutuneisiin, koska sopeutuminen on aina suhteellinen käsite (Korkiasaari 1986, 211). Sopeutumiseen vaikuttavat hyvin monenlaiset taustatekijät, kuten yksilön persoonalliset ominaisuudet, oppimisvalmiudet, kotiolot ja muu elämäntausta, joita ei tässä tutkimuksessa ole kartoitettu. Sopeutumista tarkastellaan vain valittujen, sopeutumisen käsitteeseen liittyvien osatekijöiden kautta.

Sosiaalisissa suhteissa onnistuminen on merkittävä kokemus Kristilliseen Kouluun syksyllä 1998 tulleille oppilaille. Kukaan uusista oppilaista ei ole kokenut kiusaamista tai ryhmän ulkopuolelle jättämistä. Kristillisten koulujen oppilaiden välisten keskinäisten suhteiden on todettu olevan hyvät myös aikaisemmassa tutkimuksessa (Lahtinen & Mäkelä 1994, 112.) Lasten tyytyväisyys uuden koulun sosiaalisiin suhteisiin näyttääkin olevan avainasemassa onnistuneen sopeutumisprosessin kannalta.

Vanhempien asennoitumisen koulua kohtaan on todettu vaikuttavan lasten kouluasenteeseen (Anttila & Kari 1992, 91). Kristillisen koulun vanhemmat ovat tehneet poikkeuksellisen ratkaisun vaihtaessaan lapsensa koulua kesken peruskoulun. Heidän asenteensa kristillistä koulua kohtaan on myönteinen ja sen voi katsoa vaikuttavan myös lapsiin. Lasten asenteet ovat joillakin kohden jopa aikuisten asenteita myönteisempiä.

Anttilan ja Karin mukaan koulua kesken ala-asteen vaihtaneiden oppilaiden kouluasenne on muiden oppilaiden kouluasennetta negatiivisempi (1992, 85). Kouluasenteeseen kielteisesti vaikuttavina tekijöinä pidetään vanhempien, kavereiden ja opettajien vaikutusta sekä mahdollisesti pidentynyttä koulumatkaa ja koulupäivää (1992, 85 - 86).

Tutkimuksessani tämä asetelma näyttääerilaiselta. Kavereiden puolelta koettu ystävyys ja opettajan oikeudenmukaisuus ja luotettavuus sekä vanhempien myönteinen asennoituminen koulua kohtaan ovat vaikuttaneet lapsen kouluasenteeseen myönteisellä tavalla. Pitkät koulumatkat ja -päivät ovat saaneet joitakin negatiivisia merkityksiä, mutta ne ovat selvästi vähäisempiä koulumatkaan ja koulupäivän pituuteen liitettyihin neutraaleihin tai positiivisiin merkityksiin verrattuna.

Lasten kouluun liittyvät asenteet ovat varsin myönteisiä. Tällainen myönteinen asennoituminen koulua kohtaan on yksi merkittävä tekijä uuteen kouluun sopeutumisessa. Kielteisiä merkityksiä lapset liittävät vain joihinkin yksittäisiin oppiaineisiin, mitä ei mielestäni voida nähdä koulun vastaisena asenteena, vaan henkilökohtaisten mieltymysten osoittajana. Vanhempien arviot lastensa kouluasenteesta ovat samansuuntaisia: kielteisiä merkityksiä liitetään ainoastaan pidentyneeseen koulumatkaan, kotitehtäviin ja joihinkin oppiaineisiin.

Yksittäisiin oppiaineisiin liittyviä vaikutuksia ei kuitenkaan pidä unohtaa, vaan ne tulee nähdä merkityksellisinä kokonaisuuden kannalta. Oppiaineisiin liitetyt arvostukset ja arviot vaikuttavat koulun mielekkyyden kokemiseen ja opiskelumotivaatioon. (Olkinuora 1979, 60).

Minäkuvaa tarkastellaan lapsien ja vanhempien kuvauksia vertailemalla. Tarkoituksena ei ole pitää vanhempien kuvaa lapsesta oikeana ja lapsen vääränä, vaan vertailla näitä ja tehdä johtopäätöksiä lasten minäkäsityksen realistisuudesta. Vanhempien ja lasten käsityksiä vertailtaessa tulee esiin myös kysymys siitä, kuinka

hyvin vanhemmat tuntevat lapsensa ja kuinka hyvin yleensä ihminen voi tuntea toisen ihmisen. Yksittäiset tapaukset tulevat tuloksia tarkasteltaessa toisinaan esiin, mutta pyrkimyksenäni on pysytellä yleisellä tasolla.

Kouluminäkuva on lapsen minäkäsityksen osa-alueista hyvin kehittynyt ja tutkimushenkilöittäin kohdalla varsin realistinen. Omaan koulumenestykseen ollaan yleisellä tasolla tyytyväisiä, mutta tyytyväisyydestä huolimatta omataan tavoitteita eri oppiaineiden suhteen. Lasten kouluminälleen antamista merkityksistä kuvastuu halu kehittyä ja menestyä koulutyössä, mikä osaltaan kertoo myönteisestä minäkäsityksestä (kts. Aho 1996, 44). Kristillisten koulujen lasten kouluminäkuva on myös aikaisemmassa tutkimuksessa todettu varsin myönteiseksi (Lahtinen & Mäkelä 1994, 91).

Sosiaalisen minäkuvan osalta vanhempien ja lasten kuvaukset ovat melko yhteneviä. 4. - 6. -luokkalaisten oppilaan käyttäytyminen sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa näyttää saaneen jo joitakin vakiintuneita muotoja, jotka ovat sekä lapsen että hänen vanhempansa tunnistettavissa. Sosiaalisen minäkuvan kohdalla tulee esiin vaikeus kuvailla itseä toisten näkökulmasta.

Sosiaalisen minäkuvan osalta normatiivisen ja todellisen minäkäsityksen ero näkyy selvästi. Todellinen minäkäsitys kuvaa sitä, millaisena lapsi pitää itseään. Omien sosiaalisten ominaisuuksien ja käyttäytymistapojen kuvaaminen on lapsille mahdollista ja kuvausten voidaan katsoa olevan hyvinkin realistisia verrattaessa vanhempien ja lasten sosiaalisuudelle antamia merkityksiä.

Sosiaalisen minäkuvan osalta normatiivinen minäkäsitys näyttää olevan todellista minäkäsitystä heikompi. Lasten on vaikea kuvata sitä, millaisena muut häntä pitävät. Normatiivisen minäkuvan heikkous todelliseen minäkuvaan verrattuna korostuu erityisesti poikien kohdalla.

Normatiivisen minäkuvan heikkouden voidaan ajatella liittyvän joihinkin minäkäsitykseen varsinaisesti liittymättömiin tekijöihin. Voidaan ajatella, että lapsi ei ole tullut pohtineeksi asiaa aikaisemmin. Tämä vaihtoehto näyttää vähemmän mahdolliselta, koska ihminen kuitenkin jäsentää jatkuvasti maailmaansa ja omaa itseänsä suhteessa toisiin ihmisiin. Toisaalta itsensä kuvaaminen toisten ihmisten näkökulmasta saattaa tuntua nolostuttavalta tai liialliselta avoimuudelta. Kääriäinen (1988) on minäkuvatutkimuksissaan huomannut, että ihmiset kuvaavat helposti itseensä

liittyviä myönteisiä asioita ja ominaisuuksia sekä osaamistaan vähätellen (1988, 21). Omien vahvojen puolien, niin kuin myös heikkouksien, esiin tuominen koetaan vaikeana.

Lapset osaavat kuvailla luonnettaan erilaisten ilmaisujen avulla. Lapsille luonteenpiirteiden kuvaaminen näyttää olevan tunteiden kuvaamista helpompaa. Vanhemmat sen sijaan puhuvat mielellään lapsiensa tunteista ja niiden ilmenemisestä. Emotionaalisen minäkuvan kohdalla lasten osalta merkittäväksi nousee negatiivisten tunteiden kuvailemisen vaikeus sekä itkemisestä puhumisen vaikeus. Vanhemmat kuitenkin kertovat lapsiensa joskus itkevän sekä olevan surullisia.

Emotionaalinen minäkuva osoittautuu hyvin henkilökohtaiseksi minäkäsityksen alueeksi ja sosiaalisen minäkuvan kohdalla pohtimani syyt kuvailun vaikeuden suhteen voivat olla relevantteja myös tällä kohdin. Jos oletetaan, että nämä minäkäsitykseen suoranaisesti liittymättömät syyt tällä kohdin eivät ole päteviä, voidaan emotionaalisen minäkuvan todeta olevan lapsilla vielä rakentumisvaiheessa.

Minäkäsityksen osa-alueista vaikeimmin lähestyttävä on fyysinen minäkuva. Omien ulkoisten ominaisuuksien arvioiminen on yleensä vaikeaa tai siitä ei haluta puhua. Vanhemmat ajattelevat tietävänsä mitä mieltä lapset omista fyysisistä ominaisuuksistaan ovat. Omiin fyysisiin kykyihin liittyvistä asioista lapset ovat hyvinkin tarkkaan selvillä (vrt. Kääriäinen 1986, 49). Erityisesti pojista Aho ja Laine (1997, 42) toteavat, että ne pojat, jotka harrastavat joukkuelajeja ja kokevat olevansa motorisesti vahvoja, omaavat myös vahvan minäkäsityksen. Kouluikäisten fyysiset ominaisuudet ja urheiluasuoritukset ovat yleensäkin vahvasti yhteydessä minäkuvaan (Kääriäinen 1986, 49).

Minäkäsityksen eri osa-alueiden tarkastelu näyttää kokonaisuudessaan seuraavalta: todellinen kouluminäkuva sekä todellinen sosiaalinen minäkuva ovat myönteisesti kehittyneitä ja terveitä. Emotionaalisen minäkuvan osalta todellinen minäkäsitys on kouluminäkuva ja sosiaalista minäkuva jonkun verran heikompi. Normatiivinen minäkäsitys tulee esille lähinnä sosiaalisen minäkuvan ja fyysisen minäkuvan kohdalla ja on kummankin osalta jonkun verran heikompi kuin todellinen minäkuva. Fyysisen minäkuvan osalta todellinen minäkäsitys on heikoin.

Kristillisen Koulun oppilaiden minäkäsityksen kokonaiskuvaa on vaikeampi hahmottaa. Korpinen (1993) kuvailee terveen realistisen minäkäsityksen omaavaa yksilöä seuraavasti:

Yksilö tuntee omat heikot ja vahvat puolensa. Hän ei pidä kaikesta itsessään, mutta ei kuitenkaan tunne itseään arvottomaksi. Hän kykenee iloitsemaan hyvistä puolistaan sekä hyväksymään huonot puolensa. Oppilaana hän on tiedonhaluinen, itsensä hillitsevä, uskoo onnistumisen mahdollisuuksiin; kykenee hyväksymään epäonnistumisensa väheksymättä itseään, on tyytyväinen itseensä, asettaa itse päämääränsä. Hän osaa nauttia menestymisestä, oppii virheistään ja suoriutuu tehtävistään kykyjensä mukaisesti. (Korpinen 1993, 6.)

Korpinen määritelmän pohjalta ja minäkäsityksen eri osa-alueita tarkastelemalla syksyllä 1998 Kristilliseen Kouluun tulleiden oppilaiden minäkäsitys näyttää yleisellä tasolla melko myönteiseltä ja kehittyneeltä. Minäkäsityksen kehittymättömyyttä ja heikkoutta esiintyy erityisesti fyysisen minäkuvan ja jonkun verran myös emotionaalisen minäkuvan kohdalla.

Korpinen (1990) mukaan koulun ja kodin yhteistyö sekä yhdensuuntaiset tavoitteet voivat vahvistaa yksilön minäkäsitystä (1990, 17.) Kodin ja koulun yhteinen kristillinen arvomaailma toimii koulua ja koteja yhdistävänä tekijänä. Lapsilla on mahdollisuus kasvaa ja kehittyä eri ympäristöissä, joilla arvopohja on kuitenkin sama. Minäkäsitykseen tällä yhdenmukaisuudella voi olla positiivisia vaikutuksia ja sen voidaan ajatella vaikuttavan merkittävästi yksilön kokonaiskehitykseen (Korpinen 1990, 44.)

Kristillisen Koulun oppilaiden minäkäsitykseen vaikuttavana tekijänä voidaan nähdä koulussa tapahtuva minävihkotyöskentely. Koulu korostaa yksilön minäkäsitykseen ja itsetuntoon liittyviä asioita ja käytännössä näiden asioiden käsittely tapahtuu minävihkotunneilla. Minävihkotyöskentely ohjaa lasta aktiivisesti ajattelemaan ja pohtimaan omaan itseen liittyviä asioita.

Minäkäsitystä on yleisesti käytetty sopeutumisen mittarina. Tässäkin tutkimuksessa minäkäsityksen antama tieto kertoo oppilaiden sopeutumisesta uuteen kouluunsa kouluasenteen antaman tiedon ohella.

6.4 Tutkimuksen luotettavuudesta

Tutkimusprosessini eri vaiheiden luotettavuutta tarkastelen pääasiassa Perttulan (1995b) kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin liittämien kriteerien avulla. Kriteerit liittyvät spesifisti tajunnallisten ilmiöiden tutkimuksen luotettavuuteen. (1995b, 43 - 44.) Merkityksiin ja niiden suhteisiin kohdistuvassa tutkimuksessa luotettavuuden kannalta tärkeää on tutkimusprosessin kokonaisuuden ja tutkittavan ilmiön perusrakenteen analysoiminen (1995b, 43). Tutkittavaa ilmiötä olen analysoinut tutkimusraportin tutkimusmenetelmistä kertovassa osassa.

Luotettavuuden kannalta tärkeäksi kriteeriksi todetaan tutkittavan ilmiön perusrakenteen, aineistonhankintatavan, teoreettisen lähestymistavan, analyysimenetelmän ja tutkimuksen raportointitavan looginen yhteys (1995b, 43). Tutkimuksen eri vaiheista olen kertonut mahdollisimman laajasti ja perusteellisesti kunkin vaiheen kohdalla. Olen mielestäni onnistunut tutkimusprosessissani noudattamaan loogisuuden ja järjestelmällisyyden periaatetta alusta loppuun saakka.

Tutkimusprosessin osavaiheista tiedonkeruumenetelmää tarkemmin arvioitaessa haluan kiinnittää huomion haastattelijan vaikutukseen. Minäkuvan osalta havaitut tyttöjen ja poikien väliset erot voivat johtua tästä tiedonkeruumenetelmään liittyvästä syystä. Tyttöjen on saattanut olla helpompi kertoa itseensä liittyvistä asioita naishaastattelijalle kuin poikien.

Haastattelijan vaikutus on myös saattanut ohjata lapsia vastaamaan oletettujen oikeiden vastausten mukaisesti, koska olin aiemmin harjoitteluajana toiminut heidän opettajanaan. Haastattelut tein vasta harjoittelujakson päätyttyä siksi, että pääsisin irti opettajan roolista myös lasten mielikuvissa. Haastattelujen alussa korostin tilanteen luottamuksellisuutta ja sitä, ettei kysymyksiin ole oikeita tai väärinä vastauksia. Näin jälkikäteen voin huomata aikaisemman opettajaroolini vaikuttaneen esimerkiksi ryhmäkäyttäytymiseen liittyviin vastauksiin, koska olin aikaisemmin oppilaiden kanssa keskustellut hyvän ryhmäyöntekijän ominaisuuksista.

Haastattelutilanteissa lapsilta ja aikuisilta kysyttiin samoja asioita. Tätä haastatteluteknistä seikkaa voidaan pitää tutkimuksen luotettavuutta parantavana asiana. Lasten opettajan mukaan ottaminen tutkimukseen olisi parantanut triangulaatiota metodin suhteen, mutta ei muuten olisi vastannut tutkimustehtävää.

Tutkijana koen riittämättömyyttä minäkäsityksen tarkastelun suhteen. Uskon teemahaastattelun antavan relevanttia tietoa yksilön minäkäsityksestä, mutta tulosten tulkintavaiheessa palasin monta kertaa ajatukseen minäkuvamittarin käytöstä. Erilaisella rinnakkaisella tiedonkeruumenetelmällä minäkäsityksen osalta olisi voinut saada monipuolisempaa tietoa.

Tulosten analyysi noudattaa melko tiukasti Juha Perttulan fenomenologisen psykologian analyysimallia. Analyysin vahvuutena luotettavuuden kannalta pidän sen systemaattisuutta. Analyysivaiheessa koko aineisto käytiin läpi sitä tiivistäen ja olennaisia merkityksiä etsien. Joitakin sisältöalueisiin kuulumattomia tutkimuksen kannalta tarpeettomia taustatietoja lukuun ottamatta mitään ei jätetty lukijalle nähtävänä olevien yksilökohtaisten merkitysverkostojen ulkopuolelle. Yksilökohtaisten merkitysverkostojen tehtävä on osaltaan toimia tulosten luotettavuutta parantavana asiana.

Perttulan laadullisen tutkimusprosessin luotettavuuden kriteereistä yksi painottaa tutkimusprosessin reflektointia ja reflektoinnin kuvausta, mihin sisältyy myös tutkimusaineiston analyysin konkreettisen etenemisen kuvaaminen (Perttula 1995b, 43). Analyysivaiheen yksityiskohtainen ja tarkka kuvaus parantaa tutkimustulosteni ja johtopäätöksieni luotettavuutta. Myös yksilökohtaisten merkitysverkostojen esiintyminen tutkimusraportissa antaa lukijalle mahdollisuuden seurata analyysin etenemistä.

Kontekstisidonnaisuus on tärkeä osa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Kontekstisidonnaisuudella tarkoitetaan tutkimuksen tulosten sidonnaisuutta niihin todellisuuden ominaispiirteisiin, jotka todellisuudessa ovat olemassa. (Perttula 1995b, 43.) Kontekstisidonnaisuus vähentää tutkimustulosten siirrettävyyden vaatimusta, joka on yleisesti liitetty laadulliseen tutkimukseen.

Tutkimukseni menetelmän siirrettävyyttä tarkasteltaessa voidaan sen todeta soveltuvan koulua vaihtaneiden lasten ja heidän vanhempiensa kokemusten tutkimiseen. Syvähaastattelulla tutkijan olisi mahdollista saada kokemuksesta vielä syvällisempää ja ennakoasetelmista vapaampaa tietoa. Fenomenologisen psykologian analyysimenetelmän avulla tutkijan on mahdollista löytää aineistosta sen sisältämät olennaisimmat merkitykset.

Tutkimustulokset ovat siirrettävissä kaikkiin Suomen kristillisiin kouluihin, joihin siirtyy oppilaita kesken peruskoulun. Tuloksien voidaan katsoa vastaavan myös peruskoulun sisällä koulua vastaavien oppilaiden kokemuksia ainakin joiltakin osin. Kristillisiin kouluihin liittyvät erityispiirteet jäävät tällöin tietysti tarkastelun ulkopuolelle. Sopeutuminen uuteen kouluun noudattanee aina tiettyjä prosesseja riippumatta siitä mihin kouluun lapsi menee.

Kontekstisidonaisuus tarkoittaa tutkimustilanteen erityisluonteen korostamisen lisäksi yksilökohtaisuuden säilyttämistä tutkimusprosessissa mahdollisimman pitkään. (Perttula 1995b, 43). Aineiston analyysivaiheessa yksilöllisyys säilyy analyysin puoliväliin saakka. Yksilöllisyyden häivyttämisenkin jälkeen yksilökohtaiseen kuvaukseen on aina mahdollista palata.

Vaatus metodien yhdistämisestä on tutkimuksessani heikommin löydettävissä (kts. Perttula 1995b, 44). Vasta tutkimuksen loppuvaiheessa erilaisten tiedonkeruumenetelmien yhdistämisen mahdollisuus tulee esiin. Myöskään Perttulan (1995b, 44) vaatima tutkijayhteistyö ei tutkimuksessani toteudu.

Tutkimusprosessin luotettavuuteen liittyy vaatimus aineistolähtöisyydestä (Perttula 1995b, 43). Olen jo aikaisemmin tutkimusmenetelmää esitellessäni perustellut aineistolähtöisyyden vaikeuden tutkimuksessani. Perustelemieni aineistolähtöisyyttä rajoittavien seikkojen jäljelle jättämien mahdollisuuksien mukaan olen tietoisesti yrittänyt noudattaa aineistolähtöisyyden periaatetta työssäni.

7 POHDINTA

Peruskoulusta Kristilliseen Kouluun siirtyneiden lasten ja heidän vanhempiansa kokemuksesta kiinnostunut tutkimukseni edustaa laadullista tutkimusperinnettä. Laadullinen tutkimusote on antanut tietoa yksilöiden kokemusmaailmasta, jonka ymmärtämistä ovat rajanneet lähes ainoastaan tutkijan taidot ja voimavarat. Laadullinen tutkimusote on vastannut tutkimuksen eri vaiheiden haasteisiin ja antanut minulle tutkijana mahdollisuuden ymmärtää lähes tuntemattomien ihmisten merkityksellistä elämäkokemusta.

Sopeutuminen Kristilliseen Kouluun näyttää tutkimukseni valossa prosessilta johon ei kuulu juuri lainkaan vaikeuksia ja vastoinkäymisiä. Tutkimusaineisto antaa koulunvaihtokokemuksesta ja sopeutumisprosessista erittäin positiivisen kuvan. Koulunvaihtoa edeltävään aikaan tutkimukseen osallistuneilla useimmiten liittyy eriasteisia vaikeuksia ja koulunvaihdon yksipuolisesti myönteisenä kokeminen tulisikin nähdä tätä taustaa vasten. Vanhemmat korostavat omaa helpottuneisuuttaan ja koulunvaihdon mukanaan tuomaa ratkaisua aikaisemmin koettuihin ongelmiin.

Lasten ja vanhempien ongelmat ja koulunvaihdon syyt saattavat olla samansuuntaisia tai täysin erilaisia, mutta jokaisella tutkimukseen osallistuneella yksilöllä on oma syynsä siihen, miksi koulunvaihtopäätös on tehty. Lasten sopeutumisprosessin onnistumiseen on vaikuttanut myös kodin ja koulun arvomaailman samankaltaisuus. Lasten on mahdollista kokea koti ja koulu perusteiltaan samanlaisina turvallisina elinympäristöinä.

Kristillisiin kouluihin liittyvää tutkimusta ei maassamme ole juurikaan tehty johtuen kristillisten koulujen uutuudesta. Tutkimusaiheeni pohjalta mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi kristilliseen kouluun tulevien oppilaiden minäkäsityksessä mahdollisesti tapahtuvien muutoksien tarkasteleminen. Myös kouluasenteiden osalta voisi tutkia niiden mahdollista muuttumista. Peruskoulun puolella tarvittaisiin lisää tutkimusta kesken peruskoulun tapahtuvasta kouluvaihdosta. Tutkimusta on tehty mm. ylä-asteelle siirtymisen, Ruotsista Suomeen tulleiden

oppilaiden ja muuttamisen tutkimisen yhteydessä, mutta hyvin vähän keskittyen pelkkään koulunvaihtoon. Koulua useammin kuin kerran vaihtaneiden oppilaiden tutkiminen voisi myös olla uutta tarpeellista tutkimusta.

Tutkimuksessa tarkastellaan kristilliseen kouluun peruskoulusta tulleiden koulunvaihtokokemusta ja erityisesti koulunvaihdon jälkeistä sopeutumista-toverisuhteiden, kouluasenteen ja minäkäsityksen kautta. Tutkimuksen edetessä toverisuhteista on muodostunut sopeutumiseen vaikuttava asia, kun taas kouluasenteen ja minäkäsityksen tehtäväksi on jäänyt alkuperäisen suunnitelman mukainen sopeutumisen arviointi.

Tutkimustulosten mukaan toverisuhteet ovat olleet sopeutumista helpottava asia. Kristillisen Koulun oppilaat ovat ottaneet uuden koulutoverinsa hyvin vastaan ja vaikuttaneet uuden oppilaan kouluviihtyvyyteen. Tutkijana minulla ei ole taustatietoa siitä, kuinka paljon koulussa puhutaan uusien oppilaiden vastaanottamisesta opettajan kanssa ja luokkatilanteissa, mutta koulun hyvä yhteishenki ja ystävyyden korostaminen vaikuttavat varmasti siihen hyvään vastaanottoon, minkä oppilaat ovat kouluun tullessaan saaneet kokea.

Merkittävänä sopeutumisen onnistumiseen vaikuttavana tekijänä pidän sitä, että koulussa ei oppilaiden ja heidän vanhempiensa käsityksen mukaan esiinny kiusaamista lainkaan. Opettajien ja vanhempien tieto koulukiusaamisesta voidaan jossain tapauksessa nähdä tietona, jolla ei ole todellisuus pohjaa. Oppilaiden tieto on ruohonjuuritason tietoa koulun arkielämän todellisista tapahtumista ja mielestäni sellaista tietoa, jota voidaan pitää luotettavana.

Jyväskylän Kristilliseen Kouluun tulee jatkuvasti ensiluokkalaisten lisäksi jo peruskoulunsa aloittaneita oppilaita, joiden koulunvaihtoprosessin onnistumiseen koulun henkilökunnan tulisi tietoisesti yrittää vaikuttaa. Tämän tutkimuksen yhtenä päätarkoituksena on antaa koulun opettajille tietoa koulunsa oppilaiden kokemuksesta peruskoulusta kristilliseen kouluun siirtymisestä.

Jyväskylän Kristillisen Koulun rohkaiseva ja lämmin sosiaalinen ilmapiiri on selvästi koulun vahvuus, johon sen kannattaa myös tulevaisuudessa panostaa. Koulu on vielä oppilasmääränsä puolesta pieni koulu, jossa läheiset ja luottamukselliset ihmissuhteet ovat mahdollisia, mutta haasteet tällaisen ilmapiirin säilyttämiseksi tulevat lisääntymään tulevaisuudessa koulun oppilas- ja opettajamäärän

kasvaessa. Samalla myös uusien oppilaiden koulunvaihtoon ja kouluun sopeutumiseen tulee kiinnittää yhä enemmän huomiota.

LÄHTEET

- Aho, S. 1987. Oppilaiden minäkäsitys. Minäkäsityksen rakenne, muuttuminen ja siihen yhteydessä olevia tekijöitä. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisusarja A:117.
- Aho, S. 1990. Oppilaiden moraalikehitystason, sosiaalisen aseman, minäkäsityksen ja kouluasenteiden muuttuminen kahden ensimmäisen kouluvuoden aikana. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Julkaisusarja A:143.
- Aho, S. 1993. Oppilaiden moraalikehitystason, minäkäsityksen, sosiaalisen aseman ja kouluasenteiden muuttuminen peruskoulun ala - asteella. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Julkaisusarja A:167.
- Aho, S. 1996. Lapsen minäkäsitys ja itsetunto. Helsinki: Edita.
- Aho, S. & Laine, K. 1997. Minä ja muut. Kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Helsinki: Otava.
- Alasuutari, P. 1994. Laadullinen tutkimus. 3. painos. Tampere: Vastapaino.
- Anttila, J. & Kari, S. 1992. Ala-asteen aikana tapahtuvan koulunvaihdon vaikutus oppilaan minäkuvaan ja kouluasenteeseen. Turun yliopisto. Rauman Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadullisen tutkimukseen. 2. painos. Jyväskylä: Gummerus.
- Giorgi, A. (toim.) 1988. Phenomenology and psychological research. Pittsburg: Duguesne University.
- Grönfors, M. 1982. Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. 2. painos. Porvoo: WSOY.
- Hankamäki, J. 1994. Minän rakentuminen ihmistieteissä. Tampereen yliopisto. Filosofisia tutkimuksia 54.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1998. Tutki ja kirjoita. 3.- 4. painos. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Hurme, H. 1981. Life changes during childhood. University of Jyväskylä. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 41.

- Karvonen, J. 1967. The structure, arousal and change of attitudes of teacher education students. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 16.
- Kasvuvuosien psyykkinen kehitys. 1980. Suomen kaupunkiliitto.
- Korkiasaari, J. 1986. Paluuoppilaiden sopeutuminen. Turku: Siirtolaisinstituutti. Siirtolaistutkimuksia A:13.
- Korpinen, E. 1990. Peruskoululaisen minäkäsitys. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos. Julkaisusarja A. Tutkimuksia 34.
- Korpinen, E. 1993. Uskooko oppilas oppivansa? Luki-oppilaan minäkokemukset ja minäkäsitys peruskoulun päätösvaiheessa. Teoksessa P. Linnakylä & H. Saari (toim.) Oppiiko oppilas peruskoulussa? Peruskoulun arviointi 90- tutkimuksen tuloksia. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, 5 - 62.
- Kääriäinen, H. 1980. Peruskoulun ensiluokkalainen. Ensimmäisen kouluvuoden tavoitteiden saavuttaminen, minäkuvan ja kouluasenteiden kehitys. ABC- projektin raportti 4. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia 82.
- Kääriäinen, H. 1986. Oppilaan selviytyminen koululaisena sekä minäkuvan ja kouluasenteiden kehitys peruskoulun luokilla 1-4. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 45.
- Kääriäinen, H. 1988. Minäkuvan kehitys. Loimaa: Loimaan kirjapaino Oy.
- Lahti, T. 1975. Ruotsista Suomeen muuttaneiden kouluikäisten sopeutuminen 3. Sopeutuminen ja kielellinen kehitys. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja 259.
- Lahtinen, J & Mäkelä, A. 1994. Minä ja minun luokkani. Kristillisten koulujen viides- ja kuudesluokkalaisten itsearvostus, luokkien ilmapiiri ja niiden välinen yhteys. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.
- Lummelahti, L. 1990. Kuusivuotiaiden sopeutuminen päiväkotiin. Yksilöllistetty mallioppimisohjelma päiväkotiin heikosti sopeutuvien kuusivuotiaiden ohjauksessa sekä vanhempien kasvatuskäytännön yhteydet lapsen sopeutumiseen ja minäkäsitykseen. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 72.

- Olkinuora, E. 1979. Oppimisen ja opiskelun mielekkyys. Katsaus kirjallisuuteen ja lähtökohtiin sekä tutkimusprojektin esittely. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos. Selosteita ja tiedotteita 121.
- Paavola, T & Taskinen, P. 1991. Helsingin Kristillisen Koulun kasvatuksen yleistavoitteet sen opettajien ja oppilaiden vanhempien arvioimana. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.
- Patton, M. Q. 1990. Qualitative evaluation and research methods. 2. painos. London: Sage.
- Perttula, J. 1995a. Kokemus fenomenologisena tutkimuskohteena. Johdatus fenomenologiseen psykologiaan. SUFI 14. Tampere: Suomen fenomenologinen instituutti.
- Perttula, J. 1995b. Kokemuksen tutkimuksen luotettavuudesta. Kasvatus 26, 39 - 47.
- Perusopetuslaki N:o 628/1998
- Pietarinen, J. 1999. Peruskoulun yläasteelle siirtyminen ja siellä opiskelu oppilaiden kokemana. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 50.
- Pinola, T. 1995. Muutto, muutos ja sopeutuminen. Perheen näkökulma läänin sisäiseen muuttoon. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 25.
- Pölkki, P. 1978a. Lasten minäkäsityksen kehittyminen, determinantit ja merkitys sosiaalisten taitojen kannalta: katsaus kehityspsykologiseen minäkäsityskirjallisuuteen. University of Jyväskylä. Repots from the department on psychology 206.
- Pölkki, P. 1978b. Koulutulokkaiden minäkäsitys eri kasvuympäristöissä. Repots from the department on psychology 210.
- Rainio, K. & Helkama, K. 1974. Sosiaalipsykologian oppikirja. Porvoo: WSOY.
- Recharadt, E. 1978. Psykoanalyttisen psykologian näkökulma. Teoksessa R. O. Viitamäki, K. A. Achte & E. Recharadt. Kliininen psykologia. Porvoo: WSOY, 93 - 112.
- Salmivalli, C. 1998. Koulukiusaaminen ryhmäilmionä. Tampere: Gaudeamus.
- Sandelin, S. 1981. Self and education. Societas Scientiarum Fennica. Commentationes Scientiarum Socialium 16.

- Sarmavuori, K. & Piha, J. Ensiluokkalaisten viiden ensimmäisen viikon "pehmeän laskun" aikainen kouluun sopeutuminen. LAKE- projektin osaraportti 3. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden laitoksen julkaisusarja A:80.
- Scheinin, P. 1990. Oppilaiden minäkäsitys ja itsetunto. Vertailututkimus peruskoulussa ja Steinerkoulussa. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 77.
- Shavelson, R., Bolus, R. 1982. Self-concept. The interplay of theory and methods. Journal of educational psychology 74 (1), 3 - 17
- Suonperä, M. 1971. Koulusopeutuminen. Lakkautettujen varsinaisten kansakoulujen oppilaiden sopeutuminen uudessa kouluympäristössä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja A:8.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1995. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Rauma: West Point Oy.
- Varto, J. 1996. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Painamattomat lähteet

- Jyväskylän Kristillinen koulu. Opetussuunnitelmaluonnos. Helmikuu 1999.
- Kristillinen koulu lyhyesti. Saatavilla www-muodossa: http://www.mediacabinet.fi/krkoulu/html/body_lyhyesti.html 11.11.1999
- Kristillisen kasvatuksen ja koulutuksen kannatusyhdistyksen esite

LIITTEET

Liite 1: Teemahaastattelurunko

TAUSTATIEDOT

Entinen koulu-etäisyys kotoa

Nykyinen koulu-etäisyys kotoa

Milloin vaihtanut koulua

Miten päätös koulun vaihtamisesta (mistä tietoa, kuka päätti, missä koulussa perheen muut lapset)

Mikä tärkein seikka mikä vaikutti koulun vaihtamiseen

1. KOULUASENNE

* Koulussa viihtyminen

Alkuajat uudessa koulussa

Onko kouluun mukava tulla

Ovatko koulupäivät sopivan mittaisia/raskaita

Mikä mukavinta/ikävintä koulussa

Viihtyminen verrattuna entiseen kouluun

* Koulutyön mieluisuus

Mistä aineista pidät/et pidä, miksi

Mitä mieltä kotitehtävistä/tunneilla tehtävistä tehtävistä

Koulutyön mieluisuus verrattuna entiseen kouluun

* Koulunkäynnin rasittavuus

Koulumatkan pidentyminen? Koulupäivän pidentyminen?

Väsymys

Tehtävien määrä

Verrattuna entiseen kouluun

* Koulunkäynnin tarpeellisuus

Tuntuuko tarpeelliselta

(jatkuu)

Mitä luulet tarvitsevasi/mitä et (oppiaineet)

Ei-tiedollinen aines

* Suhde opettajaan

Millainen opettaja on

Mikä parasta/ikävintä

Pelkäätkö/uskallatko kertoa asioitasi

Verrattuna entiseen opettajaan

* Suhtautuminen kristilliseen ainekseen

Miltä tuntui alussa (odotukset)

Mikä parasta, mikä ikävintä (Ärsyttääkö/kyllästyttääkö)

Mitä koulussa saisi olla enemmän, mitä vähemmän

Muuta

2. TOVERISUHTEET

* Kaveripiiri ennen koulun vaihtoa

Kerro ystävästäsi (koulusta/muualta)

Paljonko yhdessä

* Koulun vaihto

Kerro kuinka tutustuit muihin oppilaisiin (helppoa/vaikeaa)

Vanhojen kavereiden suhtautuminen koulun vaihtoon

* Kaveripiiri nyt

Vanhat edellisen koulun aikaiset kaverit

Uudet kaverit (onko suhde muuttunut)

Muuta

3. MINÄKUVA

* Kouluminäkuva (Millaisena pitää itseään kognitiivisissa suoritusilanteissa)

Menestytkö koulussa niin hyvin kuin haluat

Missä oppiaineissa olet hyvä/huono

Mikä koulussa on helppoa/vaikeaa

Millainen koululainen olet omasta mielestäsi

(jatkuu)

* Sosiaalinen minäkuva (Millaisena pitää itseään ryhmässä ja millaiset ovat suhteet muihin ihmisiin)

Mitä sinusta ajattelevat opettaja/muut oppilaat

Miten käyttäytyt luokassa tai muussa suuressa ryhmässä

Pidätkö esiintymisestä

Miten suhtaudut vieraisiin ihmisiin, miten käyttäytyt heidän seurassaan/ Käyttäytytkö eri tavalla tuttujen kanssa

Vietätkö vapaa-aikaasi mieluiten yksin vai jonkun muun/muiden seurassa

* Emotionaalinen minäkuva (Millaisena pitää itseään tunteiltaan ja luonteenpiirteiltään)

Kuvaile omia hyviä puoliasi/huonoja puoliasi

Millaisissa tilanteissa jännität/jännitätkö

Millainen olet suuttumaan/annatko helposti anteeksi/unohdatko

Milloin itkit viimeksi/miksi/itketkö usein/millaiselta tuntuu itkeä

Mitkä asiat tekevät onnelliseksi

* Fyysinen minäkuva (Millaisena pitää itseään ulkoisilta ja fyysisiltä ominaisuuksiltaan)

Mistä asioista ulkonäössäsi pidät/et pidä, oletko tyytyväinen ulkonäköösi

Halaisitko olla joku muu/esikuva jonka näköinen haluaisit olla

Pidätkö nimestäsi

Mitä mieltä olet pukeutumisestasi

Missä urheilulajeissa olet hyvä

Muuta

Liite 2: Kysely

Hyvät Kristillisen Koulun oppilaiden vanhemmat,

Olen opiskelija Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitokselta. Olen saanut olla mukana Kristillisen Koulun toiminnassa opiskeluuni kuuluvien opetusharjoittelujen myötä syksyllä -98 yhden kuukauden ajan sekä vuoden -99 alussa toisen kuukauden ajan. Olen mielenkiinnolla seurannut koulun arkielämää sekä saanut myös itse harjoitella opettamista ja kaikkea siihen liittyvää.

Opintoihini kuuluvan opinnäyte- eli pro gradu-työn aiheen sain ollessani Kristillisellä Koululla viime syksynä. Opettajien kanssa käymieni keskustelujen ja omien havaintojeni perusteella kiinnostuin seuraavasta aiheesta: Haluaisin tietää, millaisena koulun oppilaat ja te vanhemmat olette kokeneet Kristillisen Koulun. Erityisesti olen kiinnostunut kokemuksesta, joka lapsilla ja teillä vanhemmilla on siitä kun lapsi on vaihtanut koulua "tavallisesta peruskoulusta" Kristilliseen Kouluun. Koulunvaihtoon liittyvä uuteen kouluun sopeutuminen on siis mielenkiintoni kohteena.

Pyytäisinkin nyt saada lupaa haastatella lastanne ja mahdollisuutta haastatella myös jompaa kumpaa teistä vanhemmista tämän asian tiimoilta. Lapsen haastattelu tulee tapahtumaan kouluaikana. Vanhempien kanssa haastatteluajasta ja -paikasta voimme sopia myöhemmin. Haastateltavaksi olen valinnut perheitä, joiden lapset ovat tulleet Kristilliseen Kouluun syksyllä 1998. Haastateltavien vähäisen määrän vuoksi on erittäin tärkeää, että voitte osallistua tutkimukseen. Tutkimus on tärkeä minulle ja toivon siitä olevan myös hyötyä Kristilliselle koululle sen kehittäessä toimintaansa.

Avainasemassa tutkimuksessa olette te ja lapsenne; teidän kokemuksenne ja ajatuksenne. Toivon, että voisitte osallistua tutkimukseeni ja allekirjoittaa seuraavan lapun sekä palauttaa sen lapsenne mukana koululle **hiihtolomaan (26.2.) mennessä !**

Ystävällisin terveisin,

 Annan luvan lapseni haastattelemiseen ja voin itse toimia haastateltavana
 -----

puh. _____ (myöhempää yhteydenottoa varten)